

ΑΠΟΨΕΙΣ

Του Ο.Τ.Α. α' βαθμού με την επωνυμία «*Δήμος Καρύστου*», ο οποίος εδρεύει στην Κάρυστο, επί της οδού Ιωάννη Κότσικα και Ελλήνων Αμερικής, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από το Δήμαρχο κ. Ελευθέριο Ραβιόλο, με Α.Φ.Μ. 998041445, Δ.Ο.Υ. Κύμης.

ΕΝΩΠΙΟΝ

Της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔΙ.Π.Α.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εδρεύει στην Αθήνα, επί της Λ. Αλεξάνδρας αρ. 11.

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης της από Νοέμβριο 2022 Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) υπό τον τίτλο «*Συγκρότημα 7 Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) στις θέσεις «ΡΙΖΑ», «ΤΡΙΚΟΡΦΟ», «ΑΓΙΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ», «ΑΓΙΟΙ ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ», «ΛΙΑ-ΠΟΥΡΘΙ», «ΠΛΑΤΑΝΟΣ» & «ΔΙΣΤΡΑΤΑ», συνολικής ισχύος 102,3 MW και συνοδά υποστηρικτικά έργα*», την οποία υπέβαλλε η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «*DMX ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ - ΡΙΖΑ Μ.Ε.Π.Ε.*», η οποία ανήκει στον Όμιλο Motor Oil Hellas (ΜΟΗ).

I. Έννομο συμφέρον για την κατάθεση των Απόψεών μας.

Με την υπό διαβούλευση Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (εφεξής «*Μ.Π.Ε.*») σκοπείται η περιβαλλοντική αδειοδότηση επτά Αιολικών Σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ), ισχύος **102,30 MW**, αποτελούμενων από **σαράντα (45) τρίπτερες ανεμογεννήτριες της κατασκευαστικής εταιρείας Enercon, τύπου E82 με ονομαστική ισχύ 2,30 MW έκαστη, εκτός 4 εξ αυτών οι οποίες έχουν ονομαστική ισχύ 2,00 MW**, με ύψος πυλώνα 78,00 00 μέτρα, διάμετρο πτερωτής 82,00 μέτρα και συνολικό ύψος 78,00 + 41,00 = **119,00 μέτρα**, εντός των Δημοτικών Ενοτήτων Μαρμαρίου και Καρύστου του Δήμου Καρύστου, και με επιφάνεια πραγματικής κατάληψης, ήτοι αποψίλωσης δασών και δασικών εκτάσεων **συνολικού εμβαδού περί τα 642.782,41 τ.μ.** (βλ. σελ. 141 της Μ.Π.Ε.), σημαντικά τμήματα εκ των οποίων προβλέπεται να υλοποιηθούν εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000 και συγκεκριμένα εντός της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ) με κωδική ονομασία «*GR2420001 ΟΡΟΣ ΟΧΗ - ΚΑΜΠΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ- ΠΟΤΑΜΙ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΑΦΗΡΕΥΣ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ*» και της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) με κωδική ονομασία «*GR2420012 ΟΡΟΣ ΟΧΗ, ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ*»

Οι θέσεις εγκατάστασης των ανεμογεννητριών βρίσκονται σε μικρή απόσταση από οικισμούς της περιοχής.

Δεδομένου ότι άπασες οι Α/Γ του εν λόγω Α/Π σχεδιάζεται να εγκατασταθούν εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Καρύστου, όπως και το μεγαλύτερο μέρος των συνοδών έργων οδοποιίας αυτού, ο Δήμος μας ως Ο.Τ.Α. α' βαθμού έχει άμεσο και ενεστώσ έννομο συμφέρον για την υποβολή των ώδε Απόψεων, καθώς, σε σχέση με τα θέματα περιβάλλοντος, παγίως η νομολογία του ΣτΕ έχει δεχθεί εξαρχής μια διευρυμένη έννοια του έννομου συμφέροντος (Ολ ΣτΕ 2274/2000, ΣτΕ Ολ 3920/2010), ιδίως για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης εντός της διοικητικής περιφέρειας των οποίων σκοπεύεται η εγκατάσταση μονάδων Α.Π.Ε. ή/και των συνοδών τους έργων οδοποιίας, δεδομένου ότι δια της σκοπούμενης εγκατάστασης, θα προκληθεί ανεπανόρθωτη βλάβη στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και του Δήμου μας.

Εξάλλου, σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης και δεδομένου ότι η αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών είναι δυσχερώς επανορθώσιμη, η αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος απαιτεί τα προστατευτικά μέτρα να λαμβάνονται προληπτικώς. Ως τέτοια μέτρα δεν νοούνται μόνον τα διοικητικά αλλά και αυτά που επιδιώκονται και επιτυγχάνονται στο πλαίσιο της δικαστικής προστασίας, η οποία για να είναι αποτελεσματική πρέπει να αρκείται στην πιθανολόγηση επέλευσης της βλάβης, ως απαραίτητου στοιχείου θεμελίωσης ενεστώτος έννομου συμφέροντος.

Σύμφωνα δε με την αρχή της προφύλαξης, η οποία επεκτείνει και διευρύνει την αρχή της πρόληψης, τα προστατευτικά του περιβάλλοντος μέτρα πρέπει να λαμβάνονται, ακόμη και όταν δεν υπάρχει πλήρης επιστημονική βεβαιότητα και απόδειξη για τις δυσμενείς περιβαλλοντικές συνέπειες μιας δραστηριότητας¹.

II. Λόγοι απόρριψης της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. από την Διοίκηση.

1. Παραβίαση του άρθρου 5B παρ. 3 της ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε103/2010 (Β' 1495).

Σύμφωνα με το άρθρο 5B παρ. 3 της ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε103/2010 (Β' 1495), όπως αυτό προστέθηκε με την ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε.103/2012²:

*«Για την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός περιοχών ΖΕΠ, με είδη χαρακτηρισμού ένα από τα ακόλουθα χωροκρατικά ή/και αποικιακά είδη:...σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*)...Αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*)...και μύχος (*Puffinus yelkouan*), πρέπει, η προβλεπόμενη στα άρθρα 10 και 11 (παρ. 8,9 και 10) του ν. 4014/2011, ειδική οικολογική αξιολόγηση, εκτός των εξειδικευμένων ορνιθολογικών στοιχείων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 5Α, να καθορίζει επιπλέον περιμετρική ζώνη αποκλεισμού από φωλιές ή/και αποικίες των προαναφερόμενων ειδών χαρακτηρισμού. Για τον καθορισμό αυτό λαμβάνονται υπόψη το μέγεθος και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου, οι θέσεις και το πλήθος φωλιών των εν λόγω ειδών, η ταξινόμηση των φωλιών σε ενεργές, ανενεργές και ιστορικές, η σημασία των αποικιών, η αποτύπωση των περιοχών τροφοληψίας των ειδών και των πτητικών τους συνηθειών, η συσχέτιση αυτών με τη θέση εγκατάστασης των ανεμογεννητριών, τα μέτρα προστασίας και οι λοιπές ανάλογες παράμετροι.»*

¹ Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος, Γ. Σιούτη, Β' Έκδοση 2011, σελ. 102-103

² Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ...» (Β' 1495), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ», (ΦΕΚ τ. Β' αρ. φ. 415/23.2.2012)

Εν προκειμένω, μεταξύ των ειδών χαρακτηρισμού της ΖΕΠ στην οποία σκοπεύεται να εγκατασταθεί το υπό κρίση έργο, συγκαταλέγονται ο σπιζαετός, ο αιγαιόγλαρος και ο μύχος. Επομένως, θα έπρεπε στην από Οκτωβρίου Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (Ε.Ο.Α.) για την ΖΕΠ «Όρος Όχη, παράκτια ζώνη και νησίδες» με κωδικό GR2420012, που αποτελεί Παράρτημα της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. να προβλέπονται περιμετρικές ζώνες αποκλεισμού από τις φωλιές ή/και τις αποικίες των προαναφερόμενων ειδών χαρακτηρισμού.

Ωστόσο, καμία περιμετρική ζώνη δεν προτείνεται, παρότι η ύπαρξη ενεργών φωλιών ή/και αποικιών των ως άνω ειδών σε απόσταση αναπνοής από τα εκτελούμενα έργα, επιβεβαιώνεται ακόμα και από τον ίδιο τον συντάξαντα την ως άνω Ε.Ο.Α.

Ιδίως δε ως προς τον σπιζαετό, η ανεπανόρθωτη βλάβη είναι δεδομένη, καθώς όπως είναι ευρέως γνωστό, το είδος αυτό είναι απολύτως ευαίσθητο στα Αιολικά Πάρκα (όπως εξάλλου παραδέχεται και ο ίδιος ο φορέας του έργου στην σελ. 96 της επίμαχης Ε.Ο.Α.), εξ ου και οι ζώνες αποκλεισμού που προτείνονται στην περίπτωση του από την επιστημονική κοινότητα δεν μπορεί να υπολείπονται των 5 χιλιομέτρων.

Χαρακτηριστική σχετικά είναι η από Ιουλίου 2009 «Τελική Έκθεση» του Γραφείου Μελετών Τάσου Δημαλέξη, «Προσδιορισμός συμβατών δραστηριοτήτων σε σχέση με τα είδη χαρακτηρισμού των Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας» με αναθέτουσα (κατόπιν της από 20.11.2008 Σύμβασης) και θεωρήσασα αρχή την Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού (Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος) του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με την επιστημονική - τεχνική υποστήριξη της Ελληνική Ορνιθολογικής Εταιρείας και του BirdLife International (την οποία δηλαδή έχει στην διάθεσή της η αδειοδοτούσα αρχή), σύμφωνα με την οποία:

«Λόγω ιδιαίτερης ευαισθησίας, προτείνονται οι παρακάτω ζώνες αποκλεισμού για εγκατάσταση Αιολικών Πάρκων:

4. Σε ακτίνα 5 χλμ από φωλιές μεγάλων αρπακτικών που βρίσκονται σε ΖΕΠ, όπου δεν υπάρχει αποκλεισμός. Ως μεγάλα αρπακτικά θεωρούνται τα παρακάτω:

- Γυπαετός
- Μαυρόγυπας,
- Ασπροπάρης
- Ορνιο
- Χρυσαιτός
- Θαλασσαιτός
- Σπιζαετός».

Κατά συνέπεια, οι υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και Ε.Ο.Α., οι οποίες δεν προτείνουν περιμετρικές ζώνες αποκλεισμού από τις φωλιές ή/και τις αποικίες των ανωτέρω ειδών χαρακτηρισμού παραβιάζουν ευθέως το ως άνω άρθρο 5B παρ. 3 της ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε103/2010, εξ ου και η Υπηρεσία σας δέον όπως της απορρίψει.

2. Αντίθεση – ασυμβατότητα του υπό κρίση έργου με το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος.

Σε εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 1 και 2³ του ν. 2742/1999⁴ εκδόθηκε το υποκείμενο του Εθνικού, «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας» (εφεξής «Περιφερειακό Πλαίσιο Στερεάς Ελλάδας»), με την υπ' αριθ. 29268 από 1.7.2003 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ τ. Β' αρ. φ. 1469/9.10.2003), προκειμένου να προσδιορίσει τις βασικές κατευθύνσεις ανάπτυξης της εν λόγω Περιφέρειας, σε συνδυασμό και αρμονία με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Προσφάτως δε, εγκρίθηκε η αναθεώρηση του ως άνω Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (εφεξής «Π.Χ.Π.») Στερεάς Ελλάδας, δια της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΧΩΡΣ/76104/1176 από 30.10.2018 Απόφασης του Υπουργού και Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας⁵, (ΦΕΚ τ. ΑΑΠ αρ. φ. 299/14.12.2018).

Οι όροι και οι κατευθύνσεις του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού, όπως εν προκειμένω του Π.Χ.Π. Στερεάς Ελλάδας (δεδομένου ότι το υπό κρίση έργο σκοπεύεται να εγκατασταθεί εξ ολοκλήρου εντός των ορίων της εν λόγω Περιφέρειας), πρέπει να αξιολογούνται και να λαμβάνονται υπόψη για την περιβαλλοντική αειδοτικότητα αιολικών σταθμών, όπως παγίως έχει κριθεί από την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. ΣτΕ 696/2016, 4981/2014, 4891/2013, 2499/2012 Ολομ.).

Ωστόσο, το υπό κρίση έργο αντιτίθεται στις προβλέψεις του αναθεωρημένου από 2018 Π.Χ.Π. Στερεάς Ελλάδας στο οποίο προβλέπονται τα εξής ως προς την περιοχή εγκατάστασης των υπό κρίση Α/Π:

(α) Άρθρο 11:

«3. Οι ειδικές κατευθύνσεις διαχείρισης είναι:...

³ «1. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίζονται για κάθε περιφέρεια της χώρας και αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία...β) καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, γ) αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων στο επίπεδο της περιφέρειας και δ) προσδιορίζονται, με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών, οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξή της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

...Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης περιλαμβάνουν επίσης τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά πλαίσια για τη βιώσιμη αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού των περιφερειών, με προτεραιότητα στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1650/1986, όπως ισχύει, και τις παραγράφους 1 εδάφιο δ' και 2 εδάφιο ιβ' του άρθρου 2 του παρόντος νόμου.

Περιλαμβάνουν, τέλος, τις κατευθύνσεις για την ισόρροπη και αειφόρο διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου, καθώς και τις βασικές προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας.

2. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και εξειδικεύουν και συμπληρώνουν τις βασικές προτεραιότητες και επιλογές τους με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των διαδικασιών χωροταξικού σχεδιασμού και επιλογών χωρικής ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επιδιώκουν παράλληλα την, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας, προώθηση της αειφόρου, ισόρροπης και διαρκούς ανάπτυξης της. ...».

⁴ (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 207/7.10.1999) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3851/2010, «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και άλλες διατάξεις σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.» (ΦΕΚ τ. Α' αρ. φ. 85/04.06.2010)

⁵ «Έγκριση Αναθεώρησης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και Περιβαλλοντική Έγκριση αυτού.»

• Η προσαρμογή στις απαιτήσεις της κλιματικής αλλαγής και της ενεργειακής κρίσης, με χρήση των πολλαπλών εναλλακτικών ενεργειακών πόρων στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, π.χ. γεωθερμία, Φ/Β, μικρά υδροηλεκτρικά, βιομάζα, μικρά αιολικά.»

(β) Άρθρο 12:

i. παρ. 3.3., «Εκπόνηση και ολοκλήρωση Σχεδίων διαχείρισης των Εθνικών Δρυμών και των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000.»:

«Στο πλαίσιο του έργου εκπόνησης Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων και Σχεδίων Διαχείρισης για όλες τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 προτείνεται η άμεση προώθηση του προγράμματος για την περίπτωση των προστατευόμενων περιοχών της περιοχής, όπου αναπτύσσεται έντονη εξορμητική δραστηριότητα και απαιτούνται συνολικές ρυθμίσεις χρήσεων που δεν μπορούν να διευθετήσουν τα μεμονωμένα ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ και ΤΧΣ.»

ii. παρ. Ζ.1.:

«Για τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας προβλέπονται τα εξής: ...

Θεώρηση και αντιμετώπιση ορεινού και αγροτικού χώρου ως χώρων ανάπτυξης πολιτισμού, καθώς και διατήρησης και προστασίας της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς...»

(γ) Άρθρο 13:

i. παρ. Α.1., «Προσδιορισμός του ορεινού χώρου της Περιφέρειας»:

«Στο νησιωτικό τμήμα (Εύβοια και Σκύρο), ως ορεινός ορίζεται ο χώρος με υψόμετρο > 600μ καθώς επίσης και όσες Δημοτικές Κοινότητες τέμνονται από την ισοϋψή των 600μ...

Παράλληλα, με στόχο την ολοκληρωμένη διαχείριση των σημαντικών, ευαίσθητων και συγχρόνως κρίσιμων περιοχών, ο ορεινός χώρος της Περιφέρειας διακρίνεται στις εξής Ενότητες Ορεινού Χώρου που αποτελούν διακεκριμένους ορεινούς όγκους ή συμπλέγματα ορεινών όγκων, η διαχείριση των οποίων έχει δυνατότητα περαιτέρω εξειδίκευσης στον υποκείμενο σχεδιασμό: ...

Στο νησιωτικό τμήμα (Εύβοια): α) Ορεινό σύμπλεγμα Βόρειας Εύβοιας, β) Όρος Κανδύλι, γ) Ορεινός Όγκος Δίρφος και δ) Όρος Όχη.»

ii. παρ. Α.2., «Γενικές Κατευθύνσεις σχεδιασμού για τον ορεινό χώρο»:

«Οι ορεινοί όγκοι της Περιφέρειας αποτελούν σημαντικό χώρο άσκησης αγροτοδασικής και εκτατικής παραδοσιακής κτηνοτροφίας, δραστηριοτήτων, πολιτικών και προγραμμάτων ορεινού χώρου. Αντιμετωπίζονται ως κατ' εξοχήν περιοχές φυσικού αποθέματος, ενώ παράλληλα επιδιώκεται η διατήρηση και προστασία των παραδοσιακών δραστηριοτήτων καθώς και του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος και της κατοίκησης...

Προτεραιότητα δίδεται στην εφαρμογή δράσεων ολοκληρωμένης αγροτικής τοπικής ανάπτυξης για την τόνωση της ελκυστικότητας τους, τη συντήρηση των μεμονωμένων οικισμών και την ανακοπή της πληθυσμιακής αποψίλωσής τους.

Σημαντικό μέρος των χωροταξικών ρυθμίσεων που θα εφαρμοστούν οφείλει να αφορά στην αποτελεσματική προστασία και ανάπτυξη των δασικών οικοσυστημάτων με την παράλληλη πρόβλεψη για την συγκράτηση του δασόβιου και παραδασόβιου πληθυσμού στην περιοχή, και παράλληλα στη δημιουργία ελκτικών συνθηκών διαβίωσης των απασχολούμενων.»

iii. παρ. Α.3.:

«3. Οι πολιτικές που προτείνονται συνδυάζονται με τη δυνατότητα του κάθε όγκου χωριστά, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους ιδίως στην ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού (αγροτουρισμού). Η διαχείριση του ορεινού χώρου γίνεται σε επίπεδο ΟΤΑ ή υποενοτήτα ή συνεργαζόμενων ΟΤΑ για ολοκληρωμένα

χωρικά ορεινά σύνολα, ενώ κρίσιμη θεωρείται και η εφαρμογή κατευθύνσεων ανά Ενότητα Ορεινού Χώρου, ως ακολούθως:..

Όρος Όχη - Κάρυστος: Προτείνεται η κατά προτεραιότητα προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (αμιγής φύση)...».

(δ) Άρθρο 15, «Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής τεχνικής υποδομής»:

«Ως γενική στρατηγική προτείνεται η ανάπτυξη του συστήματος ενέργειας σε συνεργεία με το δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς. Παράλληλα, προωθούνται οι εξής, στρατηγικοί στόχοι:...

• **Ανάπτυξη ΑΠΕ μέσω ΜΥΗΕ και της αξιοποίησης της βιομάζας με χρήση των ηπιότερων τεχνολογιών και εγκαταστάσεων στον ευαίσθητο οικολογικά και αναπτυξιακά ορεινό χώρο των υψηλών δασικών και αλπικών οικοσυστημάτων και των κατολισθαινοσών περιοχών τους...**

• **Προώθηση της ανάδρασης προς το Ε.Π. ΑΠΕ της έγκαιρης εξαίρεσης συνολικά της Π.Ε. Ευρυτανίας και τμημάτων των ορεινών όγκων Οίτης - Βαρδουσίων - Γκιώνας και Ελικώνα και τμημάτων της Εύβοιας από τις περιοχές ΠΑΠ του Ε.Π...».**

(ε) Άρθρο 18, «Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος»:

«4. Για την προστασία της βιοποικιλότητας, των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας θα πρέπει:

4.1 Να τηρούνται οι όροι και περιορισμοί που απορρέουν από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία για την προστασία των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

4.2 Στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του Σχεδίου να ενσωματωθούν κατάλληλα κριτήρια επιλογής προτάσεων/καθορισμού των ζωνών προστασίας, οι οποίες να περιλαμβάνουν σαφείς απαιτήσεις ως προς τη συμβατότητα της αξιολογούμενης πρότασης με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην περιοχή ανάπτυξης της. Επίσης να δίνεται προτεραιότητα στην προώθηση εκείνων των δράσεων που ενισχύουν της προστασία και ανάδειξη φυσικών οικοτόπων...

4.4 Να εφαρμόζονται βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές σε έργα και δραστηριότητες, προκειμένου να ελαχιστοποιείται η προκαλούμενη περιβαλλοντική υποβάθμιση.

4.5 Να εφαρμόζονται συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης...

6. Για την προστασία των εδαφών σε προστατευόμενες ή μη περιοχές και την αποφυγή απώλειας, ρύπανσης ή υποβάθμισης τους, θα πρέπει:

6.1 Στο πλαίσιο των υποκείμενων επιπέδων σχεδιασμού, καθώς και κατά την υλοποίηση και περιβαλλοντική αδειοδότηση μεμονωμένων έργων, να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή της επιβάρυνσης του εδάφους.

6.2 Να ενθαρρύνεται η υλοποίηση έργων σε κατάλληλες περιοχές (με γνώμονα την αξιοποίηση κατά το δυνατόν υποβαθμισμένων περιοχών και εδαφών αντί παραγωγικών εδαφών), αποφεύγοντας κατά το δυνατόν την χωροθέτησή τους σε περιοχές με μοναδικό χαρακτήρα τοπίου (λόγω της ποικιλίας του φυσικού ανάγλυφου που παρουσιάζουν) και με μεγάλη αισθητική αξία (λόγω του αξιόλογου βαθμού φυσικότητας).».

Το αναθεωρημένο Περιφερειακό Πλαίσιο Στερεάς Ελλάδας, που εκδόθηκε το 2018 βάσει Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, έλαβε υπόψη του τις προβλέψεις και τις ρυθμίσεις του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε. (εκδοθέν το 2008) και τις εξειδίκευσε σε επίπεδο Περιφέρειας, όπως ακριβώς επιτάσσεται και από το άρθρο 6 παρ. 5 του ν. 4447/2016, σύμφωνα με το οποίο:

«Τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια δεσμεύονται από τις ρυθμίσεις και εναρμονίζονται προς τις κατευθύνσεις των Ειδικών Χωροταξικών Πλαισίων, τις οποίες συντονίζουν, εξειδικεύουν και συμπληρώνουν σε επίπεδο Περιφέρειας, καθώς και τροποποιούν, μόνον εάν παρέχεται ρητώς η δυνατότητα αυτή από το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο. Κατά την κατάρτισή τους λαμβάνονται υπόψη η Εθνική Χωρική Στρατηγική, το περιφερειακό πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, το Εθνικό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, το οικείο περιφερειακό σχέδιο προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, τα Πλαίσια Διαχείρισης Εκτάκτων Αναγκών, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου.».

Βάσει δε του άρθρου 2 του ιδίου ν. 4447/2016:

«4. Η σχέση μεταξύ των κατηγοριών και επιπέδων του χωρικού σχεδιασμού είναι ιεραρχική αλλά με περιθώρια ευελιξίας και ανάδρασης, με βάση τις έννοιες της διαβάθμισης της δεσμευτικότητας των κατευθύνσεων, και της εξειδίκευσης, της συμπλήρωσης και της τροποποίησης των κατευθύνσεων και ρυθμίσεων, όταν και όπως κάτι τέτοιο παρέχεται ως δυνατότητα από ένα υπερκείμενο πλαίσιο ή σχέδιο σε ένα υποκείμενο πλαίσιο ή σχέδιο.».

Πρόσθετα, στο άρθρο 21 του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., όπως ισχύει σήμερα, ορίζεται ότι:

«1. Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 2742/1999, τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις των Ειδικών Πλαισίων, ενώ παράλληλα οφείλουν να εξειδικεύουν και να συμπληρώνουν τις επιλογές και ρυθμίσεις τους...3. Η εκπόνηση των υποκείμενων χωροταξικών και πολεοδομικών πλαισίων ή σχεδίων βαίνει παράλληλα προς την υλοποίηση του παρόντος Ειδικού Πλαισίου και δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του.».

Σύμφωνα δε με το άρθρο 9 παρ. 2 του ν. 3851/2010:

«2. Για την εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. λαμβάνονται υπόψη μόνο εγκεκριμένα χωροταξικά, πολεοδομικά, ρυθμιστικά ή άλλα σχέδια χρήσεων γης και εγκεκριμένες μελέτες που εναρμονίζονται προς το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464 Β') και τεκμηριώνουν επαρκώς ότι έχουν λάβει μέριμνα και έχουν διασφαλίσει τη μέγιστη αξιοποίηση του διαθέσιμου δυναμικού Α.Π.Ε.. Αν δεν υπάρχουν τέτοια σχέδια, η έγκριση εγκατάστασης σταθμών Α.Π.Ε. γίνεται με εφαρμογή των κατευθύνσεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464 Β').».

Ως εκ τούτου, οι ρυθμίσεις του από 2018 Περιφερειακού Πλαισίου Στερεάς Ελλάδας, από τη στιγμή που συντάχθηκε και εκπονήθηκε σε εναρμόνιση με το από 2008 Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., εξειδικεύοντας και συμπληρώνοντας τις προβλέψεις του, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων εντός των ορίων της οικείας Περιφέρειας, όπως είναι και τα υπό κρίση Α/Π.

Κατά συνέπεια, η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. αντιτίθεται στις ως άνω προβλέψεις του αναθεωρημένου από 2018 Π.Χ.Π. Στερεάς Ελλάδας, το οποίο εναρμονίζει, εξειδικεύει και συμπληρώνει τις προβλέψεις του από 2008 Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., δεδομένου ότι η εγκατάσταση των υπό κρίση Α/Π, αλλά και η διάνοιξη – διαπλάτυνση της νέας οδοποιίας των 28.714,50 μέτρων πρόκειται να υλοποιηθούν εντός δασών και δασικών εκτάσεων και εντός του όρους Όχη, σε περιοχές δηλαδή που έχουν αναγορευθεί ως περιοχές «φυσικού αποθέματος» και «αμιγούς φύσης» και στις οποίες ρητά απαγορεύεται η εγκατάσταση μεγάλων Αιολικών

Σταθμών, όπως οι κρινόμενοι, εξ ου και η Υπηρεσία σας δέον όπως την απορρίψει και για τον λόγο αυτό.

3. Αντίθεση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. στις προβλέψεις της υπ' αριθ. οικ. 170225 από 20.1.2014 Απόφασης του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α.⁶ σε συνδυασμό με σειρά διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

3.1. Ανυπαρξία πραγματικής και ουσιαστικής εκτίμησης των συνεργιστικών – σωρευτικών επιπτώσεων του σχεδιαζόμενου έργου κατά παράβαση των προβλεπομένων στα Παραρτήματα 2 και 3.2.1.

3.1.1. Στο Κεφ. 4, «Στόχος και σκοπιμότητα υλοποίησης του έργου ή της δραστηριότητας – ευρύτερες συσχετίσεις», παρ. 4.4., «Συσχέτιση του έργου με άλλα έργα» του Παραρτήματος 2, προβλέπεται ότι θα πρέπει να:

«Αναφέρονται και συσχετίζονται με το εξεταζόμενο έργο ή δραστηριότητα παρόμοια ή άλλα έργα και δραστηριότητες (υφιστάμενα ή υπό κατασκευή) της περιοχής ως προς την συμπληρωματικότητα, την συμβατότητα ή μη, την σωρευτικότητα κ.λπ.».

Στο δε Κεφ. 9, «Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων» ορίζεται ότι θα πρέπει να εκτιμάται και αξιολογείται η:

«...9.1.7. Συνεργιστική ή αθροιστική δράση με άλλες επιπτώσεις από το ίδιο το έργο ή από άλλα έργα ή δραστηριότητες που έχουν αναπτυχθεί ή έχουν περιβαλλοντικά αδειοδοτηθεί στην περιοχή...».

Ομοίως, στο Παράρτημα 3.2.1. ορίζεται ότι η εκάστοτε Ε.Ο.Α. θα πρέπει να περιέχει και τα εξής στοιχεία:

«Αναφορά άλλων υφιστάμενων ή/και εγκεκριμένων έργων ή δραστηριοτήτων στην Περιοχή Μελέτης.

Αναφέρονται και σχετίζονται με το υπό εξέταση έργο ή δραστηριότητα παρόμοια ή άλλα έργα (υφιστάμενα, υπό κατασκευή, αδειοδοτημένα) στην Περιοχή Μελέτης ως προς τη συμπληρωματικότητα, την συμβατότητα ή μη, την σωρευτικότητα, την συνεργιστικότητα κλπ., αξιοποιώντας στοιχεία από βάσεις δεδομένων του ΥΠΕΚΑ, Περιφέρειας, Πανεπιστημίων, Ινστιτούτων κλπ.».

Πλην όμως και σε ευθεία αντίθεση με τις ανωτέρω προβλέψεις, ο φορέας στο γνωστό μοτίβο της παρέλκυσης και της δημιουργίας παραπαιστικών εντυπώσεων σκοπίμως αρνείται να προβεί **ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΜΙΚΡΗ** εκτίμηση των συνεργιστικών – σωρευτικών επιπτώσεων του σχεδιαζόμενου έργου, παραλείποντας συνειδητά να αναφέρει τα χαρακτηριστικά (μέγεθος ισχύος, αριθμός ανεμογεννητριών, εμβαδόν προς κατάληψη εκτάσεων) των Α/Π καθώς και των λοιπών μονάδων Α.Π.Ε. που έχουν ήδη εγκατασταθεί και λειτουργούν στην εγγύς περιοχή χωροθέτησης του κρινόμενου έργου.

Το μόνο που αρκείται να κάνει είναι να παραθέσει μία λίστα με τα υπόλοιπα είκοσι εννέα (29) Α/Π που ήδη λειτουργούν σε ακτίνα μόλις 2 χιλιομέτρων από το κρινόμενο έργο, αναφέροντας

⁶ «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας.», (ΦΕΚ τ. Β' αρ. φ. 135/27.1.2014)

ΜΟΝΟΝ τα εξής στην σελ. 82 της Μ.Π.Ε.: «Συνοπτικά, στην άμεση περιοχή μελέτης του έργου σε απόσταση 2 km από τα όρια των πολυγώνων χωροθέτησης των 7 υπό εξέταση ΑΣΠΗΕ εντοπίζεται μεγάλος αριθμός έργων παρόμοιας φύσης, ήτοι άλλα υφιστάμενα Αιολικά Πάρκα στην προκειμένη περίπτωση με άδεια λειτουργίας. Επίσης, εντοπίζεται ένα ακόμα Αιολικό Πάρκο με Βεβαίωση Παραγωγού και ΑΕΠΟ...».

Στις δε συνοδευτικές Ε.Ο.Α., ο φορέας του έργου προβαίνει σε μία παντελώς αυθαίρετη εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων του κρινόμενου έργου σε σχέση με τα ήδη κατασκευασθέντα Α/Π στην ακτίνα των 2 χλμ, προκείμενου να καταλήξει στα απολύτως έωλο επιστημονικά συμπέρασμα των μέτριων τάχα σωρευτικών επιπτώσεων.

Ωστόσο, ο φορέας υλοποίησης οφείλε να αναφέρει πόσες Α/Γ, πόσα χιλιόμετρα συνοδών έργων οδοποιίας και ηλεκτρικών διασυνδέσεων (υποσταθμοί, Κέντρα Υπερυψηλής Τάσης κ.λπ.) έχουν αδειοδοτηθεί για να κατασκευαστούν, έτσι ώστε να προκύψει τελικά πόσο σημαντικές είναι οι συγκεκριμένες συνεργιστικές επιπτώσεις όλων αυτών των επεμβάσεων. Η επιλογή του δε να μην παραθέσει τις οφθαλμοφανείς και αυταπόδεικτες σωρευτικές επιπτώσεις όλων των σχεδιαζόμενων έργων, καταδεικνύει την **προκλητική αδιαφορία του φορέα για την νομιμότητα και την προστασία του περιβάλλοντος.**

Η αλήθεια βέβαια είναι ότι σκοπίμως δεν παραθέτει και δεν αξιολογεί τις πραγματικές συνεργιστικές επιπτώσεις που πρόκειται να προκληθούν στην περιοχή από την εγκατάσταση αφενός του δικού του έργου και αφετέρου όλων των υπολοίπων έργων Α.Π.Ε., προκείμενου να αποφύγει την εξέτασή τους από την αδειοδοτούσα αρχή.

Εντούτοις, από μία απλή έρευνά μας στις δημοσιευθείσες αποφάσεις αδειοδότησης των γειτονικών στα υπό κρίση Αιολικών Πάρκων προκύπτουν ανατριχιαστικά δεδομένα ως προς τις συνεργιστικές – σωρευτικές τους επιπτώσεις.

3.1.2. Ειδικότερα, μόνον εντός της (αυθαίρετως ληφθείσας) ακτίνας των 2 χλμ από τα υπό κρίση Α/Π, έχουν ήδη κατασκευαστεί και λειτουργούν, έχοντας λάβει **Άδεια Λειτουργίας** τα εξής Α/Π:

i. το Α/Π της Εταιρείας «*WRE HELLAS SA*» στη θέση «*ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ – ΛΟΓΟΘΕΤΗ ΣΤΟΥΠΠΑΙΩΝ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 3,6 MW, αποτελούμενο από **5 Α/Γ.**

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς, εκχερσώσεις και γενικά βαριές χωματοургικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **34.392 τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **2.900 μ.**

- έχει εγκαταστήσει υπόγειο και εναέριο δίκτυο καλωδίωσης Μέσης Τάσης μήκους **9.700 μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) Καρύστου.

ii. τα δύο ενιαία Α/Π της Εταιρείας «*ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΑΤΕΒΕ*» (που ανήκει στον Όμιλο της ENEL) στις θέσεις «*ΗΛΙΟΛΟΥΣΤΗ*» και «*ΒΡΕΘΕΛΑ*», τα οποία:

- έχουν συνολική εγκατεστημένη ισχύ 16,4 MW, αποτελούμενα από **20 Α/Γ.**

- έχουν επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματοургικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **125.000 περίπου τ.μ.**

- έχουν πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **6.500 μ.**

- έχουν εγκαταστήσει εναέριο δίκτυο Μέσης Τάσης.

- έχουν συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) στη θέση «Κάψαλα».

iii. το Α/Π της Εταιρείας «ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΤΡΙΚΟΡΦΟ Α.Ε.» στη θέση «ΤΡΙΚΟΡΦΟ», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 11,5 MW, αποτελούμενο από **5 Α/Γ**.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **35.498,63 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **2.118 μ.**

- έχει εγκαταστήσει εναέριο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **5.300 μ.** και υπόγειο μήκους 2.400 μ.

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

iv. το Α/Π της Εταιρείας «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΑΤΤΕΒΕ» στη θέση «ΚΟΡΥΦΗ», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 18,00 MW, αποτελούμενο από **5 Α/Γ**.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **126.831,84 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **10.453,03 μ.**

- έχει εγκαταστήσει υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **13.280,44 μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

v. το Α/Π της ίδιας ως άνω Εταιρείας «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΑΤΤΕΒΕ» στη θέση «ΠΟΛΥΡΕΜΑ-ΞΕΡΟΠΟΥΣΙ», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 6,9 MW, αποτελούμενο από **2 Α/Γ**.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **28.512,94 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **1.500 μ.**

- έχει εγκαταστήσει υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **946,64 μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

vi. το Α/Π της Εταιρείας «ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ ΑΕ» (που ανήκει στον Όμιλο της ΤΕΡΝΑ) στη θέση «ΚΑΡΑΜΠΙΛΑ-ΚΥΜΗ», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 19,8 MW, αποτελούμενο από **6 Α/Γ**.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **79.058 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **4.454 μ.**

- έχει εγκαταστήσει υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **4.500 μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

vii. το Α/Π της Εταιρείας «ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ Μ.Α.Ε.» στη θέση «ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 4,2 MW, αποτελούμενο από 7 Α/Γ.
- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **46.596,23 τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **7.000 περίπου μ.**

viii. το Α/Π της Εταιρείας «*ΡΟΚΑΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΑΧΛΑΔΟΤΟΠΟΣ ΑΒΕΕ*» (που ανήκει στον Όμιλο της ΡΟΚΑΣ) στη θέση «*ΤΡΙΚΟΡΦΟ - ΣΤΟΥΠΠΑΙΩΝ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 19,2 MW, αποτελούμενο από 6 Α/Γ.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **88.615 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **5.563,43 περίπου μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

ix. το Α/Π της Εταιρείας «*ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ ΔΙΑΚΟΦΤΗΣ Α.Ε.*» στη θέση «*ΔΙΑΚΟΦΤΗΣ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 11,7 MW, αποτελούμενο από 13 Α/Γ.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **44,469,51 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **5.282,09 περίπου μ.**

- έχει εγκαταστήσει υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **8.500 μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

x. το Α/Π της Εταιρείας «*ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ Μ.Α.Ε.*» (που ανήκει στον Όμιλο της ΤΕΡΝΑ) στη θέση «*ΓΚΑΛΟΣΙ-ΡΙΚΕΖΑ*», το οποίο:

- έχει συνολική αποδιδόμενη ισχύ 19,8 MW, αποτελούμενο από 6,00 Α/Γ.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **70.000 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **5.457,93 περίπου μ.**

- έχει εγκαταστήσει υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **4.500,00 μ.**

- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα».

xi. το Α/Π της Εταιρείας «*ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΜΠΟΥΡΛΑΡΙ Μ.Α.Ε.*» στη θέση «*ΜΠΟΥΡΛΑΡΙ-ΣΠΑΤΑ*», το οποίο:

- έχει συνολική αποδιδόμενη ισχύ 8,58 MW, αποτελούμενο από 13,00 Α/Γ.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **80.000 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **10.000 περίπου μ.**

xii. τα Α/Π της Εταιρείας «*ΕΞΑΣ ΙΚΕ*» στις θέσεις «*ΜΠΟΥΡΛΑΡΙ-ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ*» και «*ΜΑΥΡΑΝΤΩΝΙ*», τα οποία:

- έχουν συνολική αποδιδόμενη ισχύ 3,00 MW, αποτελούμενο από **5,00 Α/Γ**.
- έχουν επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **20.000 περίπου τ.μ.**
- έχουν πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **7.000 περίπου μ.**

xiii. το Α/Π της Εταιρείας «*ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ Μ.Α.Ε.*» στη θέση «*ΚΑΜΠΙΑ - ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 3,60 MW, αποτελούμενο από **6 Α/Γ**.
- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **34.346,00 τ.μ.**
- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **8.000 περίπου μ.**
- έχει εγκαταστήσει εναέριο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **2.500,99 μ. με 116** ξύλινους στύλους μεταφοράς του ρεύματος.

xiv. το Α/Π της Εταιρείας «*ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ Μ.Α.Ε.*» στη θέση «*ΤΟΥΡΛΑ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 9,00 MW, αποτελούμενο από **15 Α/Γ**.
- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **94.546,83 τ.μ.**
- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **15.000 περίπου μ.**
- έχει εγκαταστήσει εναέριο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **5.186,61 μ. με 147** ξύλινους στύλους μεταφοράς του ρεύματος.

xv. τα Α/Π των εταιρειών του Ομίλου ENEL «*ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΠΛΑΤΑΝΟΣ Μ.Α.Ε.*» , «*ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΣΠΗΛΙΑΣ Μ.Α.Ε.*» και «*ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΜΥΤΙΚΑ Μ.Α.Ε.*» στις θέσεις «*ΠΛΑΤΑΝΟΣ*», «*ΣΠΗΛΙΑ*» και «*ΜΥΤΙΚΑ* » (τα οποία αποτελούν ενιαίο συγκρότημα με έτερα 5 Α/Π), τα οποία:

- έχουν συνολική εγκατεστημένη ισχύ 73,60 MW, αποτελούμενο από **32 Α/Γ**.
- έχουν επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **422.977,40 τ.μ.**
- έχουν πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **32.800 περίπου μ.**
- έχουν εγκαταστήσει εναέριο δίκτυο Υψηλής Τάσης μήκους **22.700 μ. και υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης 109.000 μέτρων.**

xvi. το Α/Π της Εταιρείας «*ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ ΠΥΡΓΟΣ Α.Ε.*» στη θέση «*ΠΥΡΓΟΣ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 15,3 MW, αποτελούμενο από **18 Α/Γ**.

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **102.685,46 τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **6.538 περίπου μ.**
- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Παραδείσι».

xvii. το Α/Π της Εταιρείας «*ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΥΒΟΙΑΣ ΧΕΛΩΝΑΣ Α.Ε.*» στη θέση «*ΧΕΛΩΝΑ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 8,1 MW, αποτελούμενο από **11 Α/Γ.**

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **55.595,34 τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **7.658 περίπου μ.**
- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Παραδείσι».

xviii. το Α/Π της Εταιρείας «*ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ Μ.Α.Ε.*» (που ανήκει στον Όμιλο της ΤΕΡΝΑ) στη θέση «*ΓΚΑΛΙΟΣΙ-ΠΙΚΕΖΑ*», το οποίο:

- έχει συνολική αποδιδόμενη ισχύ 6,9 MW, αποτελούμενο από **3,00 Α/Γ.**

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **90.000 περίπου τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **6.293,43 περίπου μ.**
- έχει εγκαταστήσει υπόγειο δίκτυο Μέσης Τάσης μήκους **14.900 μ.**
- έχει συνδεθεί με τον υποσταθμό (Υ/Σ) «Εύβοια 5» στη θέση «*Τσούκα ή Δρυμάρι - Τζούμιζα*».

xix. το Α/Π της Εταιρείας «*ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ Μ.Α.Ε.*» στη θέση «*ΚΑΡΠΙΑΣΤΩΝΙ-ΜΟΥΛΙΒΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ*», το οποίο:

- έχει συνολική εγκατεστημένη ισχύ 1,80 MW, αποτελούμενο από **3 Α/Γ.**

- έχει επέμβει, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **17.238 τ.μ.**

- έχει πραγματοποιήσει εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **6.000 περίπου μ.**

Πέραν των ανωτέρω, υπάρχουν και τα Α/Π της εταιρείας «*ΒΑΚΑΣ ΑΤΕ*» στις θέσεις «*ΠΥΡΓΟΣ*» και «*ΚΑΣΤΡΙ*» σε ακτίνα **2 χλμ από την θέση εγκατάστασης του υπό κρίση έργου τα οποία έχουν υπαχθεί σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.) και:**

- έχουν συνολική αποδιδόμενη ισχύ 14,00 MW, αποτελούμενα από **28,00 Α/Γ.**

- σκοπείται να επέμβουν, εκτελώντας αποψίλωση δασικής βλάστησης, εκχωματισμούς και γενικά βαριές χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες σε δάση και δασικές εκτάσεις συνολικού εμβαδού **140.000 περίπου τ.μ.**

- σκοπείται να πραγματοποιήσουν εργασίες διάνοιξης νέας οδοποιίας μήκους **20.000 περίπου μ.**

3.1.3. Εκ των ως άνω προκύπτει ότι εντός της ευρύτερης περιοχής εγκατάστασης του υπό κρίση Α/Π:

(α) έχουν εγκατασταθεί και λειτουργούν ήδη 181 ανεμογεννήτριες! Μαζί δηλαδή με τις 45,00 Α/Γ του υπό κρίση έργου ο αριθμός τους θα ανέλθει στις 226!

(β) έχουν ήδη πραγματοποιηθεί (σύμφωνα με όσες πληροφορίες καταφέραμε να συγκεντρώσουμε εξ ιδίας έρευνας – είναι σίγουρα μεγαλύτερη η επιβάρυνση):

i. επεμβάσεις (αποψιλώσεις, εκχερσώσεις εκχλωματισμοί κλπ) σε 1.551.894 τ.μ. δασών και δασικών εκτάσεων. Εάν σε αυτά προστεθούν και τα 642.782,41 τ.μ. του υπό κρίση έργου, τότε το συνολικό εμβαδόν των καταστραφέντων δασών και δασικών εκτάσεων ανέρχεται στο εξωπραγματικό 2.194.676 τ.μ. Με απλά λόγια, 2.195 στρέμματα δάσους και δασικών εκτάσεων έχουν ήδη καταστραφεί και πρόκειται στο άμεσο προσεχές διάστημα να αποψιλωθούν εάν τελικά υλοποιηθεί και το υπό κρίση έργο!

ii. νέες διανοίξεις οδοποιίας μήκους 150.518 μέτρων. Εάν σε αυτά προστεθούν και τα 28.714,50 μέτρα της προς διάνοιξη και διαπλάτυνση νέας οδοποιίας του υπό κρίση έργου, τότε το συνολικό μήκος των νέων δρόμων εντός δασών και δασικών (και αναδασωτέων) εκτάσεων ανέρχεται στον προκλητικό αριθμό των 179.232,41 μ. Με απλά λόγια, έχουν διανοιχθεί και πρόκειται λίαν συντόμως να διανοιχθούν (εάν τελικά υλοποιηθεί και το υπό κρίση έργο) εντελώς άναρχα 179 περίπου χιλιόμετρα νέων δρόμων εντός δασών και δασικών εκτάσεων.

iii. υπόγειο και εναέριο δίκτυο Μέσης και Υψηλής Τάσης μήκους 203.415 μέτρων. Εάν σε αυτά προστεθούν και τα 146.593 μέτρα του υπογείου δικτύου Μ.Τ. και τα 92.410,00 μ. Υ.Τ. του υπό κρίση έργου (βλ. σελ. 26 της Μ.Π.Ε), τότε το συνολικό μήκος του δικτύων Μ.Τ. και Υ.Τ. ανέρχεται στον προκλητικό αριθμό των 442.418 μ.

Και φυσικά σε όλα αυτά, δεν έχει υπολογιστεί η επέμβαση των υπολοίπων Α/Π τα οποία προς το παρόν βρίσκονται στο στάδιο της Α.Ε.Π.Ο./Π.Π.Δ. ή της Βεβαίωσης Παραγωγού, πλην όμως και αυτά φαίνεται ότι θα «πάρουν τον δρόμο τους» προς υλοποίηση.

Βάσει των ανωτέρω, καθίσταται απολύτως προφανές ότι στην υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε., στην οποία ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΚΑΝΕΝΑ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΔΕΔΟΜΕΝΑ των λοιπών λειτουργούντων Α/Π στην απολύτως εγγύς με το υπό κρίση έργο περιοχή, δεν λαμβάνει χώρα καμία ουσιαστική αξιολόγηση των συνεργιστικών επιπτώσεών του, με αποτέλεσμα έτσι να παραβιάζονται ευθέως οι ως άνω απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας περί αναλυτικής και τεκμηριωμένης αξιολόγησης των πραγματικών και ουσιαστικών συνεργιστικών επιπτώσεων των προς υλοποίηση έργων στην ευρύτερη περιοχή εγκατάστασης.

Κατά συνέπεια, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

3.2. Παραβίαση της παρ. 9.4., «Επιπτώσεις σχετικές με τα γεωλογικά, τεκτονικά και εδαφολογικά χαρακτηριστικά» του Κεφ. 9, αλλά και της παρ. 15.6. «Σχέδια του έργου ή της δραστηριότητας» του Παραρτήματος 2, καθώς και του Παραρτήματος 4.1. – Μη παρουσίαση των διατομών της προς διάνοιξη οδοποιίας.

Στις από Σεπτεμβρίου 2022 «ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ» των επιμέρους Α/Π που έχουν υποβληθεί ως Παράρτημα της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε., δεν παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία των διατομών των προς διάνοιξη οδών, οι οποίες διατομές δεν παρατίθενται ούτε στην ίδια την Μ.Π.Ε. ούτε όμως και στα συνοδευτικά διαγράμματα και οριζοντιογραφίες. Αποτέλεσμα της έλλειψης αυτής είναι η αδυναμία τεκμηρίωσης (μέσω της Μ.Π.Ε.) του μεγέθους των επεμβάσεων στο έδαφος και το ανάγλυφο, αφού στις διατομές σχεδιάζονται το ύψος και το πλάτος και οι κλίσεις των τεχνητών πρανών των ορυγμάτων και των επιχωμάτων τα οποία θα κατασκευαστούν καθώς και οι τεχνικές επεμβάσεις, οι οποίες απαιτούνται για τη διαμόρφωσή τους εντός αποδεκτών διαστάσεων ή για άλλους λόγους (τοίχοι αντιστήριξης, τοίχοι βάσης επιχωμάτων, συστήματα προστασίας από πτώσεις βράχων κ.ά.).

Η μη παρουσίαση χαρακτηριστικών των διατομών της προς διάνοιξη οδοποιίας στην Μ.Π.Ε. αποτελεί σοβαρότατη έλλειψη αυτής, δεδομένου ότι με την χρήση των διατομών σχεδιάζεται η ζώνη κατάληψης του έργου στις οριζοντιογραφίες. Όμως ούτε το στοιχείο αυτό παρουσιάζεται στα συνημμένα σχέδια της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε.

Με την παρουσίαση του στοιχείου αυτού θα μπορούσε να διαπιστωθεί **(α)** ποια είναι η πραγματική ζώνης κατάληψης του έργου και **(β)** εάν μπορεί να τηρηθεί η διάταξη της δασικής νομοθεσίας για μέγιστο πλάτος δρόμου 5μ. (βλ. παρακάτω).

Μόνο έτσι θα ήταν δυνατό να γίνει γνωστό, πως έχει σχεδιαστεί η οδός πρόσβασης και να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις των ορυγμάτων και των επιχωμάτων, δηλαδή τα προβλήματα κατολισθήσεων και βραχοπτώσεων τα οποία θα προκαλέσουν, καθώς και η σημαντική αλλοίωση της γεωμορφολογίας και η μεταβολή του τοπίου στην περιοχή.

Λόγω δε της σημασίας των διατομών της οδοποιίας για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων υπήρχε υποχρέωση παρουσίασης χαρακτηριστικών ορυγμάτων, επιχωμάτων και ένταξης διατομών στις Μ.Π.Ε. ήδη βάσει της εγκυκλίου 37 από 3.10.1994 (αρ.πρωτ. ΔΜΕΟ/δ/0/1158) «Προσωρινές προδιαγραφές για μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από οδικά έργα» και φυσικά προβλέπεται και στην ως άνω υπ' αριθ. οικ. 170225 από 20.1.2014 Απόφαση του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. και δη:

(α) στο Παράρτημα 4.10, σύμφωνα με το οποίο:

«Για έργα ή δραστηριότητες της 10ης Ομάδας «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» της ν.α.1958/2012 (Β' 21), το περιεχόμενο της ΜΠΕ όπως καθορίζεται στα Παραρτήματα 2 και 3 της παρούσας Απόφασης διαμορφώνεται με βάση και τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις: ...

3. Στο κεφάλαιο 6 «Αναλυτική περιγραφή σχεδιασμού του έργου ή της δραστηριότητας», θα πρέπει να αναφερθούν όλα τα μεγέθη και χαρακτηριστικά του σχεδιασμού του έργου και των συνοδών του. Ειδικότερα απαιτούνται τουλάχιστον:

3.1 Αναλυτική περιγραφή των συνοδών έργων οδοποιίας, καθώς και:

3.1.1 Τυπικές διατομές.

3.1.2 Δυσμενείς διατομές, όσον αφορά στις διαφοροποιήσεις στο ανάγλυφο.

3.1.3 Μέτρα, δράσεις και παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που έχουν ενταχθεί στο σχεδιάσμα του έργου...»

(β) στην παρ. 15.6. «Σχέδια του έργου ή της δραστηριότητας» του Παραρτήματος 2 σύμφωνα με την οποία:

«Οι κατ' ελάχιστο απαραίτητοι χάρτες και σχέδια αναφέρονται ακολούθως και θα πρέπει να συμπληρώνονται με το κατάλληλο κάθε φορά υλικό τεκμηρίωσης, είτε αυτό αφορά πρόσθετους χάρτες/σχέδια είτε προσθήκη πληροφοριών επί των παρακάτω χαρτών...

15.6 Σχέδια του έργου ή της δραστηριότητας...

15.6.3. *Επιδράσεις στο ανάγλυφο (διατομές, εκσκαφές)...*»

Λόγω των ανωτέρω (μη παρουσίαση διατομών, έλλειψη παρουσίασης ορυγμάτων και επιχωμάτων οδοποιίας και ζώνης κατάληψης), στην Μ.Π.Ε. γίνεται σαφής υποεκτίμηση των επιπτώσεων στη γεωμορφολογία, στην γεωφυσική ευστάθεια της περιοχής επέμβασης, αλλά και στο τοπίο και κυρίως από τα έργα οδοποιίας.

Κατά συνέπεια, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή, δέον όπως απορρίψει την υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

4. Παραβίαση της Φέρουσας Ικανότητας των Δ.Ε. Καρύστου και Μαρμαρίου, στις οποίες χωροθετείται (κυρίαρχα) το υπό κρίση έργο.

Ο αριθμός των ισοδύναμων τυπικών ανεμογεννητριών του υπό κρίση έργου ανέρχεται σε **43,20**, όπως προκύπτει από τις οικείες Βεβαιώσεις Παραγωγού της ΡΑΕ. **Εξ αυτών οι 5,76 τυπικές Α/Γ χωροθετούνται εντός της Δ.Ε. Καρύστου και οι 37,44 εντός της Δ.Ε. Μαρμαρίου.**

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της υπ' αριθ. 49828 από 12.11.2008 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ τ. Β' αρ. φ. 2464/3.12.2008), «Ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού» (Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε.):

«Για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων στις Π.Α.Π. και Π.Α.Κ. της ηπειρωτικής χώρας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής ειδικά κριτήρια:

1. Μέγιστες επιτρεπόμενες πυκνότητες αιολικών εγκαταστάσεων σε επίπεδο πρωτοβάθμιου Ο.Τ.Α.:

α. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις στους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. που εμπίπτουν σε Π.Α.Π. της ηπειρωτικής χώρας δεν μπορεί να υπερβαίνει το 8% της έκτασης ανά Ο.Τ.Α. (άλλως 1,05 τυπικές ανεμογεννήτριες /1000 στρέμματα).

*Το πιο πάνω ποσοστό κάλυψης μπορεί να αυξάνεται έως και 30% ανά πρωτοβάθμιο Ο.Τ.Α. ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, η οποία παρέχεται για όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των σχετικών εγκαταστάσεων και πάντως για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ίσο με τον χρόνο ισχύος των σχετικών αδειών παραγωγής (25 έτη). **Ειδικά για τα επενδυτικά σχέδια Α.Π.Ε. Μεγάλης Κλίμακας, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 19 του ν. με το 3468/2006 (Α 129), που εκτείνονται σε περισσότερους από έναν Ο.Τ.Α. που εμπίπτουν σε Π.Α.Π., ο αριθμός των τυπικών Α/Γ που μπορεί να εγκατασταθεί κατά τα παραπάνω σε ένα Ο.Τ.Α. μπορεί να προσαυξηθεί με τη μεταφορά αριθμού Α/Γ από το σύνολο των Ο.Τ.Α. που εκτείνεται το έργο. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να υπερβεί το 30% των τυπικών Α/Γ που αντιστοιχούν στον Ο.Τ.Α., με το μεγαλύτερο πλεόνασμα αδιάθετων Α/Γ.***

β. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις στους Δήμους Μονεμβασίας, Αραχώβης, Καρπενησίου και Καρύστου που χαρακτηρίζονται από υψηλό δείκτη

τουριστικής ανάπτυξης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 4% ανά Δήμο (άλλως 0,53 τυπικές ανεμογεννήτριες/1000 στρέμματα)...

Περαιτέρω, σύμφωνα με το Παράρτημα 4.10. της υπ' αριθ. οικ. 170225 από 20.1.2014 Απόφασης του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α.⁷:

«Για έργα ή δραστηριότητες της 10ης Ομάδας «Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» της ν.α.1958/2012 (Β' 21), το περιεχόμενο της ΜΠΕ όπως καθορίζεται στα Παραρτήματα 2 και 3 της παρούσας Απόφασης διαμορφώνεται με βάση και τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

1. Εάν έχει προηγηθεί Προκαταρκτικός Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Απαιτήσεων, οι πρόσθετες ή ειδικές απαιτήσεις που προέκυψαν εντάσσονται στις σχετικές ενότητες της ΜΠΕ, με ρητή αναφορά της προέλευσής τους.

2. Στο κεφάλαιο 5 «Συμβατότητα του έργου ή της δραστηριότητας με χωρικές ή πολεοδομικές δεσμεύσεις», θα περιέχεται:

2.1 Για έργα ηλεκτροπαραγωγής από αιολική ενέργεια, φωτοβολταϊκούς, ηλιοθερμικούς και γεωθερμικούς σταθμούς καθώς και Υδροηλεκτρικά Έργα (ΥΗΕ) η ισχύς των οποίων δεν υπερβαίνει τα 15 MW, εξέταση της συμβατότητας του σχεδιασμού του έργου με τις διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως εκάστοτε ισχύει.»

Εκ των ανωτέρω, συνάγεται ότι η Φέρουσα Ικανότητα μίας περιοχής εγκατάστασης (σε επίπεδο Δημοτικής Ενότητας – πρώην Καποδιστριακού ΟΤΑ) αξιολογείται – ελέγχεται και κατά την φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, εξ ου και στην υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε., υπάρχει ως συνημμένο το Παράρτημα «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΠΟΥ ΤΙΘΕΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΑ 49828/2008 (ΦΕΚ 2464 Β') ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ».

Ωστόσο, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τον γεωπληροφοριακό χάρτη της ΡΑΕ, σήμερα που εξετάζεται από την περιβαλλοντική αρχή η εν λόγω Μ.Π.Ε.:

(α) στην Δ.Ε. Καρύστου με μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό τυπικών Α/Γ τις 88,58, έχουν εκδοθεί Άδειες Παραγωγής ή Βεβαιώσεις Παραγωγού για **130,28** τυπικές Α/Γ.

(β) στην Δ.Ε. Μαρμαρίου με μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό τυπικών Α/Γ τις **177,18** (ήτοι 253,11 - 75,93 που είναι το 30% που έχει «μεταφερθεί» για τις ανάγκες έτερων συγκροτημάτων Α/Π του Ομίλου της ΤΕΡΝΑ στην Δ.Ε. Καφηρέως) απομένουν τυπικές Α/Γ που μπορούν (πλέον), έχουν εκδοθεί Άδειες Παραγωγής ή Βεβαιώσεις Παραγωγού για **228,07** τυπικές Α/Γ.

Κατά συνέπεια, ήδη κατά την αξιολόγηση του αιτήματος του φορέα για την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. η φέρουσα ικανότητα των Δ.Ε. Καρύστου και Μαρμαρίου έχει καλυφθεί, δεδομένου ότι ως κριτήριο μέτρησης αυτής λαμβάνεται ο αριθμός των τυπικών ανεμογεννητριών που έχουν λάβει Άδεια Παραγωγής (βλ. επόμενη παράγραφο), εξ ου και η Υπηρεσία σας δέον όπως την απορρίψει και για τον λόγο αυτό.

⁷ «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας.», (ΦΕΚ τ. Β' αρ. φ. 135/27.1.2014)

5. Αντίθεση του άρθρου 11 του Κανονισμού Βεβαιώσεων Παραγωγού στις διατάξεις των άρθρων 24 παρ. 1 και 2, 43 παρ. 2, 79 παρ. 8 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος.

5.1. Από τις διατάξεις των άρθρων 24 παρ. 1 και 2, 79 παρ. 8 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος συνάγεται ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός, ο οποίος αποτελεί τη χωρική έκφραση των προγραμμάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ανήκει στην αρμοδιότητα του κράτους, το οποίο υποχρεούται, σύμφωνα με τις αρχές και τα πορίσματα της επιστήμης της χωροταξίας, να λαμβάνει τα αναγκαία για τον ορθολογικό χωροταξικό σχεδιασμό μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος, οι κατά το δυνατόν βέλτιστοι όροι διαβίωσης του πληθυσμού και η οικονομική ανάπτυξη σύμφωνα με την αρχή της αειφορίας. Εντός του πλαισίου αυτού, ουσιώδης συντελεστής για τη βιώσιμη ανάπτυξη και, κατά μείζονα λόγο, για την προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, των οποίων η οικιστική και εν γένει οικονομική ανάπτυξη πρέπει να συνδέεται με τη διατήρηση του χαρακτήρα τους και του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος και να μην παραβιάζει τη φέρουσα ικανότητά τους, **είναι τα χωροταξικά σχέδια**, με τα οποία τίθενται, με βάση την ανάλυση των δεδομένων και την πρόγνωση των μελλοντικών εξελίξεων, οι μακροπρόθεσμοι στόχοι της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ρυθμίζεται, μεταξύ άλλων, το πλαίσιο για τη διαμόρφωση των οικιστικών περιοχών, των περιοχών ασκήσεως παραγωγικών δραστηριοτήτων και των ελεύθερων χώρων στις εκτός σχεδίου περιοχές (ΣτΕ Ολομέλεια 3920/2010, ΣτΕ 1421/2013, 1422/2013, 4013/2013, 4784/2013, 4785/2013, 4982/2014, 4966/2014 κ.ά.).

Ειδικότερα, το άρθρο 24 του Συντάγματος (όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής) ορίζει ότι: «1. *Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας ...* 2. *Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδομική και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις; γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης...».*

Οι συνταγματικές αυτές διατάξεις απευθύνουν επιταγές στο νομοθέτη (τυπικό ή κανονιστικό) να ρυθμίσει τη χωροταξική ανάπτυξη της χώρας με βάση ορθολογικό σχεδιασμό υπαγορευόμενο από επιστημονικά κριτήρια, σύμφωνα με την ιδιομορφία, την φυσιογνωμία και τις ανάγκες κάθε περιοχής (ΣτΕ 1528/2003 Ολομ., 1847/2008 Ολομ., 3059/2009 Ολομ., 415/2011 Ολομ.). Συνεπώς, για τη θέσπιση των σχετικών ρυθμίσεων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο από τη Διοίκηση όσο και από τον τυπικό νομοθέτη τα πορίσματα και οι εφαρμογές των επιστημών της χωροταξίας και της πολεοδομίας, αλλά και κάθε άλλης επιστήμης που σχετίζεται με τη συγκεκριμένη ρύθμιση (ΣτΕ 415/2004 Ολομ., 3838/2009, 123/2007). Κατ' ακολουθίαν τούτων, απαγορεύεται, καταρχήν, η λήψη μέτρων που επιφέρουν την επιδείνωση και την υποβάθμιση του υπάρχοντος φυσικού ή του προβλεπόμενου από την ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία οικιστικού περιβάλλοντος.

5.2. Περαιτέρω, με τη διάταξη του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος παρέχεται στον κοινό νομοθέτη η εξουσία να μεταβιβάζει την αρμοδιότητα προς θέσπιση κανόνων δικαίου στην εκτελεστική εξουσία. Τίθεται δε ο κανόνας (εδάφιο πρώτο) ότι η νομοθετική εξουσιοδότηση παρέχεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως αρχηγό της εκτελεστικής εξουσίας.

Η νομοθετική εξουσιοδότηση προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να είναι νόμιμη, πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη, δηλαδή να προβαίνει σε συγκεκριμένο προσδιορισμό του αντικειμένου της και να καθορίζει τα όριά της σε σχέση προς αυτό. Η εξουσιοδοτική, επομένως, διάταξη πρέπει να μην είναι γενική και αόριστη, ασχέτως αν είναι ευρεία ή στενή, αν περιλαμβάνει δηλαδή μεγάλο ή μικρό αριθμό περιπτώσεων, τις οποίες η Διοίκηση μπορεί να ρυθμίσει κανονιστικώς βάσει της νομοθετικής εξουσιοδότησης⁸.

Επιτρέπεται όμως η νομοθετική εξουσιοδότηση και προς άλλα διοικητικά όργανα για την έκδοση κανονιστικών πράξεων, προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό. Ως ειδικότερα θέματα νοούνται τα θέματα εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά περιεχόμενο, μερικότερη περίπτωση σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που γίνεται στον τυπικό νόμο στον οποίο περιέχεται η εξουσιοδοτική διάταξη⁹.

5.3. Εν προκειμένω, ο Κανονισμός Βεβαιώσεων της ΡΑΕ εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 18 του ν. 4685/2020, σύμφωνα με το οποίο:

«1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από γνώμη του Φορέα Αδειοδότησης, εγκρίνεται ο Κανονισμός Βεβαιώσεων Παραγωγού Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε., Σ.Η.Θ.Υ.Α. και Ειδικών Έργων. Με τον Κανονισμό αυτό εξειδικεύονται:

α) Τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 19.

β) Η διαδικασία της ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων για τη χορήγηση Βεβαιώσεων των άρθρων 11 και 19, το υπόδειγμα αίτησης προς συμπλήρωση από τον αιτούντα και τα συνοδευτικά αυτής έγγραφα, καθώς και η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων αυτών, η διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων του άρθρου 19, η διαδικασία της ηλεκτρονικής υποβολής και της εξέτασης αντιρρήσεων κατά των υποβαλλόμενων αιτήσεων.

γ) Οι τεχνικές λεπτομέρειες για τη δομή και το περιεχόμενο του Ηλεκτρονικού Μητρώου, η διαβάθμιση των χρηστών και ο τρόπος πρόσβασης σε αυτό, τα διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα εγγραφής και αυθεντικοποίησης των χρηστών, η πολιτική ασφάλειας του συστήματος, η διαλειτουργική σύνδεσή του με τα πληροφοριακά συστήματα των Διαχειριστών και των αδειοδοτούντων φορέων.

δ) Η διαδικασία τροποποίησης και μεταβίβασης της Βεβαίωσης των άρθρων 11 και 19 αντιστοίχως, καθώς και υφιστάμενης Άδειας Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας, καθώς και η διαδικασία καταχώρησης των στοιχείων της Βεβαίωσης και της Βεβαίωσης Ειδικών Έργων των άρθρων 11 και 19 αντιστοίχως, σε περίπτωση γνωστοποίησης μεταβολής.

ε) Οι ειδικότερες υποχρεώσεις του κατόχου Βεβαίωσης και Βεβαίωσης Ειδικών Έργων ή Άδειας Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας, η διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου πλήρωσης των οροσήμεν του άρθρου 12 και των συναφών υποχρεώσεων, καθώς και η διαδικασία καταχώρησης της αυτοδίκαιης παύσης ισχύος και η διαδικασία ανάκλησης της Βεβαίωσης, καθώς και της Βεβαίωσης Ειδικών Έργων.

στ) Τα κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης σε περίπτωση αδυναμίας διευθέτησης της εδαφικής επικάλυψης ή ενεργειακής αυτοτέλειας των έργων ή υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας του δήμου εγκατάστασης των σταθμών Α.Π.Ε.

⁸ βλ. ΣτΕ 1210/2010 Ολομ., 1466/1995 Ολομ.

⁹ βλ. ΣτΕ 1300/2011 Ολομ., 1442/2005 επταμ.

ζ) Τα ζητήματα κορεσμού, συμπεριλαμβανομένης της έναρξης υποβολής αιτήσεων και τον τρόπο κατανομής του διαθέσιμου περιθωρίου στις επιμέρους κατηγορίες σταθμών Α.Π.Ε., σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 13.

η) Κάθε άλλο ειδικό ζήτημα που ρυθμίζεται από τον Κανονισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

θ) Οι ειδικότερες υποχρεώσεις, όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση Βεβαιώσεων ή Βεβαιώσεων Ειδικών Έργων των σταθμών των παρ. 11Α και 11Β του άρθρου 10, η εξειδίκευση των οικονομικών και τεχνικών στοιχείων των αιτούντων, ο υπολογισμός και η εξόφληση των σχετικών τελών, καθώς και η τροποποίηση των Βεβαιώσεων ή Βεβαιώσεων Ειδικών Έργων για την υπαγωγή των σταθμών στις περιπτώσεις των παρ. 11Α και 11Β του άρθρου 10.»

2. Με τον Κανονισμό Βεβαιώσεων μπορεί να μεταβάλλονται ή και να αναστέλλονται οι κύκλοι υποβολής αιτήσεων για χορήγηση Βεβαίωσης ή Βεβαίωσης Ειδικών Έργων, καθώς και σχετικών τροποποιήσεων αυτών.

3. Ο Κανονισμός δύναται να προβλέπει ειδικούς όρους για σταθμούς ΑΠΕ και Σ.Η.Θ.Υ.Α., καθώς και για τα Ειδικά Έργα, οι οποίοι θα αποτυπώνονται στις αντίστοιχες Βεβαιώσεις.

4. Ο Κανονισμός Βεβαιώσεων εκδίδεται εντός τριών (3) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος.

5. Μέχρι την έκδοση του Κανονισμού Βεβαιώσεων εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις της απόφασης του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής υπ` αριθμ. ΥΑΠΕ/Φ1/14810 (Β` 2373/2011), όπως ισχύει, για τα θέματα που δεν ρυθμίζονται διαφορετικά με τις διατάξεις του παρόντος.».

Από την ως άνω διάταξη συνάγεται ότι δεν παρέχεται δι' αυτής εξουσιοδότηση στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κατά την έκδοση του Κανονισμού Βεβαιώσεων, να τροποποιήσει ή να ρυθμίσει με διαφορετικό τρόπο την αξιολόγηση από την Ρ.Α.Ε. ή από τις αρμόδιες περιβαλλοντικές αρχές της φέρουσας ικανότητας των Περιοχών Αιολικής Προτεραιότητας, όπως αυτή έχει ρυθμιστεί με το Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε.

Ειδικότερα, στο άρθρο 11 του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., ορίζεται ότι:

«Ο έλεγχος και η εφαρμογή των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων που ορίζονται στα άρθρα 5 έως και 10 του Κεφαλαίου αυτού, διενεργείται κατά το στάδιο χορήγησης της άδειας παραγωγής (άρθρο 3 ν. 3468/2006) σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο Παράρτημα V της παρούσας απόφασης.».

Στο άρθρο 5, «Διάκριση του εθνικού χώρου σε κατηγορίες» του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε. ορίζεται ότι:

«1. Για τη χωροθέτηση των αιολικών εγκαταστάσεων ο εθνικός χώρος, με βάση το εν δυνάμει εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό του και τα ιδιαίτερα χωροταξικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του, διακρίνεται στις ακόλουθες μείζονες κατηγορίες:

α. Στην ηπειρωτική χώρα, συμπεριλαμβανομένης της Εύβοιας.

β. Στην Αττική, που αποτελεί ειδικότερη κατηγορία της ηπειρωτικής χώρας λόγω του μητροπολιτικού χαρακτήρα της.

γ. Στα κατοικημένα νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου Πελάγους, συμπεριλαμβανομένης της Κρήτης.

δ. Στον υπεράκτιο θαλάσσιο χώρο και τις ακατοίκητες νησίδες.

2. Η ηπειρωτική χώρα διακρίνεται περαιτέρω σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) και σε Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.) ως εξής:

α. Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.): Είναι οι περιοχές της ηπειρωτικής χώρας, που προσδιορίζονται υπό μορφή πίνακα στο Παράρτημα I και απεικονίζονται στο Διάγραμμα 1 της παρούσας απόφασης, οι οποίες διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, ενώ ταυτόχρονα προσφέρονται από απόψεως επίτευξης των χωροταξικών στόχων. **Στις περιοχές αυτές, εκτιμάται η μέγιστη δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων (φέρουσα ικανότητα), όπως ειδικότερα αυτή προσδιορίζεται στο Παράρτημα III...».**

Σύμφωνα δε με το Παράρτημα V, «Έλεγχος και εφαρμογή των κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων», του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε.:

«Α: Ελεγκτέα στοιχεία από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.) κατά την έκδοση γνωμοδότησης επί της άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

Ελέγχονται από την Ρ.Α.Ε., στο πλαίσιο της χορήγησης γνώμης για την άδεια παραγωγής, τα εξής:

1. **Αν η προτεινόμενη θέση εγκατάστασης διαθέτει κατ' αρχήν εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό. (Η εξακρίβωση-επικαιροποίηση του αιολικού δυναμικού και του τεχνοοικονομικά εκμεταλλεύσιμου δυναμικού (εκφραζόμενο σε ισχύ MWe), διενεργείται από τον ιδιώτη, με βάση επιτόπιες ανεμολογικές μετρήσεις)...**

2.1 **Στην περίπτωση που η προτεινόμενη θέση εγκατάστασης εμπίπτει σε Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) της ηπειρωτικής χώρας ελέγχεται περαιτέρω:**

- **αν το προτεινόμενο εκμεταλλεύσιμο δυναμικό, υπερβαίνει τα όρια της φέρουσας ικανότητάς της Π.Α.Π. εγκατάστασης (άρθρο 5 παρ. 2 περίπτωση α, Παράρτημα III και διάγραμμα 1 της παρούσας).**

- **αν το προτεινόμενο εκμεταλλεύσιμο δυναμικό υπερβαίνει τις μέγιστες επιτρεπόμενες πυκνότητες εγκατάστασης στον οικείο πρωτοβάθμιο ΟΤΑ (άρθρο 7).**

- **εφόσον τα δεδομένα της προτεινόμενης θέσης υπερβαίνουν ένα από τα πιο πάνω όρια, η πρόταση απορρίπτεται...».**

Ακολουθώντας, στο Παράρτημα III, «Φέρουσα Ικανότητα (Χωρητικότητα) Περιοχών Αιολικής Προτεραιότητας», του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., στο οποίο και παραπέμπει το προαναφερθέν Παράρτημα V, προβλέπεται ότι:

«2. **Για την Περιοχή Π.Α.Π. 2, που εντοπίζεται στην Κεντρική Ελλάδα (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας) στους νομούς Βοιωτίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Ευρυτανίας, Εύβοιας, Αιτωλοακαρνανίας, Καρδίτσας και περιλαμβάνει ειδικότερα τους Δήμους: Καρύστου, Μαρμαρίου, Στυραίων, Δυστίων, Αυλώνος, Κύμης, Διρφύων, Μεσσαπίων, Ορχομενού, Χαιρώνειας, Λεβαδέων, Δαύλειας, Αραχώβης, Διστόμου, Αταλάντης, Οπουντίων, Υπάτης, Σπερχειάδος, Αγ. Γεωργίου Τυμφρηστού, Μακρακώμης, Αμφίσσης, Δεσφίνης, Λιδωρικίου, Βαρδουσιών, Καλλιέων, Δομνίστας, Προυσσού, Ποταμιάς, Καρπενησιού, Φραγκίστας, Βίνιανης, Κτημενίων, Φουρνά, Αγραφων, Ιτάμου, Καλλιφώνου, Μενελαΐδας, Ρεντίνης, Αποδοτίας, Θέρμου, Πλατάνου και τις Κοινότητες Καφηρέως και Κυριακίου, η Φέρουσα Ικανότητα εκτιμάται σε 1.619 τοπικές Α/Γ (ενδεικτικά 3.238 MWe).».**

Εκ των ανωτέρω διατάξεων του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε. συνάγεται ότι η φέρουσα ικανότητα εκάστου Ο.Τ.Α. και εκάστης Π.Α.Π. (εν προκειμένω των Δ.Ε. Καρύστου, Μαρμαρίου και της Π.Α.Π. 2) αξιολογείται κατά την έκδοση της Άδειας Παραγωγής και ελέγχεται κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση εκάστου Α/Π (βάσει του ανωτέρω Παραρτήματος 4.10 της υπ' αριθ. οικ. 170225 από 20.1.2014 Απόφασης του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α.) σε σχέση με τις Άδειες Παραγωγής (και πλέον Βεβαιώσεις Παραγωγού) που έχουν εκδοθεί για τις κρινόμενες περιοχές.

Με απλά λόγια, η υπέρβαση ή μη της φέρουσας ικανότητας ελέγχεται εν συγκρίσει με τις Άδειες Παραγωγής που έχουν εκδοθεί για την επίμαχη περιοχή.

Εξ ου και η διάκριση που εισήγαγε το άρθρο 11 του Κανονισμού Βεβαιώσεων της ΡΑΕ ότι δηλαδή:

«Ο έλεγχος υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας εντός των Περιοχών Αιολικής Προτεραιότητας ΠΑΠ 1, ΠΑΠ 2 και ΠΑΠ 3, διενεργείται με κριτήριο τη μη υπέρβαση της μέγιστης επιτρεπόμενης πυκνότητας των αιολικών εγκαταστάσεων από την αθροιστική πυκνότητα των αιολικών εγκαταστάσεων που αντιστοιχούν στις εκδοθείσες Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων ή Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) συμπεριλαμβανομένων των σταθμών μικρών Ανεμογεννητριών σύμφωνα με την υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/74462/2976/29.7.2020 (Β' 3150) απόφαση.»,

ενώ ως προς όλες τις υπόλοιπες περιοχές (δηλαδή τις ΠΑΚ¹⁰) ο έλεγχος της φέρουσας ικανότητας συνεχίζει να διενεργείται:

«με κριτήριο τη μη υπέρβαση της μέγιστης επιτρεπόμενης πυκνότητας αιολικών εγκαταστάσεων ανά ΟΤΑ, από την αθροιστική πυκνότητα αιολικών εγκαταστάσεων που αντιστοιχούν στις χορηγηθείσες Βεβαιώσεις ή Βεβαιώσεις Ειδικών Έργων ή Αδειών Παραγωγής.»,

έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τις ως άνω διατάξεις του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., καθώς επί της ουσίας τις τροποποιεί ανεπιτρέπτως, κατά παράβαση της ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 18 του ν. 4685/2020, αλλά και κατά παράβαση της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 5 του ν. 4447/2016, σύμφωνα με την οποία, τα Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια δύνανται να τροποποιούνται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών, ύστερα από την σύνταξη ΣΜΠΕ και κατόπιν της γνώμης του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας.

Εξάλλου, όπως έχει παγίως κριθεί, τα ειδικά χωροταξικά πλαίσια αποτελούν τομεακού χαρακτήρα μέσα χωροταξικού σχεδιασμού εθνικού επιπέδου, αποτελώντας έτσι την γενική πρόταση χωροταξικής οργάνωσης συγκεκριμένων τομέων παραγωγικών δραστηριοτήτων εθνικής σημασίας, που διατυπώνεται μετά από εκτίμηση των βασικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων της οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας στους συγκεκριμένους τομείς και των προβλεπόμενων επιπτώσεών τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, εξειδικεύοντας και συμπληρώνοντας τις κατευθύνσεις του γενικού πλαισίου, συγκροτώντας δε με αυτό ένα συνεκτικό σύνολο γενικών κατευθύνσεων χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο. Κατά το σύστημα του νόμου, αποτελούν δεύτερο στάδιο χωροταξικού σχεδιασμού και περιλαμβάνουν αφενός μεν επιλογές στρατηγικού χαρακτήρα, συναρτώμενες με μακροπρόθεσμες εκτιμήσεις εντασσόμενες στα προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που εγκρίνονται από την Ολομέλεια της Βουλής κατά το άρθρο 79 παρ. 8 του Συντάγματος, αφετέρου δε γενικές κατευθύνσεις και ειδικότερες ρυθμίσεις, συνδεδεμένες αρρήκτως με τα ανωτέρω ζητήματα, για τη θέσπιση των οποίων παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4447/2016 και παλαιότερα με εκείνες του ν. 2742/1999 (ΣτΕ Ολομέλεια 3632/2015, ΣτΕ 1421/2013, 1422/2013, 4784/2013, 4785/2013, 4982/2014, 4966/2014 κ.ά.).

Ως εκ τούτου, η τροποποίηση των ρυθμίσεων των ειδικών χωροταξικών σχεδίων και εν προκειμένω του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., δεν μπορεί να γίνει με τυπικό νόμο, πολλώ δε μάλλον με διάταξη υπουργικής απόφασης (η οποία εκφεύγει μάλιστα της παρασχεθείσας εξουσιοδότησης),

¹⁰ Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας

καθώς κατ' αυτόν τον τρόπο παραβιάζονται τα άρθρα 24 παρ. 1 και 2, 79 παρ. 8 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος.

Έτσι, η «διάκριση» που επιβάλλει το άρθρο 11 του Κανονισμού Βεβαιώσεων μεταξύ Π.Α.Π. και λοιπών περιοχών ως προς τον υπολογισμό της υπέρβασης ή μη της φέρουσας ικανότητας των περιοχών υποδοχής Αιολικών Πάρκων, επί της ουσίας τροποποιεί το Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε., κατά παράβαση του άρθρου 43 παρ. 2 καθώς κείται εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησης, αλλά και κατά παράβαση των άρθρων 24 παρ. 1 και 2, 79 παρ. 8 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος, δια των οποίων επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός.

Κατά συνέπεια, η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε., δια της οποίας προτείνεται η χωροθέτηση 5,76 τυπικών Α/Γ εντός της Δ.Ε. Καρύστου και 37,44 εντός της Δ.Ε. Μαρμαρίου, παρότι η φέρουσα ικανότητά τους έχει ήδη καλυφθεί, όπως προεκτέθηκε, έρχεται σε αντίθεση με τις ως άνω διατάξεις, εξ ου και η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκρισή της.

6. Παραβίαση των Παραρτημάτων III και V του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε. και δη της φέρουσας ικανότητας της ΠΑΠ 2 στην οποία χωροθετείται το υπό κρίση έργο.

Όπως προαναφέρθηκε, από τα Παραρτήματα III και V του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε.) συνάγεται ότι η Φέρουσα Ικανότητα της Π.Α.Π. 2 ανέρχεται σε 1.619 τυπικές ανεμογεννήτριες.

Ωστόσο, εν προκειμένω, σημειώνεται υπέρβαση των ορίων της φέρουσας ικανότητας της εν λόγω Περιοχής στην οποία υπάγονται οι Δ.Ε. που σκοπεύεται να εγκατασταθούν οι ανεμογεννήτριες των υπό κρίση Α/Π, ήτοι οι Δ.Ε. Καρύστου και Μαρμαρίου του Δήμου Καρύστου.

Ειδικότερα, δια της προσβαλλόμενης, σχεδιάζεται η εγκατάσταση **43,20** τυπικών ανεμογεννητριών εντός των Δ.Ε. Καρύστου και Μαρμαρίου του Δήμου Καρύστου.

Εντούτοις, η φέρουσα ικανότητα της Περιοχής Π.Α.Π. 2, στην οποία εμπίπτουν οι ως άνω Δ.Ε., έχει προσδιορισθεί σε **1.619** τυπικές Α/Γ και παρ' όλα αυτά έχουν ήδη εκδοθεί Άδειες Παραγωγής – Βεβαιώσεις Παραγωγού για **2.305,37** τυπικές Α/Γ εντός αυτής, όπως προκύπτει από τον επίσημο Πίνακα «Πυκνότητας Αιολικών Εγκαταστάσεων» της ίδιας της Ρ.Α.Ε.

Ως εκ τούτου, δια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των **43,20** ως άνω τυπικών ανεμογεννητριών του υπό κρίση έργου, παραβιάζεται η φέρουσα ικανότητα της ως άνω Περιοχής Π.Α.Π. 2 και φυσικά οι προαναφερθείσες διατάξεις των Παραρτημάτων III και V του Ε.Π.Χ.Σ. & Α.Α. για τις Α.Π.Ε.

Κατά συνέπεια, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε., καθώς η εγκατάσταση των 43,20 τυπικών Α/Γ που προτείνει στις Δ.Ε. Καρύστου και Μαρμαρίου παραβιάζει την φέρουσα ικανότητα της ως άνω Περιοχής Π.Α.Π. 2.

7. Παραβίαση των διατάξεων των άρθρων 227 του Δασικού Κώδικα, 15 του ν. 998/1979, 2 του Π.Δ. 437/1981 και της από 10.6.1966 Απόφασης του Υπουργού Γεωργίας (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) ως προς τις προδιαγραφές κατασκευής δασικών οδών Γ' Κατηγορίας.

Δια του υπό κρίση έργου προτείνεται, πέραν της εγκατάστασης σαράντα (45) ανεμογεννητριών (Α/Γ) τεραστίων διαστάσεων για τα δεδομένα του, μοναδικής οικολογικής αξίας, φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου μας, η «αδειοδότηση» εκτέλεσης εργασιών **διάνοιξης και διαπλάτυνσης οδοποιίας μήκους 28.714,50 μέτρων εντός δασών και δασικών εκτάσεων, εκ των οποίων τα 16.949 μ. συνιστούν νέες διανοίξεις και τα 11.765,50 διαπλάτυνσεις «υφιστάμενων οδών».**

Ειδικότερα:

7.1. Οι προβλέψεις ως προς τα συνοδά έργα της οδοποιίας.

Στην υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. προβλέπονται τα εξής ως προς την οδοποιία του υπό κρίση έργου (σελ. 115):

«Η υπό διάνοιξη δασική οδός, θα κατασκευαστεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές Δασικών Οδών Γ' κατηγορίας, δηλαδή:

- Πλάτος καταστρώματος 5,00 μέτρων (με διαπλάτυνση στις στροφές)
- Μέγιστη κατά μήκος κλίση 12%, όπου αυτό είναι εφικτό ώστε να μην προκύψουν οριζοντιογραφικές παρεκκλίσεις από τον άξονα (έως 14% αν απαιτηθεί)
- Τριγωνική τάφρος – χάνδακας απορροής υδάτων (πλάτους 1,20 μ. και βάθους 0,40 μ.)
- Μόρφωση και σταθεροποίηση νέων και υφιστάμενων πρανών
- Πρόβλεψη επίκλισης 2% και ελάχιστες καμπυλότητες 25 μέτρων.

Σε κάθε περίπτωση η χάραξη και ο σχεδιασμός της τυπικής διατομής, στοχεύουν σε ισοσκελισμό γαιών εκχωμάτων – επιχωμάτων, καθώς και στη μικρότερη φθορά δασικής βλάστησης. Στην παρούσα δεν προβλέπονται τεχνικά έργα κατά την υλοποίηση της οδοποιίας πρόσβασης και την κατασκευή της πλατείας συναρμολόγησης και ανέγερσης της ανεμογεννήτριας.

Επίσης, προβλέπεται διάστρωση θραυστού υλικού (βάση οδοστρωσίας), ενώ μετά το πέρας των διανοίξεων – βελτιώσεων και αφού προηγηθεί διαχωρισμός γαιών, το κηπαίο χώμα θα χρησιμοποιηθεί για την αποκατάσταση των πρανών επιχωμάτων, των οδών και της πλατείας καθώς και των λοιπών διαταραγμένων χώρων.

Κατά τη διάρκεια των έργων κατασκευής, οι απαιτούμενες εκσκαφές θα πραγματοποιηθούν με χρήση κατάλληλων μηχανικών μέσων. Αν απαιτηθεί θα γίνει στοχευμένη χρήση εκρηκτικών μέσων στα ιδιαίτερα πετρώδη, βραχώδη σημεία, κατόπιν απαιτούμενων ενεργειών για την αδειοδότηση της αρμόδιας Αρχής. ...».

Περαιτέρω, στον Πίνακα 5-19 (σελ. 141) αναφέρεται ότι συνολική επιφάνεια επέμβασης της νεοδιανοιγόμενης οδοποιίας των υπό κρίση Α/Π ανέρχεται σε **296.855,47 τ.μ. και των διαπλατύνσεων σε 41.897,17 τ.μ.**

Βάσει των ανωτέρω προκύπτει ότι το μέσο πλάτος της προς διάνοιξη οδοποιίας ανέρχεται σε 17,51 μέτρα (=296.855,47 τ.μ. που είναι η επιφάνεια επέμβασης ΔΙΑ των 16.949 μ. που είναι το μήκος της νεοδιανοιγόμενης οδοποιίας), κατά σαφή παράβαση των διατάξεων περί δασικών δρόμων Γ' κατηγορίας.

Αυτό βέβαια εξηγείται απολύτως από το γεγονός ότι το μήκος του πυλώνα και των πτερυγίων εκάστης Α/Γ και επομένως το μέσο πλάτος των προς διάνοιξη οδών επομένως δεν θα μπορούσε να συμμορφωθεί με τις προδιαγραφές των δασικών δρόμων Γ' Κατηγορίας.

Σύμφωνα δε με την ως άνω υπ' αριθ. 135661/4400/2013 «Εγκύκλιο» του Ειδικού Γραμματέα Δασών του Υ.Π.Ε.Ν., την οποία επικαλείται η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε.:

«Όπως είναι γνωστό, με την αριθ. 92793/2283/19-6-2008 εγκύκλιο διαταγή της υπηρεσίας μας καθορίστηκε ότι οι οδοί που εγκρίνονται σε εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας για την εξυπηρέτηση εκμεταλλεύσεων, αντιμετωπίζονται ως δασικές κι ακολουθούνται γι' αυτές οι προδιαγραφές της δασικής οδοποιίας. Η συγκεκριμένη αντιμετώπιση ακολουθήθηκε για λόγους δασοπολιτικούς, ούτως ώστε να εφαρμόζονται στα δασικά οικοσυστήματα ίδιες τεχνικές προδιαγραφές έργων οδοποιίας και να μη βαρύνονται αυτά με οδοποιίες που τα υποβαθμίζουν και έχουν επιπτώσεις στην ορθή λειτουργία τους, αλλά και στον προορισμό τους.

Επιπροσθέτως, λόγω της δυνατότητας που δίνεται από τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 48 του νόμου 998/1979, να χρησιμοποιούνται οι εν λόγω οδοί από τη δασική υπηρεσία ως δασικές, όταν εκλείπει ο σκοπός για τον οποίο διανοίχθηκαν, κρίθηκε ότι πρέπει ν' ακολουθούνται οι ίδιες προδιαγραφές γι' αυτούς με τις αντίστοιχες της δασικής οδοποιίας, για να υπάρχει εναρμόνιση ως προς τη λειτουργία των παραπάνω έργων στο δασικό οικοσύστημα, και τήρηση των ίδιων βασικών κανόνων που τα διέπουν.

Κατά την εφαρμογή της ανωτέρω εγκυκλίου όμως, και ειδικά στις περιπτώσεις έργων που απαιτείται διέλευση οχημάτων μεταφοράς ογκώδους εξοπλισμού απαραίτητου για την εκτέλεση των έργων, διαπιστώνεται αδυναμία εξυπηρέτησης της χρήσης αυτής, κυρίως λόγω του πλάτους της δασικής οδού Γ' κατηγορίας (μέγιστο πλάτος τα 5μ), το οποίο προβλέπεται από τις τεχνικές προδιαγραφές της οδοποιίας και δεν επαρκεί για τη μεταφορά μηχανημάτων και εξοπλισμού (τέτοιες περιπτώσεις παρατηρούνται, π.χ., κατά την εκτέλεση έργων ΑΠΕ, όταν μεταφέρονται οι ανεμογεννήτριες στο χώρο εγκατάστασής τους).

Στις περιπτώσεις αυτές, που πρέπει να δικαιολογούνται με πλήρη τεκμηρίωση στην τεχνική έκθεση της μελέτης του έργου, μπορεί να εγκρίνεται στο άκρως δυνατό μέτρο η πέραν των 5μ πλάτους καταστρώματος διάνοιξη της δασικής οδού σε όποια σημεία του μήκους της απαιτείται, και κατ' ανώτερο μέχρι 10μ, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών τεχνικών προδιαγραφών της δασικής οδοποιίας, αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση της χρήσης διέλευσης, όπως αυτή ανωτέρω τέθηκε. Το επιπρόσθετο των 5μ πλάτους καταστρώματος αποτελεί προσωρινού χαρακτήρα διάνοιξη και υφίσταται για το σκοπό της διέλευσης, μελετάται δε τεχνικά στην τεχνική μελέτη της οδοποιίας και προσδιορίζεται η χρονική διάρκεια διατήρησής του, καθώς και οι προϋποθέσεις της διάνοιξης στην απόφαση έγκρισης της μελέτης οδοποιίας...

Ανάλογη αντιμετώπιση ακολουθείται και στις περιπτώσεις των ελιγμών, όταν απαιτηθεί επιπρόσθετη έκταση για την εξυπηρέτηση του ανωτέρω σκοπού.

Επισημαίνεται ότι με την υποδεικνυόμενη αντιμετώπιση δεν τροποποιούνται οι προδιαγραφές της δασικής οδοποιίας, όπως ισχύουν με την 41287/2281/22-5-1973 απόφαση Υφυπουργού Γεωργίας, όπως τροποποιήθηκε με την 92833/4679/1-12-1997 απόφαση Γενικού Δ/ντή, αλλά ακολουθείται μια τεχνική πρακτική προσωρινού χαρακτήρα, για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, οφειλομένης περαιτέρω της άμεσης αποκατάστασης του χώρου, λειτουργώντας στο μέλλον αυτός ως μέρος του δασικού οικοσυστήματος. Η απομένουσα δε δασική οδός μετά την αποκατάσταση, λειτουργεί σύμφωνα με ότι από τη δασική νομοθεσία και τις σχετικές κανονιστικές πράξεις επιτάσσεται.

Τέλος, σ' ότι αφορά στα αιτήματα που μας τίθενται, για τη δυνατότητα χαράξεων δασικών οδών με κλίσεις άνω του 14%, στα πλαίσια της προηγούμενης αντιμετώπισης, κάνουμε γνωστό ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει δεκτό διότι αποτελεί καταστρατήγηση των τεχνικών προδιαγραφών της δασικής οδοποιίας, αφού πρόκειται για μόνιμη διαμόρφωση κατασκευής και χρήσης της οδού, που ξεπερνά το όριο του 12% μέγιστη κλίση των προδιαγραφών. Κρίνεται δε ότι αυτή η κλίση είναι απαγορευτική, τόσο για τις διελεύσεις επί της δασικής οδού των συνήθων οχημάτων, όσον και για τις ζημίες που θα προκύψουν λόγω των μεγάλων κλίσεων που θα δημιουργηθούν (υπάρχει μεγαλύτερος ο κίνδυνος δημιουργίας διαβρώσεων και "φαγωμάτων" στο κατάστρωμα της οδού).».

Ωστόσο, η «προσωρινή» υπέρβαση του μέγιστου πλάτους των 5 μ. και μέχρι τα 10 μ. κατ' ανώτατο, που «επιτρέπεται» δια της ως άνω Εγκυκλίου και προτείνεται με την υπό κρίση Μ.Π.Ε., παραβιάζει τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και δη τις προδιαγραφές των δασικών δρόμων Γ' Κατηγορίας, σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να αδειοδοτούνται και να κατασκευάζονται τα έργα οδοποιίας εντός δασικών εκτάσεων, όπως τα προτεινόμενα.

Συγκεκριμένα:

7.2. Αντίθεση της προτεινόμενης οδοποιίας (πρόσβασης και εσωτερικής) στις διατάξεις περί δασικών δρόμων Γ' κατηγορίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 227 του Δασικού Κώδικα (ν.δ 86/1969):

«Δασικά οδοί θεωρούνται αι οδοί αι εξυπηρετούσαι, εντός ή εκτός των δασών, την εκμετάλλευσιν και τας μεταφοράς των δασικών προϊόντων, ως και τα πάσης φύσεως δασικά έργα και μη συμπίπτουσαι μετά του δικτύου της εθνικής ή επαρχιακής οδοποιίας της χώρας.»

Στη συνέχεια, με το άρθρο 15 του ν. 998/1979, «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας», εξειδικεύτηκε έτι περαιτέρω ο ορισμός της δασικής οδού ως εξής:

«1. Δασικά οδοί είναι αι κατασκευαζόμεναι εντός ή εις τας παρυφάς δασών ή δασικών εκτάσεων και εξυπηρετούσαι την προστασίαν και εκμετάλλευσιν τούτων, ή την πρόσβασιν προς υφισταμένας τεχνικάς εγκαταστάσεις ή αισθητικά τοπία, ή την εκτέλεσιν και συντήρησιν δασικών έργων ή τας μεταφοράς δασικών προϊόντων και μη συμπίπτουσαι μετά του εθνικού, επαρχιακού ή κοινοτικού οδικού δικτύου της Χώρας.»

Εκ των ως άνω διατάξεων συνάγεται ότι οι δασικές οδοί είναι οι οδοί που υφίστανται ή κατασκευάζονται σε δάση, δασικές και χορτολιβαδικές εκτάσεις και τις παρυφές τους, με σκοπό την εκμετάλλευση και τη μεταφορά δασικών προϊόντων, ή/και την εκτέλεση και συντήρηση δασικών έργων, **ή/και την πρόσβαση προς τεχνικές εγκαταστάσεις.**

Δεδομένης δε της συνταγματικής προστασίας των δασών, των δασικών και των χορτολιβαδικών εκτάσεων της χώρας (άρθρο 24 Σ.), οι όποιες επιτρεπόμενες (βάσει των ισχυόντων κάθε φορά διατάξεων του ν. 998/1979) επεμβάσεις σε αυτές, όπως εν προκειμένω η κατασκευή των συνοδών έργων της οδοποιίας των υπό κρίση Α/Π, **έχουν εξαιρετικό χαρακτήρα, εξ ου και υπάγονται στις προστατευτικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας.**

Ως εκ τούτου, τα συνοδά έργα οδοποιίας των υπό κρίση Α/Π (αλλά και κάθε Α/Π), ήτοι η εξωτερική οδοποιία πρόσβασης σε αυτά, καθώς και η εσωτερική τους οδοποιία, συνιστούν δασικές οδούς και κατά συνέπεια θα πρέπει να εκτελούνται σύμφωνα με τις προδιαγραφές διάνοιξης των δασικών οδών, όπως παγίως και διαχρονικώς έχει (ορθώς) ερμηνεύσει και διατάξει η Διοίκηση με τις σχετικές εγκυκλίους της, η πλέον πρόσφατη εκ των οποίων είναι η υπ' αριθ. πρωτ. 135661/4400 από 16.9.2013 «*Εγκύκλιος*» του Ειδικού Γραμματέα Δασών με θέμα: «*Οδοί σε εκτάσεις που προστατεύονται από τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας*».

Βάσει δε του άρθρου 2 του Π.Δ. 437/1981:

«1. Η σύνταξις των μελετών των δασοτεχνικών έργων και εργασιών του δημοσίου ενεργείται μετ' απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του, κατά τάς περί διοικητικής αποκεντρώσεως διατάξεις, αρμοδίου, είτε απ' ευθείας υπό της αρμοδίας δασικής αρχής, είτε δι' αναθέσεως υπ' αυτής εις ιδιώτας μελετητάς έχοντας τα κατά νόμον προσόντα.

2. Αι μελέται συντάσσονται επί τη βάσει ειδικών κατ' αντικείμενον κανονισμών και τεχνικών προδιαγραφών κυρουμένων εκάστοτε δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας, κατόπιν γνωμοδοτήσεως του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών. Δι' ομοίων αποφάσεων κυρούονται και αι εκάστοτε ενδεικνυόμεναι τροποποιήσεις των κανονισμών τούτων.

3. Προκειμένου περί δασοτεχνικών έργων εις τα ιδιωτικά ή διακατεχόμενα δάση ή δασικάς εκτάσεις, περί των η παρ. 4 του άρθρου 16 του Ν. 998/1979, αι μελέται καταρτίζονται βάσει των εν τη προηγουμένη παραγράφω κανονισμών και τεχνικών προδιαγραφών.»

Εξάλλου, οι προδιαγραφές διάνοιξης δασικών οδών Γ' κατηγορίας, βάσει των οποίων εκτελούνται τα συνοδά των Α/Π έργα οδοποιίας, έχουν προσδιορισθεί με την υπ' αριθ. 126386/1730 από 10.6.1966

Απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, «*Περί εγκρίσεως γενικής συγγραφής υποχρεώσεων εκπονήσεως μελετών δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων*», σύμφωνα με το άρθρο 2 της οποίας:

«*Δασικά οδοί Γ' Κατηγορίας: Πλάτος καταστρώματος 2,50-4,00 μέτρα αναλόγως του σκοπού δι' όν προορίζεται (κίνησης ζώων, ελκυστήρων, αυτοκινήτων κλπ.) άνευ μορφώσεως πρανών, άνευ κατασκευής τάφρων και άνευ μονίμων τεχνικών έργων. Μεγίστη κατά μήκος κλίσις μέχρι 20% και ως ήθελε προσδιορισθή δια της Ε.Σ.Υ. αναλόγως του σκοπού δι' όν προορίζεται. Ελάχιστη ακτίς καμπυλότητος ως ήθελε ορισθή δια της Ε.Σ.Υ.*».

Η ως άνω Απόφαση του Υπουργού Γεωργίας τροποποιήθηκε:

(α) αρχικά με την υπ' αριθ. 41287/2281 από 22.5.1973 Απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, σύμφωνα με την οποία:

«*Τα τεχνικά στοιχεία των δασικών οδών Γ' κατηγορίας καθορίζονται: Πλάτος καταστρώματος 4,0 μέτρων, μέγιστη κατά μήκος κλίσις 12% και ελάχιστη ακτίνα καμπυλότητος 10,00 μέτρων.*» και

(β) εν συνεχεία με την υπ' αριθ.92833/4679 από **1.12.1997** Απόφαση με θέμα «*Αναμόρφωση τεχνικών προδιαγραφών κατασκευής δασικών οδών Γ' Κατηγορίας*» του Γενικού Διευθυντή του Τμήματος Δασικών Μεταφορικών Εγκαταστάσεων και Δασικών Κτιρίων του Υπουργείου Γεωργίας στην οποία ορίστηκε ότι:

i. το ανώτατο πλάτος δασικής οδού Γ' κατηγορίας είναι 4-5 μέτρα.

ii. μέγιστη κατά μήκος κλίση 12%.

Εκ των ανωτέρω διατάξεων, συνάγεται σαφώς:

(α) ότι το μέγιστο πλάτος των δασικών οδών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5,00 μέτρα, όχι μόνον στις ευθυγραμμίες αλλά σε όλο το μήκος της δασικής οδού.

(β) ότι δεν επιτρέπεται ΟΥΤΕ η προσωρινή υπέρβαση του μέγιστου αυτού πλάτους των 5 μέτρων κατά την φάση διάνοιξης της οδοποιίας, πολλώ δε μάλλον για αόριστο χρονικό διάστημα, όπως συνάγεται από την β' και γ' προσβαλλόμενη.

(γ) ότι η μέγιστη κατά μήκος κλίση των δασικών δρόμων Γ' κατηγορίας δεν μπορεί να υπερβεί το 12%.

(δ) σε κανένα σημείο των ως άνω διατάξεων δεν προβλέπεται η δυνατότητα έστω και προσωρινής υπέρβασης του μέγιστου επιτρεπόμενου πλάτους των δασικών οδών Γ' Κατηγορίας και επομένως, οποιαδήποτε Εγκύκλιος της Διοίκησης με διαφορετικό περιεχόμενο, τυγχάνει ανεφάρμοστη ως αντίθετη σε αυτές.

Πλην όμως, εν προκειμένω, δια της Μ.Π.Ε. προτείνεται από τον φορέα του έργου οδοποιία με πλάτος κατά πολύ ανώτερο από το ανώτατο επιτρεπόμενο πλάτος των 5 μ. των δασικών δρόμων Γ' Κατηγορίας και με κλίσεις άνω του 12% και συγκεκριμένα μέχρι 14% κατά θέσεις.

Ο φορέας του έργου παραδέχεται επί της ουσίας το αδιαμφισβήτητο γεγονός της διαπλάτυνσης πέραν των 5 μέτρων σε όλα τα σημεία της οδοποιίας ακόμα και εντός των ευθυγραμμιών χωρίς μάλιστα να αναφέρει καν ότι πρόκειται δήθεν για «*προσωρινό μέτρο*».

Ωστόσο, ακόμα και εάν επρόκειτο για προσωρινό τάχα μέτρο, εν προκειμένω δεν πληρούνται ούτε οι προϋποθέσεις της υπ' αρ. 135661/4400/2013 Εγκυκλίου που επιτρέπει την κατ' εξαίρεση διαπλάτυνση των δασικών δρόμων Γ' Κατηγορίας πέραν των 5 μ. και κατ' ανώτατο μέχρι τα 10 μ., καθώς σε κανένα σημείο της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε., δεν προσδιορίζεται επακριβώς **i)** ούτε η χρονική διάρκεια διατήρησης της υπέρβασης, **ii)** ούτε το μέγεθος της υπέρβασης, δηλαδή πόσα παραπάνω μέτρα χρειάζεται ο φορέας του έργου για να μεταφέρει τον εξοπλισμό του σχεδιαζόμενου έργου, παρότι όπως προκύπτει εκ των ανωτέρω αυτό σκοπεύεται να ανέλθει μεσοσταθμικά σε 17,51

μέτρα, ήτοι υπέρβαση άνω και των 10 μ. που θέτει η εν λόγω Εγκύκλιος ως «προσωρινά» ανεκτή υπέρβαση **iii)** ούτε το ποσοστό της σχεδιαζόμενης οδοποιίας που θα καλύψει η εν λόγω υπέρβαση, δηλαδή σε πόσα από τα μέτρα της προτεινόμενης οδοποιίας (πρόσβασης, εσωτερική και προσπέλασης) θα απαιτηθεί η υπέρβαση του επιτρεπόμενου πλάτους, **σε πλήρη αντίθεση με την επίμαχη ως άνω «Εγκύκλιο».**

Σε κάθε περίπτωση, η ως άνω Εγκύκλιος έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και επομένως τυγχάνει ανεφάρμοστη, δεδομένης εξάλλου και της πάγιας νομολογίας του ΣτΕ ότι οι εγκύκλιοι της Διοίκησης δεν παράγουν νομική δεσμευτικότητα (βλ. 2290/2019 ΣτΕ, 1524/2018 ΣτΕ, 2077/2017 ΣτΕ, 2628/2010 ΣτΕ κ.ά.), ιδίως από την στιγμή που παραβιάζουν διατάξεις της κείμενης νομοθεσία, όπως τις παραβιάζει η υπ' αριθ. 135661/4400/2013 «Εγκύκλιος».

Κατά συνέπεια, η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. η οποία ρητά προβλέπει τη διάνοιξη δασικής οδοποιίας (ως συνοδό έργο των υπό κρίση Α/Π) με πλάτος μεγαλύτερο των 5 μ. και δη με μέσο πλάτος τα 17,51 μέτρα και με κατά μήκος κλίση του δρόμου άνω του 12%, παραβιάζει ευθέως τις διατάξεις των άρθρων 227 του Δασικού Κώδικα, 15 του ν. 998/1979, 2 του Π.Δ. 437/1981 και της από 10.6.1966 Απόφασης του Υπουργού Γεωργίας (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) ως προς τις προδιαγραφές κατασκευής δασικών οδών Γ' Κατηγορίας, εξ ου και η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δέον όπως αρνηθεί την έγκρισή της.

8. Αντίθεση της προτεινόμενης οδοποιίας (πρόσβασης και εσωτερικής) στο άρθρο 24 του Συντάγματος δια του οποίου προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον και επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι το οδικό δίκτυο.

Όπως παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία του ανωτάτου Ακυρωτικού, με το άρθρο 24 του Συντάγματος προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον (παράγρ. 1) και, σε συνάφεια με την προστασία αυτή, επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός (παράγρ. 2), ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι το οδικό δίκτυο, υποκείμενο, λόγω της διασύνδεσης των επί μέρους υποσυστημάτων του και της ιεράρχησής τους, σε συνολικό σχεδιασμό, βάσει των οικείων νομίμων κριτηρίων, έτσι ώστε να καθίσταται και τούτο βιώσιμο. Στη διαχείριση περιλαμβάνεται και ο εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου, δηλαδή και η τροποποίησή του με τη διάνοιξη νέας ή την κατάργηση υπάρχουσας οδού, προκειμένου τούτο να προσαρμοσθεί προς νέες ανάγκες και απαιτήσεις. Σε κάθε περίπτωση, τα κριτήρια σχεδιασμού και διαχείρισης του οδικού δικτύου πρέπει να είναι σαφή, εξειδικευμένα και να συνδέονται προς τα υπόλοιπα στοιχεία του ευρύτερου σχεδιασμού. **Εξάλλου, το οδικό δίκτυο ενός Ο.Τ.Α. δεν αποτελεί τοπική του υπόθεση, εφόσον συνάπτεται τόσο με το υπόλοιπο δίκτυο της χώρας, όσο και με την προστασία των γεωσυστημάτων του φυσικού χώρου, τα οποία αποτελούν στοιχείο της εθνικής φυσικής κληρονομιάς (ΣΕ 2486, 2487/2006 Ολομ., 878/2012, 395/2014 κ.ά.). Από αυτά παρέπεται ότι αποκλείονται οι αποσπασματικές και απρογραμματίστες πράξεις διαχείρισης του οδικού δικτύου, όπως η διάνοιξη, διαπλάτυνση και κατάργηση οδών βάσει εντετοπισμένων εκτιμήσεων με γνώμονα την εξυπηρέτηση τοπικής ανάγκης, χωρίς υπολογισμό των ευρύτερων επιπτώσεων που αυτές ενδέχεται να έχουν (ΣτΕ 878/2012 σκ. 7, 1128/2011 σκ. 19, 2124/2009 σκ. 7 κ.ά.).**

Εν προκειμένω, όπως προκύπτει και εκ των προπαρατεθέντων στοιχείων, δια της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. προτείνεται η διάνοιξη νέου οδικού δικτύου και η βελτίωση «υφιστάμενων» δρόμων εντός του Δήμου μας συνολικού μήκους **28.714,50 μέτρων**.

Ωστόσο, ο φορέας του έργου σκοπίμως δεν εξειδικεύει, όπως οφείλει:

- i. πόσα από τα μέτρα της «υφιστάμενης» τάχα οδοποιίας που σχεδιάζεται να διαπλατυνθούν εντάσσονται στο επίσημο και αναγνωρισμένο οδικό δίκτυο του Δήμου μας,
- ii. τι πλάτος έχει σήμερα η δήθεν υφιστάμενη αυτή οδοποιία,
- iii. σε τι έκταση η εν λόγω οδοποιία αποτελεί παράνομες και αυθαίρετες διανοίξεις που έρχονται τώρα από την «πίσω πόρτα» να νομιμοποιηθούν αναδρομικά.

Επί της ουσίας, δηλαδή, δια της προσβαλλόμενης, σκοπείται να «προσθεθεί» εντός των ορίων του Δήμου μας οδικό δίκτυο συνολικού μήκους 28.714,50 μέτρων, κατά τρόπο παντελώς αποσπασματικό και απρογραμμάτιστο και με αποκλειστικό σκοπό να εξυπηρετηθεί η εγκατάσταση ενός Α/Π, χωρίς να έχει προηγηθεί ο απαιτούμενος εκ του άρθρου 24 του Συντάγματος συνολικός χωροταξικός σχεδιασμός για το Δήμο μας, παρότι όπως έχει κριθεί από το ΣτΕ (βλ. την πλέον χαρακτηριστική υπ' αριθ. 878/2012 Απόφασή του):

«Επειδή, το άρθρο 24 του Συντάγματος ορίζει ότι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, το οποίο υποχρεούται να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (παρ. 1), ότι η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικά γενικών περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης (παρ. 2) και ότι οι παραδοσιακές περιοχές προστατεύονται από το κράτος (παρ. 6). Περαιτέρω, το άρθρο 102 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζει ότι: «Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού».

Επειδή, όπως παγίως γίνεται δεκτό (Ολ. ΣΕ 2487/2006, 4033/1998 7μ., 2425/2000, 601/2007, 746/2007, 1679/2008, 3415/2009 κ.ά.), σε συνάφεια με την εκ του άρθρου 24 του Συντάγματος προστασία του φυσικού περιβάλλοντος επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι το οδικό δίκτυο, υποκείμενο, λόγω της διασυνδέσεως των επί μέρους, υποσυστημάτων του και της ιεραρχήσεώς τους, σε συνολικό σχεδιασμό, βάσει των οικείων νομίμων κριτηρίων, έτσι ώστε να καθίσταται και τούτο βιώσιμο...

Εξ άλλου, στη διαχείριση του οδικού δικτύου περιλαμβάνεται και ο εκσυγχρονισμός αυτού, προκειμένου τούτο να προσαρμοσθεί προς νέες ανάγκες και απαιτήσεις, δηλαδή, μεταξύ άλλων, και η τροποποίησή του με τη διάνοιξη νέας ή την κατάργηση υπάρχουσας οδού, περαιτέρω δε, για την ταυτότητα του λόγου, και η τροποποίηση του οδικού δικτύου που επέρχεται με τη βελτίωση (π.χ. διαπλάτυνση βλ. ΣΕ 2124/2009, 2425/2000) υφισταμένης οδού, εφ' όσον αυτή συνεπάγεται ουσιώδη μεταβολή των χαρακτηριστικών και του προορισμού της οδού, ήτοι των αναγκών τις οποίες εξυπηρετεί. Σε κάθε περίπτωση τα κριτήρια σχεδιασμού και διαχειρίσεως του οδικού δικτύου πρέπει να είναι σαφή, εξειδικευμένα και να συνδέονται προς τα υπόλοιπα στοιχεία του χωροταξικού σχεδίου. Πρέπει, επίσης, να ενσωματώνουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε το οδικό δίκτυο να καθίσταται βιώσιμο σύστημα επικοινωνίας (Ολ. ΣΕ 2487/2006, 2425/2000, 601/2007, 379/2010 κ.ά.). Για τον λόγο αυτό, απαιτείται για τη σχεδίαση και τη διαχείριση του βιώσιμου οδικού δικτύου μονάδας Ο.Τ.Α., η προηγούμενη κατάρτιση προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης και η έγκριση περιβαλλοντικών όρων, κατόπιν της οποίας εκτελείται το έργο. Συγκεκριμένα, από τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 παρ. 1, 2α και 2β του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως ισχύουν ύστερα από την

αντικατάστασή τους με τα άρθρα 1 και 2 του ν. 3010/2002 (Α' 91) σε συνδυασμό και με τις διατάξεις των άρθρων 3, 4, 5 και 6 της Κ.Υ.Α. ΗΠ.15393/2332/5.8.2002 των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 1022) καθώς και των άρθρων 8 και 9 της Κ.Υ.Α. ΗΠ11014/703/Φ. 104/14.3.2003 (Β' 332) των ανωτέρω Υπουργών και του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, **συνάγεται ότι για την πραγματοποίηση έργου οδοποιίας που αφορά δημοτικές και κοινοτικές οδούς (Α/Α 11) εκτός σχεδίων πόλεων ή ορίων οικισμών (Α/Α 11.1) καθώς και αγροτικές οδούς (Α/Α 13) ή δασικούς δρόμους (Α/Α 14) [που είτε προτείνονται από τις Δασικές Υπηρεσίες (Α/Α 14.1) είτε εξυπηρετούν ειδικές χρήσεις (π.χ. τουριστικές εγκαταστάσεις και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις) ή προτείνονται από μη Δασικές Υπηρεσίες (Α/Α 14.2)] και το οποίο (έργο οδοποιίας) κατατάσσεται στην υποκατηγορία 3 της δεύτερης (Β) κατηγορίας έργων του άρθρου 3 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002, απαιτείται, κατ' αρχήν, να τηρηθεί προηγουμένως η διαδικασία της υποβολής προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και έγκριση περιβαλλοντικών όρων (Ε.Π.Ο.) (πρβλ. ΣΕ 601/2007, 2487/2006 Ολ.). Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, στην οποία πρέπει κατά τα ανωτέρω να στηρίζεται σε κάθε περίπτωση ο σχεδιασμός και η διαχείριση του οδικού δικτύου, οφείλει επίσης να διαπνέεται από ολοκληρωμένη μακράς προοπτικής προσέγγιση του προβλήματος. Κατά συνέπεια, προκειμένης διανοίξεως ή διαπλατύσεως υφισταμένης οδού πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν, αφ' ενός μεν οι επιπτώσεις του έργου τούτου στην ιεράρχηση και λειτουργικότητα των υφισταμένων τμημάτων του οικείου οδικού δικτύου, ούτως ώστε η νέα οδός, εντασσομένη σε αυτό, να συναποτελέσει ενιαίο και λειτουργικό σύστημα, αφ' ετέρου δε το φυσικό ανάγλυφο της περιοχής και τα γεωσυστήματα που μπορεί να επηρεασθούν από την ανωτέρω διάνοιξη ή διαπλάτυση, ούτως ώστε να μην θίγονται οι λειτουργίες που συνάπτονται με τη γεωμορφολογία του χώρου και οι χρήσεις γης που συνεπεία αυτών επιβάλλονται. Τούτων έπεται ότι αποκλείονται οι αποσπασματικές και απρογραμματίστες πράξεις διαχείρισεως του οδικού δικτύου, όπως η διάνοιξη, διαπλάτυση και κατάργηση οδών βάσει εντετοπισμένων εκτιμήσεων, με γνώμονα την εξυπηρέτηση τοπικής ανάγκης χωρίς υπολογισμό των επιπτώσεων που αυτές ενδέχεται να έχουν...».**

Ως προς το εν λόγω κρίσιμο θέμα έχει άλλωστε τοποθετηθεί και ο Συνήγορος του Πολίτη:

(α) αφενός δια του υπ' αριθ. πρωτ.: 167949/17408/2016 από 10.5.2016 εγγράφου του, σύμφωνα με το οποίο:

«Συγκεκριμένα: ενώ οι δασικοί οδοί έχουν πλάτος μέχρι 5 μ. με την συγκεκριμένη εγκύκλιο δίνεται η δυνατότητα τοπικά μέχρι και 10 μ. και ενώ γίνεται μεν μνεία στην περιβαλλοντική αποκατάσταση του «πλεονάζοντος» οδοστρώματος θεωρούμε ότι η αντιμετώπιση αυτή μπορεί να έχει ήδη οδηγήσει σε μη αναστρέψιμες επεμβάσεις όχι μόνο στα δασικά οικοσυστήματα αλλά και στο τοπίο.

Τα ζητήματα που θεωρούμε ότι πρέπει να αντιμετωπίζονται σε σχέση με την υποβαλλόμενη μελέτη οδοποιίας είναι: σε πόσα σημεία απαιτείται πλάτος μεγαλύτερο των 5 μ.. Αν είναι πολλά σε σχέση με το συνολικό μήκος της οδού, τότε δεν μπορούμε να αναφερόμαστε σε δασική οδό, ανάλογα δε, με το ύψος των ανεμογεννητριών και το μήκος των πτερυγίων τους ιδίως στις στροφές με μικρή ακτίνα το πλάτος της οδού μπορεί να είναι ακόμα μεγαλύτερο των 10 μ.

Τα σημεία των κλειστών στροφών είναι συνήθως τα σημεία μισοαγγειών ή ρεμάτων ή φαραγγιών ή ακόμη και πηγών τα οποία λόγω της διέλευσης των υδάτων παρουσιάζουν αυξημένη βλάστηση και ιδιαιτερότητες στο τοπίο (ενδεικτικά: μη δασικά είδη φυτών, βράχια, άλλα είδη πανίδας, φωλιές). Μπορεί να θεωρείται μικρό τμήμα σε σχέση με το μήκος της οδού, η διαμόρφωση, όμως, μεγάλου

πλάτους οδοστρώματος καταστρέφει -λόγω των επιχωματώσεων- δυσανάλογα το τοπίο και ακόμη και εάν πρόκειται για μικρή σχετικά με το μήκος της οδού επέμβαση θεωρούμε ότι δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως δασική οδός.

Ορισμένες βάσεις ανεμογεννητριών έχουν διάμετρο 5 μ., δηλαδή, όσο το πλάτος της οδού. Λαμβάνοντας υπόψη και το ύψος τού κάθε τμήματος, ακόμη και τμήματα της οδού με μεγάλες ακτίνες απαιτείται πλάτος μεγαλύτερο των 5 μ.

Επειδή οι ανεμογεννήτριες τοποθετούνται σε κορυφές λόφων ή βουνών η χάραξη της οδού μπορεί να γίνει σε πλαγιά με μεγάλη κλίση της οδού. Το πρόβλημα σε αυτήν την περίπτωση δεν είναι η κατά μήκος κλίση της οδού (για την οποία γίνεται μνεία στην εγκύκλιο) αλλά το μέγεθος των ορυγμάτων και κυρίως των επιχώσεων όσο μεγαλώνει το πλάτος της οδού. Αυτό σημαίνει ότι η επέμβαση, προφανώς, δεν περιορίζεται στα 10 μ. αλλά είναι πολλαπλάσια των 10 μ.

Στις δύο παραπάνω περιπτώσεις η αποκατάσταση δεν είναι απλά ζήτημα δεινδροφύτευσης αλλά συνολικής αποκατάστασης του τοπίου (όχι μόνο ως αισθητικό αποτέλεσμα και ένταξή της αποκατάστασης στην γενικότερη επιφάνεια της πλαγιάς αλλά των ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών της περιοχής).» και

(β) αφετέρου δια του υπ' αριθ. πρωτ. 311980/16583 από 23.3.2022 εγγράφου του, σύμφωνα με το οποίο:

«Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι με το άρθρο 24 του Συντάγματος προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον και άρα επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι το οδικό δίκτυο. Άρα το οδικό δίκτυο οφείλει να υπόκειται σε συνολικό σχεδιασμό και διαχείριση τόσο σε επίπεδο εθνικών ή επαρχιακών οδών, όσο και σε επίπεδο μονάδας τοπικής αυτοδιοικήσεως, προκειμένου για δημοτικές ή κοινοτικές οδούς...».

Κατά συνέπεια και δεδομένου ότι οι εν λόγω οδοί που προτείνεται να διανοιχθούν εντός της διοικητικής επικράτειας του Δήμου μας, δεν έχουν ενταχθεί σε κανέναν συνολικό σχεδιασμό αναφορικά με την υπόλοιπη, δασική, δημοτική και επαρχιακή οδοποιία, τουναντίον η υλοποίησή τους εξυπηρετεί αποκλειστικά τις ανάγκες πρόσβασης στις προς εγκατάσταση Α/Γ, έχοντας σχεδιαστεί κατά τρόπο όλως αποσπασματικό και απρογραμματίστο, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

9. Έλλειψη αιτιολογίας της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. ως προς την αποψίλωση 642.782,41 τ.μ. δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων αλλά και ως προς την διάνοιξη - διαπλάτυνση οδοποιίας μήκους 28.714,50 μ. εντός αυτών, σε αντίθεση μάλιστα με τις προβλέψεις του Π.Χ.Π. Στερεάς Ελλάδας.

9.1. Με τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος καθιερώνεται υποχρέωση των κρατικών οργάνων να λαμβάνουν στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας ιδιαίτερα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο με τις ίδιες διατάξεις έχει αναχθεί σε αντικείμενο έντονου κρατικού ενδιαφέροντος. Ειδικώς δε για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις, με το άρθρο αυτό και το άρθρο 117 παρ. 3 ο συντακτικός νομοθέτης έλαβε ιδιαίτερη μέριμνα, εισάγοντας στο κείμενο του Συντάγματος ειδικότερες διατάξεις, με τις οποίες τα δασικά οικοσυστήματα υπάγονται σε αυστηρό προστατευτικό καθεστώς, προς το σκοπό της διαφύλαξης της οικολογικής ισορροπίας και της διατήρησης της κατά προορισμό χρήσης τους, **η οποία καθορίζεται ευθέως εκ του Συντάγματος.**

Εντός του πλαισίου αυτού, αφενός μεν ανατίθεται στον κοινό νομοθέτη η υποχρέωση να θεσπίσει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων, **αφετέρου δε επιβάλλεται απαγόρευση της μεταβολής του προορισμού τους**, παρεχομένης, ωστόσο, στο νομοθέτη της δυνατότητας να επιτρέψει **κατ' εξαίρεση και υπό τη συνδρομή επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος επεμβάσεις που μεταβάλλουν ή αλλοιώνουν το δασικό τους χαρακτήρα. Και στην περίπτωση, πάντως, αυτή, η μεταβολή ή η αλλοίωση του δασικού χαρακτήρα επιτρέπεται, μόνον εάν η θυσία της δασικής βλάστησης αποτελεί το μοναδικό πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση των εν λόγω αναγκών και εφόσον οι επεμβάσεις περιορίζονται στο απολύτως αναγκαίο μέτρο** (ΣτΕ 2971-2/2010, 2517/2009, 3559/2008, 3588/2007, 2763/2006, 2089/2004, κ.ά.). Η τήρηση των συνταγματικών αυτών επιταγών υπόκειται στον έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή, ο οποίος υποχρεούται, βάσει και των διδαγμάτων της κοινής πείρας, να εξετάζει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση τόσο τη συνδρομή των λόγων δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την κατ' εξαίρεση επέμβαση στα δάση και τις δασικές εκτάσεις, όσο και την τήρηση του προσήκοντος μέτρου.

Σε εκτέλεση των ανωτέρω συνταγματικών διατάξεων εκδόθηκε ο ν. 998/1979 (Α' 289), με τις διατάξεις του οποίου εισήχθησαν ρυθμίσεις προστατευτικές των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας. Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις του άρθρου 45 του νόμου αυτού, το οποίο εντάσσεται στο έκτο κεφάλαιό του υπό τον τίτλο «*Επιτρεπταί επεμβάσεις εις τα δάση και τας δασικές εκτάσεις*» (άρθρα 45 - 61), καθορίζονται οι γενικές ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού των επεμβάσεων σε δασικά οικοσυστήματα και με τις λοιπές διατάξεις του κεφαλαίου αυτού καθορίζονται οι κατηγορίες των καταρχήν επιτρεπτών επεμβάσεων σε δάση ή δασικές εκτάσεις που μεταβάλλουν ή αλλοιώνουν το δασικό τους χαρακτήρα, μεταξύ δε αυτών περιλαμβάνεται και η κατ' άρθρο 45 παρ. 3 περίπτωση της εκτέλεσης έργων ηλεκτροπαραγωγής από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Οι ανωτέρω διατάξεις του έκτου κεφαλαίου του ν. 998/1979 πρέπει να ερμηνεύονται στενά ως εισάγουσες εξαίρεση από τον γενικώς ισχύοντα κανόνα περί προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων, από τη στιγμή που με αυτές καθορίζονται οι καταρχήν επιτρεπόμενες σε δάση και δασικές εκτάσεις επεμβάσεις που συνεπάγονται τη μεταβολή της κατά προορισμό χρήσης τους, καθώς και τα κριτήρια επί τη βάσει των οποίων διαμορφώνεται η εκτίμηση των αρμόδιων διοικητικών αρχών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. **Με τις ίδιες διατάξεις καθιερώνεται η αρχή του όλως εξαιρετικού χαρακτήρα των διενεργούμενων σε δάση και δασικές εκτάσεις επεμβάσεων**, κατά την οποία οι καταρχήν επιτρεπόμενες επεμβάσεις πρέπει να προβλέπονται ειδικώς στο νόμο, να υλοποιούνται μόνο στο μέτρο που δεν μπορούν να διατεθούν άλλες εκτάσεις για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων σκοπών δημοσίου συμφέροντος και, σε κάθε περίπτωση, να περιορίζονται στην κατά το δυνατό ελάχιστη θυσία δασικής βλάστησης, **η συνδρομή δε των προϋποθέσεων αυτών εξετάζεται και κατά το στάδιο της έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων για την εκτέλεση έργου σε περιοχή με δασικό χαρακτήρα, υποκείμενη και στον ακυρωτικό έλεγχο.**

Προκειμένου, εξάλλου, να εγκατασταθούν οι μονάδες αυτές και να εκτελεστούν τα απαραίτητα συνοδά έργα σε περιοχές με δασικό χαρακτήρα, με τις διατάξεις αυτές καθιερώθηκε, περαιτέρω, ως ελάχιστη διαδικαστική εγγύηση για τη διαφύλαξη του δασικού οικοσυστήματος, **η προηγούμενη έκδοση ειδικώς αιτιολογημένης έγκρισης αρμοδίων προς τούτο οργάνων της διοίκησης**. Κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, με τις οποίες προβλέπεται καταρχήν δυνατότητα εγκατάστασης μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές όχι μόνο σε δάση και δασικές εκτάσεις, αλλά και σε εκτάσεις που έχουν κηρυχθεί αναδασωτές, κατ' εξαίρεση από τον καθιερωμένο

με το Σύνταγμα κανόνα της προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων, ο εξαγγελόμενος ως δημόσιος σκοπός που υπηρετείται με τη λειτουργία των μονάδων αυτών πρέπει να ικανοποιείται με τη μικρότερη δυνατή απώλεια δασικού πλούτου και με τον περιορισμό στο ελάχιστο αναγκαίο της αλλοίωσης της δασικής μορφής των σχετικών εκτάσεων (ΣτΕ 4249/2014 επταμ., βλ. ΣτΕ 3140/2015 επταμ., 3050/2015, 2814/2013, 4448/2010, 1508/2008, 2569/2004 επταμ., βλ. και ΣτΕ 453/2014 επταμ.). Ιδίως δε ως προς τα έργα αυτά εντός αναδασωτέων εκτάσεων και ενόψει του εξαιρετικού χαρακτήρα της σκοπούμενης επέμβασης στις περιπτώσεις αυτές, η σχετική εγκριτική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς, **με κριτήρια αναφερόμενα τόσο στην ιδιαίτερη σημασία του έργου, ασυνδέτως προς την επιδίωξη αποδοτικότερης για το φορέα οικονομικής εκμετάλλευσης, όσο και στην αναγκαιότητα εκτέλεσής του στην αναδασωτέα έκταση πριν από την πραγματοποίηση της αναδάσωσης, με γνώμονα αφενός την ανάγκη προστασίας του δασικού οικοσυστήματος και αφετέρου την εξυπηρέτηση του δημόσιου σκοπού στον οποίο αποβλέπει το έργο** (ΣτΕ Ολομέλεια 2499/2012).

Επίσης, η κατά το άρθρο 48 παρ. 3 του ν. 998/1979 διάνοιξη οδών μέσα σε δάσος ή δασική ή αναδασωτέα έκταση είναι επιτρεπτή μόνο ως εξαιρετικό μέτρο το οποίο επιβάλλεται για λόγους σπουδαίου δημοσίου συμφέροντος που θεμελιώνεται και αιτιολογείται επαρκώς, πάντοτε δε ύστερα από περιβαλλοντική μελέτη, με την οποία διασφαλίζεται πλήρως η προστασία του δάσους καθώς και της χλωρίδας και της αγρίας πανίδας που υπάρχει σε αυτό. Η ύπαρξη ή μη του ανωτέρω δημοσίου συμφέροντος υπόκειται στον έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή, ο οποίος εκτιμά και τα μέγιστα ανεκτά όρια αλλοίωσης του φυσικού περιβάλλοντος που μπορεί να επιφέρει η κατασκευή του εκάστοτε έργου Α.Π.Ε. και η διάνοιξη των συνοδών έργων οδοποιίας (βλ. ΣτΕ 453/2014 επταμ., 2770/1998, 772/1992).

9.2. Κατά παράβαση των ανωτέρω, η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. δεν εμπεριέχει την απαιτούμενη, ως άνω ειδικότερη αιτιολογία της στάθμισης **αφενός** του οφέλους από τη δημιουργία των εν λόγω Α/Π, **αφετέρου δε** του κόστους που συνεπάγεται αυτή για το περιβάλλον, λόγω της αποψίλωσης **642.782,41 τ.μ. δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων** (βλ. σελ. 141 της οικείας Μ.Π.Ε.), αλλά και της διάνοιξης - διαπλάτυνσης νέων οδών τόσο μεγάλου μήκους και πλάτους (βλ. **παρ. III.7** της παρούσας), παρότι οι ανωτέρω επεμβάσεις επιχειρούνται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από το Π.Χ.Π. Στερεάς Ελλάδα ως περιοχή **«φυσικού αποθέματος» και «αμιγούς φύσης».**

Εν ολίγοις, η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. όφειλε να περιλαμβάνει, δυνάμει των ανωτέρω, ειδικότερη αιτιολογία ως προς τα εξής:

i. εάν εξέτασε ο φορέας υλοποίησης την δυνατότητα υλοποίηση των υπό κρίση Α/Π διάθεσης σε άλλες εκτάσεις μη δασικού χαρακτήρα ή έστω μη αναδασωτέες και ποια τα συμπεράσματα αυτής της εξέτασης,

ii. ποιος είναι εκείνος ο επιτακτικός λόγος δημοσίου συμφέροντος για την μεταβολή και αλλοίωση του δασικού χαρακτήρα εκατοντάδων στρεμμάτων δασικών εκτάσεων και συγκεκριμένα **642.782,41 τ.μ. δασών και αναδασωτέων εκτάσεων**, ιδίως μετά την απώλεια χιλιάδων στρεμμάτων δασικής βλάστησης στην ευρύτερη περιοχή εξαιτίας των καταστροφικών πυρκαγιών του καλοκαιριού του 2021 **και**

iii. ποια είναι η δικαιολογητική αιτία της απόκλισης από τις προαναφερθείσες επιταγές του Π.Χ.Π. Στερεάς Ελλάδα.

Με άλλα λόγια, η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. δεν περιέχει την παραμικρή αιτιολογία ως προς τα ανωτέρω στοιχεία που απαιτούν τα άρθρα 45 και 48 του ν. 998/1979 προκειμένου να επιτραπεί η κατ' εξαίρεση ούτως ή άλλως εγκατάσταση των υπό κρίση Α/Π μετά των συνοδών τους έργων οδοποιίας εντός των ως άνω δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων. Συγκεκριμένα, δεν αναφέρεται, ως έπρεπε, ότι η μεταβολή και η αλλοίωση του δασικού χαρακτήρα των υπό κρίση εκτάσεων και η συνεπαγόμενη θυσία της δασικής βλάστησης αποτελεί το μοναδικό πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση του φερόμενου ως «επιτακτικού» σκοπού δημοσίου συμφέροντος, καθώς και ότι δεν μπορούν να ανευρεθούν άλλες εκτάσεις για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων σκοπών. Εξάλλου, ΔΕΝ προσδιορίζεται εντός της Μ.Π.Ε. σε τι συνίσταται το «επιτακτικόν» του δημοσίου συμφέροντος που απαιτούν οι ως άνω διατάξεις, δοθέντος ότι η χώρα μας έχει ικανοποιήσει τους ευρωπαϊκούς στόχους για τη συμμετοχή των Α.Π.Ε. στο ενεργειακό της μείγμα, ενώ επιπροσθέτως ΔΕΝ εξετάζεται η δυνατότητα ανεύρεσης άλλων εκτάσεων μη δασικού χαρακτήρα ή έστω μη αναδασωτέων.

Κατά συνέπεια και ελλείψει της απαιτούμενης ως άνω ειδικότερης αιτιολογίας, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε.

10. Αντίθεση των υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και Ε.Ο.Α. με τα πορίσματα της από 12.5.2022 Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης για τις περιοχές Natura της Εύβοιας - Παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 2 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παρ. 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, όπως αυτή κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ - Παραβίαση των αρχών της πρόληψης και της προφύλαξης που πηγάζουν από τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος και του άρθρου 191 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωση.

10.1. Εισαγωγικά – Οι διατάξεις των επίμαχων Οδηγιών.

Το Δίκτυο Natura 2000, που είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατήρηση της φύσης και την προστασία της βιοποικιλότητας, ήτοι ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο προστασίας σπάνιων ή και απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών και οικοσυστημάτων, ιδρύθηκε τον Μάιο του 1992 με την υιοθέτηση της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (εφεξής «Οδηγία για τους Οικοτόπους»), η οποία «συμπλήρωσε» επί της ουσίας την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, «περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών», όπως αυτή κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ (εφεξής «Οδηγία για τα Πουλιά»).

Σύμφωνα δε με το άρθρο 6 παρ. 2 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους:

«2. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και οι ενοχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»

Στο άρθρο 7 της ίδιας Οδηγίας προβλέπεται ότι:

«Οι υποχρεώσεις που πηγάζουν από τις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 6 της παρούσας οδηγίας αντικαθιστούν τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από την πρώτη πρόταση της παραγράφου 4 του άρθρου 4 της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, όσον αφορά τις ζώνες που χαρακτηρίστηκαν δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 4 ή αναγνωρίστηκαν με ανάλογο τρόπο δυνάμει της παραγράφου 2 του άρθρου 4 της εν λόγω

οδηγίας, τούτο δε από την ημερομηνία θέσης σε εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ή από την ημερομηνία της ταξινόμησης ή της αναγνώρισης εκ μέρους ενός κράτους μέλους δυνάμει της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, εφόσον αυτή είναι μεταγενέστερη.».

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4 της Οδηγίας για τα Πουλιά:

«4. Τα κράτη μέλη υιοθετούν κατάλληλα μέτρα για να αποφεύγουν, στις ζώνες προστασίας που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2, τη ρύπανση ή την υποβάθμιση των οικοτόπων, καθώς και τις επιζήμιες για τα πτηνά διαταράξεις, όταν αυτές έχουν σημαντικές συνέπειες σε σχέση με τους αντικειμενικούς στόχους του παρόντος άρθρου. Τα κράτη μέλη θα προσπαθήσουν, επίσης, να αποφύγουν τη ρύπανση ή τη φθορά των οικοτόπων και έξω από τις ζώνες προστασίας...».

Εκ των ως άνω διατάξεων, όπως έχουν ερμηνευθεί από πληθώρα Αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.), αλλά και από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.)¹¹, **συνάγεται ότι υποβάθμιση οικοτόπου υφίσταται σε μία περιοχή Natura:**

i. είτε όταν μειώνεται η έκταση που καλύπτεται από τον τύπο οικοτόπου¹² ή τον οικοτόπο των ειδών¹³ στην περιοχή αυτή,

ii. είτε όταν περιορίζονται η ειδική δομή και οι λειτουργίες που απαιτούνται για την μακροπρόθεσμη συντήρηση του οικοτόπου ή την κατάσταση διατήρησης¹⁴ των ειδών που συνδέονται με αυτόν, σε σύγκριση με την αρχική ή την αποκαταστημένη κατάστασή τους.

Με απλά λόγια υποβάθμιση είναι η οποιασδήποτε μορφής επιδείνωση μίας περιοχής Natura, η οποία οδηγεί τα οικολογικά χαρακτηριστικά της κάτω από το επίπεδο στο οποίο βρίσκονταν κατά τον χρόνο χαρακτηρισμού της και ένταξής του στο Δίκτυο Natura 2000.

Η εκτίμηση περί υποβάθμισης διενεργείται σύμφωνα με τους θεσπισμένους Στόχους Διατήρησης της περιοχής Natura, οι οποίοι συνίστανται σε μια δέσμη καθορισμένων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν σε αυτήν, προκειμένου να εξασφαλίζεται η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης (ΙΚΔ) των ειδών ή των οικοτόπων για τους οποίους υπήχθη στο Δίκτυο Natura.

Η δε Κατάσταση Διατήρησης θεωρείται «ικανοποιητική»:

(α) για έναν οικοτόπο όταν:

- η περιοχή της φυσικής κατανομής του και οι εκτάσεις που περιέχει μένουν σταθερές ή αυξάνονται

και

¹¹ βλ. την από 21.11.2018 από C(2018) 7621 Ανακοίνωσή της, με τίτλο «*Διαχείριση των τόπων του δικτύου Natura 2000 – Οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους*»

¹² Δηλαδή οι χερσαίες περιοχές ή υγρότοποι που διακρίνονται χάριν στα βιολογικά και μη βιολογικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά τους, είτε είναι εξ ολοκλήρου φυσικές είτε ημιφυσικές, και οι οποίες διατρέχουν κίνδυνο να εξαφανισθούν από την περιοχή της φυσικής τους κατανομής ή έχουν περιορισμένη περιοχή φυσικής κατανομής λόγω της μείωσής τους ή λόγω του ότι η περιοχή τους, εκ της φύσεώς της, είναι περιορισμένη. Αυτοί οι τύποι οικοτόπων αναγράφονται στο παράρτημα I της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (βλ. άρθρο 1 παρ. β' και γ' της Οδηγίας).

¹³ Δηλαδή μία περιοχή οριζόμενη από βιολογικούς και μη βιολογικούς χαρακτηριστικούς παράγοντες, στην οποία ζει ένα είδος κοινοτικού ενδιαφέροντος σε ένα από τα στάδια του βιολογικού του κύκλου. Είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος είναι όσα διατρέχουν κίνδυνο ή είναι ευπρόσβλητα ή είναι σπάνια ή είναι ενδημικά και απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Τα είδη αυτά αναγράφονται στο παράρτημα II ή/και IV ή V της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (βλ. άρθρο 1 παρ. στ' και ζ' της Οδηγίας).

¹⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. ε' της Οδηγίας για τους Οικοτόπους «*κατάσταση της διατήρησης ενός φυσικού οικοτόπου*» είναι το αποτέλεσμα του συνόλου των παραγόντων που επιδρούν σε ένα φυσικό οικοτόπο, καθώς και στα χαρακτηριστικά είδη που βρίσκονται σε αυτόν και οι οποίοι παράγοντες μπορούν να αλλοιώσουν μακροπρόθεσμα την φυσική του κατανομή, τη δομή του και τις λειτουργίες του, καθώς και την μακροπρόθεσμη επιβίωση των χαρακτηριστικών ειδών του. Ενώ σύμφωνα με την παρ. θ' «*κατάσταση διατήρησης ενός είδους*» είναι το αποτέλεσμα του συνόλου των παραγόντων που, επιδρώντας στο οικείο είδος, είναι δυνατόν, να αλλοιώσουν μακροπρόθεσμα την κατανομή και το μέγεθος των πληθυσμών του.

- η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για την μακροπρόθεσμη συντήρησή του υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον **και**
- η κατάσταση της διατήρησης των ειδών που διαβιούν σε αυτόν τυγχάνει επίσης ικανοποιητική.

(β) για ένα είδος όταν:

- τα δεδομένα σχετικά με την πορεία των πληθυσμών του δείχνουν ότι εξακολουθεί και μπορεί να εξακολουθεί μακροπρόθεσμα να αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο της οικείας περιοχής Natura **και**
- η περιοχή της φυσικής κατανομής του δεν φθίνει ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί κατά το προβλεπτό μέλλον **και**
- υπάρχει και θα συνεχίσει να υπάρχει μία περιοχή σε επαρκή έκταση ώστε οι πληθυσμοί του να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα.

Σε αντίθεση με την υποβάθμιση, ως «**ενοχλήσεις**» νοούνται οι παρεμβάσεις – δραστηριότητες που δεν επηρεάζουν μεν άμεσα τις φυσικές συνθήκες μίας περιοχής Natura , **αλλά συντελούν i. στη μακροπρόθεσμη μείωση του πληθυσμού των ειδών της περιοχής ή ii. στη μείωση ή στον κίνδυνο μείωσης της περιοχής φυσικής κατανομής τους ή iii. στη μείωση της έκτασης του διαθέσιμου οικοτόπου τους.** Και πάλι η εκτίμηση για τις επιπτώσεις των ενοχλήσεων διενεργείται σύμφωνα με τους θεσπισμένους Στόχους Διατήρησης της οικείας περιοχής Natura.

Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 6 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν την αποφυγή υποβάθμισης ή σημαντικών ενοχλήσεων. Απαιτούν να αποφεύγεται τόσο η ανθρωπογενής όσο και κάθε προβλέψιμη φυσική υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών. Το πεδίο εφαρμογής της παραγράφου αυτής είναι ευρύτερο από εκείνο των παραγράφων 3 και 4 του ίδιου άρθρου, οι οποίες αφορούν μόνο σε σχέδια και έργα. **Τα ίδια ισχύουν αναφορικά και με την διάταξη του άρθρου 4 παρ. 4 της Οδηγίας για τα Πουλιά.**

Εν ολίγοις, οι εν λόγω διατάξεις επιβάλλουν μια γενική υποχρέωση προστασίας, που αποσκοπεί στη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αποτροπή της υποβάθμισης ή/και των ενοχλήσεων, η οποία (υποχρέωση) έχει πάγιο χαρακτήρα (βλ. C-127/02, σκέψη 38, C-304/05, σκέψη 92, C-258/11, σκέψη 33, καθώς και C-399/14, σκέψη 37). **Εφαρμόζονται δε ακόμα και σε έργα που έχουν εγκριθεί κατά το παρελθόν και τα οποία ακολούθως αποδεικνύονται ικανά να επιφέρουν υποβάθμιση ή ενοχλήσεις (βλ. υπόθεση Δ.Ε.Ε., C-127/02, σκέψη 37).**

Ειδικότερα, εάν μια ήδη υφιστάμενη δραστηριότητα εντός ΕΖΔ¹⁵ ή ΖΕΠ¹⁶ είναι πιθανόν, πολλώ δε μάλλον εάν θεωρείται βέβαιο ότι θα προκαλέσει υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων ή σημαντικές ενοχλήσεις στα είδη για τα οποία έχει οριστεί η οικεία περιοχή Natura, πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε να επιτευχθεί η εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων είτε με τη διακοπή της δραστηριότητας είτε με την λήψη μέτρων μετριασμού ή αποκατάστασης της επισυμβείσας βλάβης.

Η εκτίμηση δε της (συντελεσθείσας ή πιθανής) υποβάθμισης ή/και των ενοχλήσεων πρέπει να είναι η δέουσα κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 3 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους, ήτοι να περιλαμβάνει πλήρεις, ακριβείς και οριστικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα, ικανά να διασκεδάσουν οποιαδήποτε εύλογη επιστημονικής φύσης αμφιβολία αναφορικά με τις επιπτώσεις των επίμαχων έργων στην οικεία περιοχή (βλ. C-304/05, σκέψη 69, και C-43/10, σκέψη 115).

Εξάλλου, η απαίτηση να αποφεύγεται η υποβάθμιση ισχύει:

¹⁵ Ειδική Ζώνη Διατήρησης

¹⁶ Ζώνη Ειδικής Προστασίας για τα Πουλιά

i. για τους τύπους οικοτόπων του παραρτήματος I της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (της χλωρίδας δηλαδή), για τους οποίους έχει υπαχθεί η οικεία περιοχή στο Δίκτυο Natura,

ii. για τα είδη του παραρτήματος II της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (της πανίδας δηλαδή), λόγω των οποίων υπήχθη η οικεία περιοχή στο Δίκτυο Natura.

iii. για τα είδη του παραρτήματος I της Οδηγίας για τα Πουλιά (της ορνιθοπανίδας δηλαδή), αλλά και των αποδημητικών ειδών που καλύπτονται από το άρθρο 4 παρ. 2 της ίδιας Οδηγίας, λόγω των οποίων υπήχθη η οικεία περιοχή στο Δίκτυο Natura.

Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί παγίως από το Δ.Ε.Ε.:

(α) η τυχόν επισυμβείσα ή επαπειλούμενη υποβάθμιση ουδόλως μπορεί να δικαιολογηθεί διά της επίκλησης οικονομικών ή κοινωνικών συμφερόντων (C-241/08, σκέψεις 39-40).

(β) οποιαδήποτε δραστηριότητα εντός περιοχής Natura ΔΕΝ παραβιάζει το άρθρο 6 παρ. 2 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και το άρθρο 4 παρ. 4 της Οδηγίας για τα Πουλιά, **μόνον εφόσον** διασφαλίζεται ότι δεν προκαλεί υποβάθμιση ή/και ενόχληση στο προστατευτέο αντικείμενό της (C-404/09 σκέψη 126, C-241/08, σκέψη 32).

(γ) ακόμα και η πιθανότητα ή ο κίνδυνος πρόκλησης, από ορισμένη οικονομική δραστηριότητα σε περιοχή Natura, σημαντικών ενοχλήσεων, πολλώ δε μάλλον υποβάθμισης, συνιστά παράβαση των επίμαχων ως άνω διατάξεων, χωρίς να χρειάζεται, δηλαδή, να αποδειχθεί η ύπαρξη σχέσης αιτίου και αποτελέσματος μεταξύ της δραστηριότητας αυτής και της σημαντικής ενόχλησης ή/και υποβάθμισης που προκαλείται (C-2/10, σκέψη 41)

(δ) οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 6, της Οδηγίας για τους Οικοτόπους πρέπει να ερμηνεύονται ως ενιαίο σύνολο (C-258/11, σκέψη 32, καθώς και C-521/12, σκέψη 19).

(ε) σε περίπτωση που από την εξέταση ενός συντελεσμένου έργου προκύψει ότι αυτό έχει επιφέρει υποβάθμιση ή/και σημαντικές ενοχλήσεις στην οικεία περιοχή Natura, τότε η συνέχιση λειτουργίας του εν λόγω έργου μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο για επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος και εφόσον δεν υφίστανται εναλλακτικές λύσεις, το δε οικείο κράτος μέλος οφείλει να λάβει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο, δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 6 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους (C-182/10, σκέψη 72).

10.2. Οι διαπιστώσεις στα Κεφάλαια 2 και 3 της από 12.5.2022 Ε.Π.Μ. ως προς την υποβάθμιση των περιοχών Natura της Εύβοιας εξαιτίας της συντελεσθείσας ή/και σχεδιαζόμενης εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ, μεταξύ των οποίων και οι προτεινόμενοι με την υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε.

Στην από 12.5.2022 Ε.Π.Μ. αναφέρονται τα εξής ως προς τους Αιολικούς Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) που είτε έχουν εγκατασταθεί είτε έχουν αδειοδοτηθεί εντός των προστατευόμενων περιοχών της Εύβοιας, στις οποίες σκοπείται η εγκατάσταση των υπό κρίση Α/Π:

(α) Κεφάλαιο 2 (σελ. 222-227):

«2.3.2 Επιπτώσεις σχεδίων ανάπτυξης...

Σύνοψη:...

GR2420001 – GR2420012 Όρος Όχι¹⁷ – Σχεδιαζόμενη εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εκτιμάται ότι θα προκαλέσει κατακερματισμό και μείωση ενδιαιτημάτων, θνησιμότητα, υποβάθμιση τοπίου,

¹⁷ Βλ. και πιο αναλυτικά για τις καταστροφικές επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ επί των εν λόγω περιοχών Natura στις σελ. 44-45, 123, 140, 143, 159-163, 202-295 του Κεφαλαίου 2 της Ε.Π.Μ.

αύξηση κινδύνου πυρκαγιάς. Ανάπτυξη χερσαίας εναέριας καλωδίωσης (ΑΔΜΗΕ) θα προκαλέσει υποβάθμιση Τ.Ο¹⁸, αύξηση θνησιμότητας και αύξηση κινδύνου πυρκαγιάς. Αναβάθμιση οδικών αξόνων θα προκαλέσει κατακερματισμό και μείωση ενδιαιτημάτων, αυξημένη θνησιμότητα, όχληση, αύξηση θήρας και λαθροθηρίας...

Αναλυτικότερα:...

GR2420001 ΟΡΟΣ ΟΧΗ - ΚΑΜΠΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ- ΠΟΤΑΜΙ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΑΦΗΡΕΥΣ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ

Η κυριότερη πίεση και απειλή αφορά στην εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός της ΕΖΔ. Οι υποδομές αυτές και κυρίως οι συναφείς υποδομές με προεξάρχουσα τη διάνοιξη δρόμων, επιδρούν συνολικά στην ακεραιότητα της προστατευόμενης περιοχής και υποβαθμίζουν τη φυσική της αξία. Η κύρια απειλή για τους Τ.Ο. είναι μείωση έκτασης, αλλοίωση σύνθεσης, αλλοίωση αντιπροσωπευτικότητας. Βασική απειλή όσον αφορά στις ίδιες τις Α/Γ αφορά τη θνησιμότητα των χειρόπτερων λόγω πρόσκρουσης. Ωστόσο κορυφαίας σημασίας είναι η δευτερογενής απειλή που σχετίζεται με τη διάνοιξη νέων δρόμων σε πρότερα μη προσβάσιμες ορεινές περιοχές οδηγώντας σε απώλεια, απομόνωση, υποβάθμιση και κατακερματισμό ενδιαιτημάτων. Τα συνοδευτικά έργα εναέριας καλωδίωσης συνιστούν επίσης απειλή λόγω συνολικής υποβάθμισης του τοπίου και απειλή για τους Τ.Ο. λόγω σημειακής απώλειας έκτασης, αλλοίωσης της σύνθεσης τους και αύξησης κινδύνου πυρκαγιάς.

Το Σχέδιο της ΑΔΜΗΕ- Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συστήματος Μεταφοράς ενέργειας και τηλεπικοινωνίες 2018-2028 σε ότι αφορά στην χερσαία εναέρια καλωδίωση συνιστά απειλή λόγω συνολικής υποβάθμισης του τοπίου και απειλή για τους Τ.Ο. λόγω σημειακής απώλειας έκτασης, αλλοίωσης της σύνθεσης τους και αύξησης κινδύνου πυρκαγιάς. Η κατασκευή των 3 υποσταθμών καθώς και των εναέριων γραμμών μεταφοράς προβλέπονται να πραγματοποιηθούν μέχρι το τέλος 2021, ενώ πρέπει να αναφερθεί ότι έχει γίνει ήδη η ηλεκτρίση της υποβρύχιας διασύνδεσης εναλλασσόμενου ρεύματος 150 kV στο τμήμα Εύβοια-Άνδρος...

GR2420012 ΟΡΟΣ ΟΧΗ, ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ

Η κυριότερη πίεση και απειλή αφορά την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ εντός της ΕΖΔ. Οι υποδομές αυτές και κυρίως οι συναφείς υποδομές, με προεξάρχουσα τη διάνοιξη δρόμων, επιδρούν συνολικά στην ακεραιότητα της προστατευόμενης περιοχής και υποβαθμίζουν τη φυσική της αξία. Η κύρια απειλή για τους Τ.Ο. είναι μείωση έκτασης, αλλοίωση σύνθεσης αλλοίωση αντιπροσωπευτικότητας. Για τα πουλιά αναγνωρισμένες επιπτώσεις είναι α)η θανάτωση λόγω πρόσκρουσης β)η απώλεια ενδιαιτημάτων γ)η δημιουργία φραγμών. Ωστόσο κορυφαίας σημασίας είναι η δευτερογενής απειλή που σχετίζεται με την διάνοιξη νέων δρόμων σε πρότερα μη προσβάσιμες ορεινές περιοχές οδηγώντας σε απώλεια, απομόνωση, υποβάθμιση και κατακερματισμό ενδιαιτημάτων ορνιθοπανίδας. Τα συνοδευτικά έργα εναέριας καλωδίωσης συνιστούν επίσης απειλή λόγω συνολικής υποβάθμισης του τοπίου και απειλή για τους Τ.Ο. λόγω σημειακής απώλειας έκτασης, αλλοίωσης της σύνθεσης τους και αύξησης κινδύνου πυρκαγιάς. Τα εναέρια καλώδια συνιστούν συχνό παράγοντα θνησιμότητας για τα μεγάλα πουλιά (αρπακτικά, νυκτόβια και μεγάλα παρυδάτια) λόγω πρόσκρουσης και ηλεκτροπληξίας.».

(β) Κεφάλαιο 3:

i. σελ. 67-69: «GR2420001 ΟΡΟΣ ΟΧΗ - ΚΑΜΠΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ- ΠΟΤΑΜΙ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΑΦΗΡΕΥΣ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ..

¹⁸ Τ.Ο. σημαίνει Τύπος Οικοτόπων

Ο ορεινός όγκος της Όχης είναι ίσως η πλέον ιδιαίτερα επιβαρυνόμενη από τους ήδη εγκατεστημένους ΑΣΠΗΕ προστατευόμενη περιοχή της χώρας, ενώ σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα της ΡΑΕ, ακόμα εννέα έχουν άδεια εγκατάστασης, 21 άδεια παραγωγής, 10 βρίσκονται υπό αξιολόγηση ενώ υπάρχουν επιπλέον 20 ΑΣΠΗΕ σε διάφορες φάσεις αδειοδότησης σύνεγγυς της ΠΠ. Οι εν λόγω κύριες και συνοδές υποδομές επιδρούν συνολικά στην ακεραιότητα της προστατευόμενης περιοχής (D01-Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής). Στα γήπεδα εγκατάστασης και στο συνδετικό οδικό δίκτυο επέρχεται πλήρης αποψίλωση της βλάστησης δηλαδή πλήρης απώλεια των τύπων οικοτόπων, (εδώ αφορά στον Τ.Ο 91M0 Παννονικά-Βαλκανικά δάση δρυός) σε κάποιες περιπτώσεις μη αντιστρέψιμη, ή εν μέρει αντιστρέψιμη με μειωμένη έκταση και αλλοιωμένη σύνθεση και αντιπροσωπευτικότητα. Βασική επίπτωση όσον αφορά στις ίδιες τις Α/Γ είναι η θνησιμότητα των χειρότερων (εδώ αφορά στο *Myotis emarginatus*) λόγω πρόσκρουσης σε πυλώνες και φτερωτές. Κορυφαίας σημασίας είναι η δευτερογενής απειλή που σχετίζεται με τη διάνοιξη νέων δρόμων (E01-Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή) σε πρότερα μη προσβάσιμες ορεινές περιοχές που επιφέρει αύξηση της ανθρώπινης παρουσίας, απώλεια, απομόνωση, υποβάθμιση και κατακερματισμό οικοτόπων (εδώ αφορά τους Τ.Ο 9260 Δάση καστανιάς, 91M0 Παννονικά-Βαλκανικά δάση δρυός) και ενδiciaτημάτων (εδώ αφορά τις ΟΧΕ Δάση Φυλλοβόλων/Αγροδασικά/Δάση Αειφύλων - αριά/Βράχοι και Ανοιχτές πλαγιές) , απώλεια καταφυγίων και θνησιμότητα ζώων στο οδικό δίκτυο (εδώ αφορά στα είδη *Zamenis situla*, *Testudo marginata*, *Rhinolophus blasii*, *Rhinolophus hipposideros*).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κύρια πίεση και απειλή στον ορεινό όγκο της Όχης αφορά την εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ και τις συνοδές υποδομές (δρόμοι, δίκτυα μεταφοράς ενέργειας). Απαιτούνται ρυθμίσεις για τον περιορισμό των σχετικών δραστηριοτήτων...».

ii. σελ. 91-93: «GR2420012 ΟΡΟΣ ΟΧΗΣ, ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ...

Το ενδιαίτημα της Όχης έχει υποστεί συντριπτική υποβάθμιση λόγω των εκτεταμένων εγκαταστάσεων ΑΣΠΗΕ που έχουν κατασκευαστεί εντός της ΖΕΠ ενώ σύμφωνα με τα διαθέσιμα δεδομένα της ΡΑΕ ακόμα εννέα έχουν άδεια εγκατάστασης, 21 άδεια παραγωγής, 10 βρίσκονται υπό αξιολόγηση ενώ υπάρχουν επιπλέον 20 ΑΣΠΗΕ σε διάφορες φάσεις αδειοδότησης σύνεγγυς της ΖΕΠ (D01-Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής). Για τα πληττόμενα είδη Σπιζαετό *Aquila fasciata*, Μπούφο *Bubo bubo* και Κιρκινέζι *Falco naumanni* στις ΟΧΕ: Φρύγανα Μωσαϊκό/Δάση Φυλλοβόλων/Βράχοι και ανοικτές πλαγιές, όπως και για άλλα μεγάλα και μεσαία είδη πουλιών βασικές επιπτώσεις είναι: α) η θανάτωση λόγω πρόσκρουσης στις φτερωτές των Α/Γ β) η απώλεια, απομόνωση, υποβάθμιση και κατακερματισμός των ενδiciaτημάτων γ) η δημιουργία φραγμών στην φωλεοποίηση μετακίνηση, και αναζήτηση τροφής (foraging) των αρπακτικών. Στα γήπεδα εγκατάστασης και στο συνδετικό οδικό δίκτυο επέρχεται πλήρης αποψίλωση της βλάστησης δηλαδή πλήρης απώλεια των δασικών ενδiciaτημάτων (B09-Αποψίλωση δασών, αφαίρεση όλων των δέντρων). Τα εκτεταμένα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (D06-Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)) αφορούν συνοδά έργα της σχεδιαζόμενης εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ εντός της ΖΕΠ. Η απειλή αφορά την πρόσκρουση αρπακτικών σε εναέρια καλώδια που επιφέρει ηλεκτροπληξία και θάνατο. Για τα νεαρά άτομα του Σπιζαετού *Aquila fasciata* η ηλεκτροπληξία αποτελεί την πρώτη αιτία θανάτου παγκοσμίως. Οι διανοίξεις ορεινών δρόμων (E01-Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή) αφορούν συνοδά έργα της εγκατάστασης ΑΣΠΗΕ εντός της ΖΕΠ. Η δυνατότητα προσέγγισης από τον άνθρωπο που παρέχει η διάνοιξη ορεινών δρόμων είναι κορυφαία απειλή για την άγρια ζωή. Οι διανοίξεις ορεινών δρόμων επιφέρουν πολλαπλές δευτερογενείς απειλές που πλήττουν τα

αναφερόμενα είδη και αφορούν την απόκτηση προσβασιμότητας στον άνθρωπο και στις οποίες περιλαμβάνονται: Η ενόχληση που επιφέρει η ανθρώπινη παρουσία και δραστηριότητα (οδήγηση-εκτός δρόμου οδήγηση, ψυχαγωγικές δραστηριότητες όπως κυνήγι, ορειβασία, αναρρίχηση, ποδήλατο βουνού, κατασκήνωση κ.ά.) που, ιδιαίτερα κατά την αναπαραγωγική περίοδο, μπορεί να οδηγήσουν σε εγκατάλειψη φωλιάς και ελλιπή τροφοληψία, μεταβολή της συμπεριφοράς της λείας των ειδών (λόγω ανθρωπογενούς όχλησης) που μπορεί να οδηγήσει σε ανεπάρκεια τροφής. Άλλου είδους απειλές είναι η ηθελημένη παράνομη θανάτωση/καταδίωξη των ειδών καθώς και η κλοπή αυγών/νεοσσών, παράγοντες κρίσιμης σημασίας για την διατήρηση των ειδών αυτών στην ΖΕΠ.

Πιθανή διάνοιξη δρόμων θα δώσει πρόσβαση και θα επιφέρει πιθανή οικιστική και τουριστική ανάπτυξη σε έως σήμερα αδιατάρακτες παράκτιες θέσεις που αποτελούν ενδιαστήματα φωλεοποίησης και τροφοληψίας των ειδών. *Aquila fasciata Bubo bubo Emberiza caesia Falco naumanni* (F01-Μετατροπή από άλλες χρήσεις γης σε κατοικίες, οικισμούς ή περιοχές αναψυχής)...

Οι διανοίξεις ορεινών δρόμων για εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ που επιτρέπουν την πρόσβαση στον άνθρωπο αυξάνουν την συχνότητα των περιστατικών δηλητηρίασης του είδους...

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κύρια πίεση και απειλή στον ορεινό όγκο αφορά στην εγκατάσταση ΑΣΠΗΕ και τις συνοδές υποδομές (δρόμοι, δίκτυα μεταφοράς ενέργειας). Στην παράκτια ζώνη κύριες απειλές είναι η εγκατάσταση παράκτιων ΑΣΠΗΕ και οι διανοίξεις παράκτιων δρόμων. Απαιτούνται ρυθμίσεις για τον περιορισμό των σχετικών δραστηριοτήτων.».

10.3. Εκ των ανωτέρω, καθίσταται απολύτως σαφές ότι η εγκατάσταση των υπό κρίση Α/Π στην ΕΖΔ με κωδική ονομασία «GR2420001 ΟΡΟΣ ΟΧΗ - ΚΑΜΠΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ- ΠΟΤΑΜΙ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΑΦΗΡΕΥΣ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ» και στην ΖΕΠ με κωδική ονομασία «GR2420011 ΟΡΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ»,

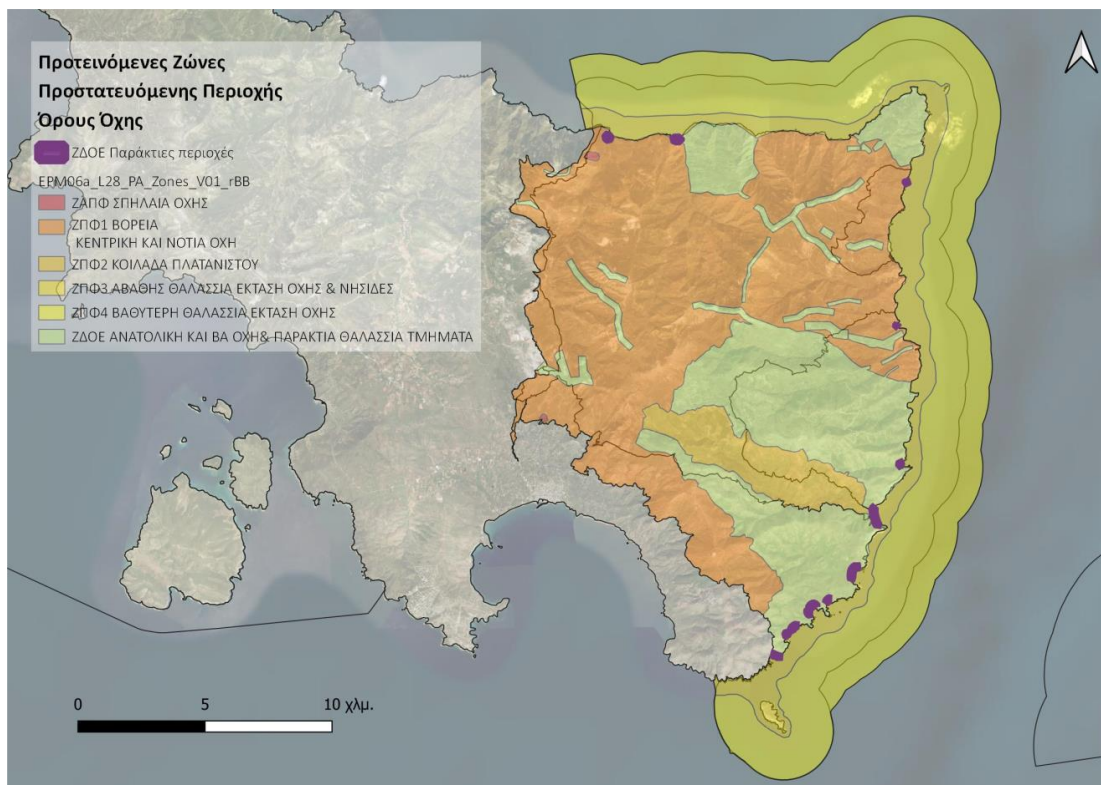
συνιστά υποβάθμιση κατά την έννοια των προπαρατεθέντων άρθρων 6 παρ. 2 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και 4 παρ. 4 της Οδηγίας για τα Πουλιά, των τύπων οικοτόπων (χλωρίδα) και των οικοτόπων των ειδών (πανίδα και ορνιθοπανίδα) για τους οποίους οι εν λόγω περιοχές υπήχθησαν στο Δίκτυο Natura 2000.

Μάλιστα, η ζωνοποίηση και οι χρήσεις γης της «Σύνθετης Περιοχής Προστασίας της Βιοποικιλότητας Όρους Όχης»¹⁹ που προτείνεται δια της από 12.5.2022 Ε.Π.Μ. αποκλείει την χωροθέτηση επιπλέον Α/Π εντός των ως άνω περιοχών πέραν των ήδη εγκατεστημένων και λειτουργούντων²⁰ εντός αυτών.

Συγκεκριμένα, στην Ζώνη Προστασίας της Φύσης (ΖΠΦ) «Βόρεια, κεντρική και νότια Όχη» (ΖΠΦ1), στην οποία σκοπεύεται η χωροθέτηση των Α/Π «Λιαπούρθι», «Δίστρατα» και «Πλάτανος» του υπό κρίση έργου, προτείνεται η απαγόρευση εγκατάστασης νέων Α/Π:

¹⁹ η οποία περιλαμβάνει τις περιοχές με κωδικό «GR2420001» και «GR2420012»

²⁰ βλ. σελ. 29-42 του Κεφαλαίου 4

Εκ των ανωτέρω, συνάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τα πορίσματα στα οποία κατέληξε η ομάδα των είκοσι εννέα (29) καταξιωμένων επιστημόνων που εκπόνησαν την από 12.5.2022 Ε.Π.Μ. ύστερα από επιτόπιες αυτοψίες, εργασίες πεδίου, πολύμηνη μελέτη των δεδομένων των επίμαχων περιοχών Natura, ήτοι μετά από την δέουσα εκτίμηση και αξιολόγηση του προστατευτέου αντικειμένου τους σε σχέση με τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις (υφιστάμενες και σχεδιαζόμενες), καθώς και τις βιοτικές και αβιοτικές παραμέτρους αυτών, και σύμφωνα με τα οποία η ανάπτυξη Α/Π εντός της «Σύνθετης Περιοχής Προστασίας της Βιοποικιλότητας Όρους Όχης.» (ήτοι εντός των θιγόμενων ΕΖΔ και ΖΕΠ), συνιστά υποβάθμιση ως προς τα είδη της χλωρίδας (τύπους οικοτόπων), της πανίδας και της ορνιθοπανίδας (οικοτόπους των ειδών), για τα οποία υπήχθησαν οι εν λόγω περιοχές στο Δίκτυο Natura.

Η διατύπωση δε των σχετικών επιστημονικών τους πορισμάτων είναι τόσο κατηγορηματική που δεν επιδέχεται ουδεμίας αμφισβήτησης ή/και παρερμηνείας. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά την εξής αναφορά - διαπίστωση, που είναι κοινή (επαναλαμβάνεται δηλαδή αυτούσια) για το τις ως άνω περιοχές²¹:

«...Οι εν λόγω κύριες και συνοδές υποδομές επιδροούν συνολικά στην ακεραιότητα της προστατευόμενης περιοχής. Στα γήπεδα εγκατάστασης και στο συνδεδετικό οδικό δίκτυο επέρχεται πλήρης αποψίλωση της βλάστησης, δηλαδή πλήρης απώλεια των τύπων οικοτόπων, σε κάποιες περιπτώσεις μη αντιστρέψιμη ή εν μέρει αντιστρέψιμη με μειωμένη έκταση και αλλοιωμένη σύνθεση και αντιπροσωπευτικότητα. Βασική επίπτωση όσον αφορά στις ίδιες τις Α/Γ είναι η θνησιμότητα των χειρότερων λόγω πρόσκρουσης σε πυλώνες και φτερωτές. Κορυφαίας σημασίας είναι η δευτερογενής

²¹ Βλ. Κεφάλαιο 2 της Ε.Π.Μ. και συγκεκριμένα: α) σελ. 164 αναφορικά με την GR2420001 ΟΡΟΣ ΟΧΗ - ΚΑΜΠΙΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ- ΠΟΤΑΜΙ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΑΦΗΡΕΥΣ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ (ΕΖΔ), β) σελ. 227 αναφορικά με την GR2420012 ΟΡΟΣ ΟΧΗ (ΖΕΠ)

απειλή που σχετίζεται με τη διάνοιξη νέων δρόμων σε πρότερα μη προσβάσιμες ορεινές περιοχές που επιφέρει αύξηση της ανθρώπινης παρουσίας, απώλεια, απομόνωση, υποβάθμιση και κατακερματισμό οικοτόπων και ενδιαιτημάτων, απώλεια καταφυγίων και θνησιμότητα ζώων στο οδικό δίκτυο. Τα συνοδευτικά έργα εναέριας καλωδίωσης συνιστούν επίσης απειλή λόγω συνολικής απώλειας της ακεραιότητας του τοπίου και απειλή για τους Τ.Ο. λόγω σημειακής απώλειας έκτασης, αλλοίωσης της σύνθεσης τους και αύξησης κινδύνου πυρκαγιάς. Οι ως άνω πιέσεις και απειλές καταγράφονται ως υψηλής (H) έντασης για τους οικοτόπους και τα είδη...».

Μάλιστα, στα «συμπεράσματα» του Κεφαλαίου 3 της Ε.Π.Μ., δηλώνεται ως προς την εγκατάσταση Α/Π ότι:

«Απαιτούνται ρυθμίσεις για τον περιορισμό των σχετικών δραστηριοτήτων» (βλ. παραπάνω).

Κατά συνέπεια και βάσει των ανωτέρω, οι υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και Ε.Ο.Α., δια των οποίων προτείνεται η χωροθέτηση 15 ανεμογεννητριών των Α/Π στις θέσεις «*Λιαπούρθη*», «*Δίστρατα*» και «*Πλάτανος*», δηλαδή εντός της «*Σύνθετης Περιοχής Προστασίας της Βιοποικιλότητας Όρους Όχης*» (ήτοι εντός των θιγόμενων ΕΖΔ και ΖΕΠ), παραβιάζουν ευθέως το άρθρο 6 παρ. 2 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και το άρθρο 4 παρ. 4 της Οδηγίας για τα Πουλιά, εξ ου και η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δέον όπως αρνηθεί την έγκρισή τους.

10.4. Σε κάθε περίπτωση, εκ των ανωτέρω πορισμάτων της από 12.5.2022 Ε.Π.Μ. συνάγεται με απόλυτη σαφήνεια ότι υπάρχουν (τουλάχιστον) εύλογες και βάσιμες επιστημονικές επιφυλάξεις και ισχυρές αμφιβολίες (εάν όχι βεβαιότητα) ως προς τις αρνητικές επιπτώσεις των υπό κρίση Α/Π (μετά των συνοδών του έργων οδοποιίας) επί του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής εγκατάστασης και την διαφύλαξη του προστατευτέου αντικειμένου της και σε κάθε περίπτωση δεν υπάρχει η απαιτούμενη βεβαιότητα ως προς την ανυπαρξία τους.

Επομένως, η αδειοδοτούσα αρχή σεβόμενη την αρχή, εάν όχι της πρόληψης, τουλάχιστον εκείνη της προφύλαξης, οφείλει να αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτόν.

Ειδικότερα:

A. Η αρχή της πρόληψης εμφανίζεται ως βασική αρχή της Προστασίας του Περιβάλλοντος στο Πρώτο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον (1973-1977) (ΕΕ C 112, 20.12.1973), δια του οποίου μέσω της επαναδιατύπωσης ουσιαστικά των αρχών της Διακήρυξης της Στοκχόλμης (1972) (που προέβλεπε συνολικά 26 Αρχές με σκοπό «να εμπνεύσει και να καθοδηγήσει τους ανθρώπους του κόσμου για τη συντήρηση και βελτίωση του ανθρώπινου περιβάλλοντος»), η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έθεσε ως προτεραιότητα την πρόληψη της βλάβης του περιβάλλοντος έναντι της θεραπείας και τόνισε ότι οι δυσμενείς συνέπειες στο περιβάλλον πρέπει να εκτιμώνται σε όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο του σχεδιασμού.

Το Δεύτερο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον επανέλαβε τις ίδιες αρχές, μεταξύ των οποίων και την πρόληψη, ενώ καθιέρωσε όρια εκπομπών ρύπων στο περιβάλλον, ερμηνεύοντας για πρώτη φορά την περιβαλλοντική νομοθεσία με οικονομικά κριτήρια, πλην της Οδηγίας για την προστασία σημαντικών και απειλούμενων ειδών πτηνών και των βιοτόπων τους (1979) που στηριζόταν σε αμιγώς οικολογική επιστημονική βάση.

Το Τρίτο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον (1982-1986) τόνισε ιδιαίτερα την ανάγκη προληπτικής δράσης για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Οδηγία 82/501/ΕΚ (Οδηγία «*Seveso*»), η οποία καθόριζε 31 μέτρα και περιορισμούς για την αντιμετώπιση των κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης, όπως πυρκαγιές, εκρήξεις, διαρροές τοξικών και επικίνδυνων αερίων σε βιομηχανικές δραστηριότητες. Η Οδηγία αυτή

αναθεωρήθηκε από την Κοινοτική Οδηγία 96/82/EK, γνωστότερη ως οδηγία «*Seveso II*», η οποία μαζί με την τροποποίησή της (2003/105/EK) έχουν διευρυμένο πεδίο εφαρμογής.

Στη συνέχεια, όλα τα Προγράμματα Δράσης μέχρι και το 7ο Πρόγραμμα που είναι σε ισχύ σήμερα (ολοκληρώνεται εντός του 2020) επαναλαμβάνουν την αρχή της πρόληψης ως θεμελιώδη αρχή για την προστασία του περιβάλλοντος. Ουσιαστική εφαρμογή της αρχής της πρόληψης έχουμε με την Οδηγία 85/337/ΕΟΚ (ΕΕ L 175/5-7-1985, σ. 40) του Συμβουλίου «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον», στην οποία αναφέρεται ότι: «η καλύτερη πολιτική περιβάλλοντος συνίσταται στην πρόληψη στην πηγή της δημιουργίας ρυπάνσεων ή οχλήσεων και όχι στην καταπολέμηση των επιδράσεών της εκ των υστέρων». **Εισάγεται με αυτόν τον τρόπο η αρχή της προληπτικής δράσης, η οποία χαρακτηρίζει το σύνολο των ενεργειών για το περιβάλλον.** Η Οδηγία 85/337/ΕΟΚ «Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ)» προέβλεπε ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθούνται όταν η εκτέλεση ενός έργου ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και συγκεκριμένα **προέβλεψε την υποχρέωση σύνταξης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), πριν από την κατασκευή κάποιου έργου, που να εξετάζει τις πιθανές εναλλακτικές λύσεις (συμπεριλαμβανομένης και της μηδενικής), το κόστος της πρόληψης της βλάβης του περιβάλλοντος και το κόστος της επανόρθωσης βλαβών που τυχόν θα προκύψουν.**

Την έκδοση της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ, ακολούθησε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ/1986), η οποία τροποποίησε τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) ή συνθήκη της Ρώμης, διευρύνοντας τις κοινοτικές αρμοδιότητες μεταξύ άλλων και στον τομέα του περιβάλλοντος. Υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 1986, τέθηκε, όμως, σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 1987. Η Πράξη προσέθεσε τρία νέα άρθρα (άρθρο 130Π, 130Ρ και 130Σ της Συνθήκης ΕΟΚ) προκειμένου η Κοινότητα να «*διατηρεί, να προστατεύει και να βελτιώνει την ποιότητα του περιβάλλοντος, να συμβάλλει στην προστασία της υγείας των ατόμων και να διασφαλίζει συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων*»²². Διευκρίνισε, περαιτέρω, ότι η δράση της Κοινότητας σε περιβαλλοντικά θέματα **βασίζεται μεταξύ άλλων στην αρχή της πρόληψης και την αρχή της θεραπείας στην πηγή. Οι αρχές αυτές δεν έχουν μόνον κατευθυντήριο χαρακτήρα, αλλά παράγουν νομική δεσμευτικότητα, δεσμεύοντας με το περιεχόμενό τους τα κράτη μέλη.**

Λίγα χρόνια αργότερα, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που έλαβε χώρα το έτος 1992 στο Ρίο Ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας, υιοθέτησε τις **αρχές της δημόσιας συμμετοχής, της αρχής της πρόληψης** και της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» (αρχές 10, 15 και 16) κατόπιν πιέσεων των ανεπτυγμένων κρατών, ενώ υιοθέτησε το δικαίωμα στην ανάπτυξη, στην εξάλειψη της φτώχειας και την αναγνώριση των κοινών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών (αρχές 3, 5 και 7 αντίστοιχα) κατόπιν πιέσεων των αναπτυσσόμενων χωρών. Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές, όπως ερμηνεύτηκαν κατά την ως άνω διάσκεψη, κάθε αναπτυξιακή πολιτική πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιμέρους και τις συνολικές επιπτώσεις ενός έργου στο περιβάλλον, ενώ ο σχεδιασμός για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να εντάσσεται στις επιμέρους πολιτικές ανάπτυξης. **Όταν δηλαδή υπάρχουν απειλές για σοβαρές και μη αναστρέψιμες βλάβες, η έλλειψη πλήρους επιστημονικής βεβαιότητας δεν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για την αναβολή λήψης μέτρων που έχουν ως στόχο την πρόληψη της περιβαλλοντικής υποβάθμισης.** Επίσης,

²² (Handler Thomas, 1997)

σύμφωνα με την ίδια διακήρυξη οι αρμόδιες δημόσιες αρχές πρέπει να εφαρμόζουν «όσο το δυνατόν ευρύτερα την αρχή της προφύλαξης ανάλογα με τις δυνατότητές τους»²³.

Το ίδιο έτος η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) με το άρθρο 130P αυτής επισήμανε ότι «η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος στηρίζεται στην αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». **Καινοτομία της εν λόγω Συνθήκης είναι η επίσημη υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και της αρχής της προφύλαξης, η οποία ούτως ή άλλως εφαρμοζόταν σιωπηρά στο πλαίσιο του ελέγχου της αναλογικότητας.** Ακολούθησε η Διάσκεψη του Κιότο για την προστασία του κλίματος και την καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου, τον Δεκέμβριο του έτους 1997. Επανάληψη του άρθρου 130P της Συνθήκης του Μάαστριχτ αποτέλεσε το άρθρο 174 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Άμστερνταμ 1998), σύμφωνα με το οποίο η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας, **ενώ στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».**

Το ίδιο έτος (1998) συνήλθε η ιστορική σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Καρντίφ, όπου και διατυπώθηκε η στρατηγική για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής σε όλες τις πολιτικές της Κοινότητας και επιχειρήθηκε η κατάρτιση μιας ενιαίας πολιτικής για την αειφόρο ανάπτυξη. Κύριοι στόχοι της Στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη ήταν η προστασία του περιβάλλοντος, η κοινωνική ισορροπία και συνοχή και η οικονομική ευημερία, οι οποίοι συμπληρώνονται από δέκα κατευθυντήριες αρχές **μεταξύ των οποίων και αυτή της προληπτικής δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος.**

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η σχετική με τη χρήση και την ερμηνεία της αρχής της προφύλαξης ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM/2000/0001). Συγκεκριμένα η ανακοίνωση αναφέρει ότι η αρχή της προφύλαξης θα ήταν χρήσιμη «*όταν τα δυνητικά επικίνδυνα αποτελέσματα ενός φαινομένου, ενός προϊόντος ή μιας διαδικασίας αναγνωρίστηκαν και μια επιστημονική εκτίμηση δεν μπορεί να καθορίσει το εύρος των κινδύνων αυτών με ένα επαρκή βαθμό βεβαιότητας*». Η ανακοίνωση καθορίζει επίσης τα μέτρα τα οποία μπορούν να ληφθούν σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης και τα οποία θα πρέπει, «*εφόσον η δράση κρίνεται απαραίτητη*» να είναι ανάλογα προς το επιλεγέν επίπεδο προστασίας, να είναι συνεκτικά με ομοειδή μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί, να μη συνεπάγονται διακρίσεις κατά την εφαρμογή τους, να βασίζονται σε εξέταση του ενδεχόμενου οφέλους και κόστους της δράσης ή της απουσίας δράσης, να υπάγονται σε αναθεωρήσεις υπό το φως των νέων επιστημονικών δεδομένων **και να επιβάλλουν την ευθύνη προσκόμισης των αναγκαίων επιστημονικών αποδείξεων - το βάρος της απόδειξης - για μια πιο πλήρη αξιολόγηση του κινδύνου.**

Τέλος, οι αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης καθιερώνονται ως θεμελιώδεις αρχές του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος και της ενωσιακής (πλέον) περιβαλλοντικής πολιτικής στο άρθρο 191 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σύμφωνα με το οποίο:

«2. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της

²³ Γρηγορίου Π. κ.α., 1993

Ένωσης. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»...

3. Κατά την εκπόνηση της πολιτικής της στον τομέα του περιβάλλοντος, η Ένωση λαμβάνει υπόψη:
- τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα,

- τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της Ένωσης,

- τα πλεονεκτήματα και τις επιβαρύνσεις που μπορούν να προκύψουν από τη δράση ή την απουσία δράσης,

- την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ένωσης στο σύνολό της και την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της.».

Είναι σαφές ότι η φύση των περιβαλλοντικών αγαθών, ο ευπαθής χαρακτήρας τους και οι συχνά ανυπέρβλητες δυσχέρειες που εμφανίζονται κατά την προσπάθεια αποκατάστασης των σχετικών ζημιών, κατέστησαν επιβεβλημένη, από τη φύση του πράγματος, την προληπτική δράση ως αναγκαίο όρο για την αποτελεσματική προστασία τους.

Η ίδια αρχή συνάγεται και από το άρθρο 24 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο: «1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεως και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης.

Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης...».

Βέβαια, στο ελληνικό δίκαιο περιβάλλοντος δεν υπάρχει ρητή αναφορά στην αρχή της προφύλαξης, εντούτοις, θεωρείται ότι η τελευταία περιλαμβάνεται στην έννοια των «προληπτικών μέτρων» του άρθρου 24 του Συντάγματος, ως επιμέρους εκδήλωση της αρχής της πρόληψης²⁴.

Ως εκ τούτου και βάσει των ανωτέρω, ο συντακτικός νομοθέτης δεν αρκείται μόνο στην πρόβλεψη της δυνατότητας να θεσπίζονται μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά επιβάλλει στα όργανα του Κράτους, που έχουν τη σχετική αρμοδιότητα, να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του προστατευόμενου αγαθού και ειδικότερα να λαμβάνουν τα απαιτούμενα νομοθετικά και διοικητικά, προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, παρεμβαίνοντας στον αναγκαίο βαθμό και στην οικονομική ή συλλογική δραστηριότητα²⁵.

Η εν λόγω συνταγματική επιταγή για την προληπτική προστασία του περιβάλλοντος επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της διαδικασίας εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (διαδικασία ΕΠΕ), στο πλαίσιο της οποίας επιχειρείται να εκτιμηθούν εκ των προτέρων, πάσης φύσεως επιδράσεις (θετικές - αρνητικές, μεγάλες - μικρές, άμεσες - έμμεσες κ.λπ.) που προκαλούνται στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, από το σχεδιασμό και υλοποίηση έργων, δραστηριοτήτων και προγραμμάτων²⁶. Σημειώνεται μάλιστα ότι από το 2001 στο άρθρο 24

²⁴ Βλ. σχετ. τις αναλύσεις σε: Γ. Σιούτη, Η αρχή της προφύλαξης και η διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων, ΠερΔικ 4/2004, σ. 455, Γ. Μπόλια, Η αρχή της προφύλαξης στο διεθνές, κοινοτικό και συγκριτικό δίκαιο, Νόμος και Φύση 15/2005, σ. 370, Η αρχή της προφύλαξης - Μία νέα σχέση μεταξύ δικαίου και επιστήμης και η επίδρασή της στον έλεγχο νομιμότητας, ΠερΔικ 1/2004, σ. 37, Χ. Παπατσώρη - Δρούτσα, Οι αρχές της ΣυνθΕΚ για την προστασία του περιβάλλοντος, ΠερΔικ 1/2005, σ. 92

²⁵ ΣτΕ 2731/1997, 2805/1997, 4530/97

²⁶ Κασσιός, 1991 «Σημειώσεις επιπτώσεων στο περιβάλλον από τεχνικά έργα και προγράμματα», ΕΜΠ, Αθήνα

του Συντάγματος περιελήφθη διάταξη, σύμφωνα με την οποία οι τεχνικές κρίσεις και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης.

Β. Σημειωτέον, περαιτέρω, ότι η διάκριση μεταξύ της αρχής της πρόληψης και της αρχής της προφύλαξης ήταν αρχικά δυσχερής και φαινόταν να εξαντλείται στο γεγονός ότι η πρώτη επιτρέπει κατ' αρχήν τη λήψη μόνο αρνητικών μέτρων, συνήθως απαγορεύσεων των δραστηριοτήτων, που είναι επικίνδυνες για το περιβάλλον, τη στιγμή που η δεύτερη αποτελεί τη νομική βάση για τη λήψη θετικών ως επί το πλείστον μέτρων, την εντονότερη παρέμβαση χάριν της προστασίας του περιβάλλοντος και εν τέλει την ανάληψη από τους δημόσιους φορείς μεγαλύτερων προσπαθειών και δαπανών.

Η νομική αντίληψη γύρω από την έννοια της προφύλαξης άλλαξε σημαντικά, όταν ανέκυσαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο ζητήματα, όπως η σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών και η διάθεση γενετικά μεταλλαγμένου καλαμποκιού και αποκρυσταλλώθηκε στην Ανακοίνωση της Επιτροπής της 2^{ας} Φεβρουαρίου 2000 σε σχέση με τον τρόπο οριοθέτησης και εφαρμογής της εν λόγω αρχής από τα κοινοτικά όργανα. Από την ανακοίνωση αυτή συνάγεται ότι η αρχή της προφύλαξης διατυπώθηκε για να νομιμοποιήσει την αντιμετώπιση περιπτώσεων, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο παραδοσιακό πεδίο της προληπτικής δράσης του Κράτους, ιδίως όταν τα επιστημονικά δεδομένα είναι ανεπαρκή ή αβέβαια «και όπου υπάρχουν ενδείξεις, χάρη σε μία προκαταρκτική αντικειμενική επιστημονική αξιολόγηση, ότι είναι λογικό να υπάρχουν ανησυχίες για το ότι τα δυνάμει επικίνδυνα αποτελέσματα για το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου των ζώων ή των φυτών είναι ασυνεπή με το επιδιωκόμενο επίπεδο προστασία». **Κοντολογίς, η προφύλαξη επιτρέπει να εξετάζεται το ενδεχόμενο ανάληψης δράσης - θετικά μέτρα ή απαγορεύσεις κατά μίας δραστηριότητας, ακόμη και όταν υφίσταται επιστημονική αβεβαιότητα ως προς την επικινδυνότητα της δραστηριότητας αυτής²⁷.** Από τη σκοπιά αυτή, είναι στενά συνδεδεμένη με τη μεθοδολογία της ανάλυσης, διαχείρισης και κοινοποίησης κινδύνων²⁸. **Η αρχή της προφύλαξης είναι επί της ουσίας ένα εργαλείο διαχείρισης κινδύνων που δύναται να ενεργοποιηθεί εάν υπάρχει επιστημονική αβεβαιότητα ως προς κάποιον εικαζόμενο κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή για το περιβάλλον, ο οποίος προκύπτει από συγκεκριμένη ενέργεια ή πολιτική²⁹,** προϋποθέτοντας κατ' αρχάς τον εντοπισμό του εν δυνάμει προβλήματος και την επιστημονική αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από αυτό,

²⁷ Βέβαια υπάρχει μία επιστημονική αφετηρία για να διαπιστωθεί ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να οδηγήσει σε κάποιες δυσμενείς επιπτώσεις για το περιβάλλον, διότι στην αντίθετη περίπτωση, η επίκληση της αρχής θα μπορούσε να γίνει κατά τρόπο καταχρηστικό ή και αυθαίρετο. Βλ. Γ. Κρεμλή, Εισαγωγικές παρατηρήσεις ως προς την αρχή της προφύλαξης, σε: Γ. Κρεμλή, Γ. Μπάλια, Α. Σηφάκη (επιμ.), Η αρχή της προφύλαξης, 2004, σ. 22. Βλ. επίσης Τ. Νικολόπουλο, αβεβαιότητα και η σχετικότητα της εφαρμογής της αρχής της προφύλαξης στη νέα «επιστημονικο-ανταγωνιστική» τάξη, ΠερΔικ 4/2002, σ. 689, Μ. Βαρελά, Η εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης μετά τον Ν. 3431/2006, ΠερΔικ 1/2008, σ. 25, Κ. Παπαδόπουλος, Η εγκατάσταση και λειτουργία κεραιών κινητής τηλεφωνίας με τον Ν. 3431/2006, ΔίΜΕΕ 3/2006, σ. 362, ΣτΕ Ολ 1264/2005 ΔίΜΕΕ 2/2005, σ. 276 (παρατ. Α. Μανιάτη), ΠερΔικ 2005, σ. 268,450, ΜΠρΗρακλείου 3064/2008 ΠερΔικ 3/2008, σ. 437, ΕφΠατρών 182/2001 ΠερΔικ 2/2001, σ. 249 (παρατ. Γ. Νικολόπουλος), ΠΠρθεσ 26223/2005 ΠερΔικ 4/2005 (σημ. Α. Σίνης), α. 614, ΠολΠρΛαρ. 100/2007, 4/2007, σ. 587, ΤρΠλημΒόλου 3325/2005 ΠερΔικ 3/2006, σ. 427 (σημ. Ν. Μόσχος), ΜΠρθεσ 13776/2002 ΠερΔικ 2/2002, σ. 360 (παρατ. Μ. Κοτζαϊβάζογλου), ΣτΕ ΕΑ 486/2005 ΠερΔικ 3/2005, σ. 451 (παρατ. Β. Τσεβρένης), ΔΕφΑΘ 57/2006 ΔίΜΕΕ 3/2006, σ. 410 (σημ. Μ. Βαρελά), ΜΠρΚερκύρας 1764/2005 ΠερΔικ 1/2007, σ. 100, ΜΠρθεσ 19938/2006 2/2006, σ. 258.

²⁸ Μεθοδολογία, η οποία είναι ευρύτερα γνωστή με τους αγγλικούς όρους risk assessment και risk management. Βλ. και Γ. Σιούτη, Η αρχή της προφύλαξης και η διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων, ΠερΔικ 4/2004, σ. 455.

²⁹ Για παράδειγμα, σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τις πιθανές βλαβερές συνέπειες ενός προϊόντος, είναι δυνατό να δοθούν εντολές να σταματήσει η διανομή του προϊόντος αυτού ή να αποσυρθεί από την αγορά εάν, μετά από αντικειμενική επιστημονική αξιολόγηση, παραμείνει η αβεβαιότητα. Τα μέτρα αυτά πρέπει να μην εισάγουν διακρίσεις, να είναι αναλογικά και να αναθεωρούνται μόλις γίνονται διαθέσιμα περισσότερα επιστημονικά στοιχεία.

ακόμα και εάν αυτοί (οι κίνδυνοι) δεν μπορούν να προσδιορισθούν επιστημονικά με επαρκή βεβαιότητα³⁰. Εξάλλου, εάν υφίσταται επιστημονική βεβαιότητα ως προς τη συνδρομή του κινδύνου για το περιβάλλον, δεν τίθεται θέμα προσφυγής στην αρχή της προφύλαξης, αλλά εφαρμογής της αρχής της πρόληψης. Όταν όμως υπάρχουν ισχυρές αμφιβολίες, κατόπιν πάντα της δέουσας επιστημονικής αξιολόγησης, ως προς την επικινδυνότητα ενός έργου ή μίας δράσης, τότε εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης.

Στη συνέχεια, επιλέγονται τα πρόσφορα μέτρα αντιμετώπισης του εν δυνάμει αυτού κινδύνου, επιλογή η οποία έχει προεχόντως πολιτικό και όχι νομικό χαρακτήρα και τελεί σε συνάρτηση με το κοινωνικά αποδεκτό επίπεδο κινδύνου³¹. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα δεν μπορούν να υιοθετήσουν ένα επίπεδο «μηδενικού κινδύνου», κάτι το οποίο, άλλωστε, είναι στην πράξη αδύνατο, οφείλουν όμως να διασφαλίσουν υψηλό επίπεδο προστασίας, το οποίο θα πρέπει να είναι το υψηλότερο δυνατό από τεχνική άποψη.

Η αρχή της προφύλαξης επί της ουσίας επεκτείνει την αρχή της πρόληψης, καθώς σύμφωνα με αυτή τα προστατευτικά μέτρα του περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνονται ακόμη και όταν δεν υπάρχει πλήρης επιστημονική βεβαιότητα και απόδειξη για τις δυσμενείς περιβαλλοντικές συνέπειες μιας δραστηριότητας. Αρκεί να υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για πιθανές περιβαλλοντικές βλάβες. Αποτελεί ουσιαστικά υψηλού επιπέδου πρόληψη, απαραίτητο στοιχείο για την ουσιαστική προστασία του ευπαθούς εννόμου αγαθού του περιβάλλοντος. Κατά κοινή ομολογία η αρχή της προφύλαξης αποτελεί το βασικότερο εργαλείο για την ορθή διαχείριση των κινδύνων σε βάρος του περιβάλλοντος. Σε αντίθεση με την αρχή της πρόληψης, όπου ο κίνδυνος είναι βέβαιος και επιστημονικά αποδεδειγμένος, στην αρχή της προφύλαξης ο κίνδυνος είναι αβέβαιος και δεν έχει αποδειχθεί επιστημονικά. Συνεπώς, η αρχή της προφύλαξης καλύπτει τα κενά της επιστημονικής έρευνας που αδυνατεί να συμβαδίσει με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας (Κουτούπα- Ρεγκάκου Ε., 2007), επιτυγχάνοντας μία υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος. Μία από τις πολλές εφαρμογές της αρχής της προφύλαξης είναι η μετακύλιση στον φορέα της εν δυνάμει επικίνδυνης δραστηριότητας (για παράδειγμα ο παρασκευαστής ενός νέου φαρμάκου ή εντομοκτόνου) του βάρους να προσκομίσει τις αναγκαίες επιστημονικές αποδείξεις ότι από την δραστηριότητα που προτίθεται να αναπτύξει δεν γεννάται κίνδυνος ή ότι αυτός κινείται σε χαμηλά και κοινωνικά αποδεκτά επίπεδα.

Συνεπώς, με το παραπάνω περιεχόμενο η αρχή επιτάσσει τα μέτρα προφύλαξης να λαμβάνονται μέχρι να αποδειχθεί ότι οι δραστηριότητες ή τα προϊόντα είναι ακίνδυνα. Τα αρμόδια όργανα της δημόσιας διοίκησης οφείλουν, σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, εάν υπάρχει έστω και υπόνοια για πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, να λαμβάνουν μέτρα προφύλαξης, τα οποία θα διατηρούνται έως ότου και αν αποδειχθεί ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για το περιβάλλον.

³⁰ Για παράδειγμα, ο κίνδυνος πρόκλησης ασθένειας στον άνθρωπο από την κατανάλωση βοείου κρέατος που προέρχεται από ζώα μολυσμένα από σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια ή αναθρεμμένα με ορμόνες (όπως στις ΗΠΑ) δεν είναι ακόμη και σήμερα επιστημονικά αποδεδειγμένος με επαρκή βεβαιότητα, όπως εξάλλου και οι κίνδυνοι για την υγεία από την κατανάλωση γενετικά μεταλλαγμένων δημητριακών.

³¹ Πρβλ. ενδεικτικά απόφαση του ΔΕΚ Υπόθ. C-284/1995 απόφ. της 14.7.1998, Safety Hi-tech, Συλλ. 1998, I-4301, σκ. 49. Για μία αναλυτική παρουσίαση της εφαρμογής της αρχής της προφύλαξης από τα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα βλ. Μπόλια, ό.π., σ. 414 επ.

Η αρχή της προφύλαξης ως μία από τις θεμελιώδεις συνισταμένες του ευρωπαϊκού δικαίου του περιβάλλοντος εφαρμόζεται πλέον και από τον εθνικό δικαστή, έχει δε δεσμευτική ισχύ³². Θα ήταν, όμως, εσφαλμένο να θεωρήσει κανείς ότι η αρχή αυτή καταλείπει ανεξέλεγκτα περιθώρια επιλογών στις δημόσιες αρχές. **Η απλή αλλαγή πολιτικής θέσης δεν νοείται να οδηγεί σε αναίρεση ή σε «υποβάθμιση» της αρχής της προφύλαξης για συγκεκριμένη δραστηριότητα, εφόσον η αναίρεση ή «υποβάθμιση» αυτή δεν στηρίζεται σε επαρκή και μετρήσιμα επιστημονικά δεδομένα.**

Η σημασία που αποδίδεται στην αρχή της προφύλαξης και της πρόληψης στο πλαίσιο του ενωσιακού δικαίου είναι εμφανής καθώς οι περισσότερες Οδηγίες και Κανονισμοί θεσπίζουν προληπτικά μέτρα είτε υπό τη μορφή της καθιέρωσης προληπτικού ελέγχου των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή γενικότερα, προληπτικών δράσεων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες συγκεκριμένων περιβαλλοντικών αγαθών είτε υπό τη μορφή της ενημέρωσης και συμμετοχής των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος.

Κατά συνέπεια, οι υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και Ε.Ο.Α., ερχόμενες σε ευθεία αντίθεση με τα πορίσματα της από 12.5.2022 Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης για τις ως άνω περιοχές Natura 2000 της Εύβοιας, παραβιάζουν ευθέως τις αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης που πηγάζουν εκ των άρθρων 24 του Συντάγματος και 191 της ΣΛΕΕ, καθώς, σε κάθε περίπτωση (ακόμα δηλαδή και ένα ήθελε κριθεί ότι δεν συντρέχει ευθεία υποβάθμιση) είναι προφανές ότι υπάρχουν επιστημονικώς τεκμηριωμένες και μάλιστα ισχυρές αμφιβολίες περί της μη επικινδυνότητας των υπό κρίση Α/Π ως προς την υποβάθμιση του προστατευτέου αντικειμένου του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών εγκατάστασής τους.

11. Παράνομη κατάτμηση του ενιαίου έργου.

Όπως έχει ήδη κρίνει το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αριθ. 2783/2014 Απόφασή του:

«...Και ναι μεν...δεν προβλέπεται υποχρέωση εκ μέρους του φορέα εκμετάλλευσης να προβεί σε ενιαία μελέτη, όταν οι εκτάσεις βρίσκονται σε όμορα ακίνητα, εάν όμως συντρέχουν οι συνθήκες, που φαίνεται να συντρέχουν στην ένδικη περίπτωση (ιδίως όμορα γήπεδα, ίδιος δικαιούχος, χρονική σύμπτωση στην έκδοση των πράξεων), η κατάτμηση αυτή οδηγεί σε παράκαμψη της πιο σύνθετης διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης...που επιτρέπει και την συνθετική εξέταση και συνολική εκτίμηση των σωρευτικών συνεπειών και επιπτώσεων του όλου ενιαίου έργου...»

Κατά συνέπεια, μη νομίμως έγινε κατάτμηση του επίδικου έργου έτσι αυτό να εμφανισθεί ως δύο έργα. Εν όψει των ανωτέρω, ανακύπτει το ζήτημα της...μη εκτίμησης των σωρευτικών συνεπειών του ενιαίου έργου. Για τον λόγο αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων...πρέπει να ακυρωθούν...».

Εν προκειμένω, πληρούνται οι ως άνω (και νομολογιακά διαπλασθείσες) συνθήκες, οι οποίες καταμαρτυρούν την παράνομη κατάτμηση ενός ουσιαστικά ενιαίου έργου σε τρία «διακριτά» συγκροτήματα ανεμογεννητριών με προφανή στόχο την αποφυγή εκτίμησης των συνεργιστικών – σωρευτικών επιπτώσεων του ενιαίου έργου στο περιβάλλον της περιοχής εγκατάστασης.

Ειδικότερα, το υπό κρίση συγκρότημα Α/Π, αποτελείται από 7 Α/Π, συνολικής ισχύος **102,30 MW** με φορέα υλοποίησης την εταιρεία «**DMX ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ – ΡΙΖΑ Μ.**», η οποία όμως ανήκει στον **Όμιλο της ΜΟΤΟΡ ΟΙΑ.**

³² ΣτΕ 3445/1998, ΣτΕΟλ 613/2002, ΣτΕ 1286/2019

Ωστόσο, το υπό κρίση έργο αποτελεί ένα ενιαίο έργο:

(α) με το Α/Π ισχύος **36,8 MW** στη θέση «*ΡΙΓΑΝΗ*» της Δ.Ε. Μαρμαρίου του Δήμου Καρύστου, για την αδειοδότηση του οποίου έχει υποβληθεί προς έγκριση Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (βλ. σελ. 75 της Μ.Π.Ε.), με φορέα υλοποίησης την «*DMX ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ – ΡΙΓΑΝΗ Ε.Π.Ε.*», η οποία επίσης ανήκει στον **Όμιλο της ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ.**

(β) με το Α/Π ισχύος **46,20 MW** στη θέση «*ΑΓΚΑΘΙ*» των Δ.Ε. Μαρμαρίου και Στυρέων του Δήμου Καρύστου, για την αδειοδότηση του οποίου έχει υποβληθεί προς έγκριση Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (βλ. σελ. 75 της Μ.Π.Ε.), με φορέα υλοποίησης την «*DMX ΑΙΟΛΙΚΗ ΜΑΡΜΑΡΙΟΥ – ΑΓΚΑΘΙ Μ.ΕΠΕ.*», η οποία επίσης ανήκει στον **Όμιλο της ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ.**

Επί της ουσίας, όπως άλλωστε συνομολογεί και ο ίδιος ο φορέας υλοποίησης, διαλαμβάνοντας στην σελ. 74 της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. ότι:

«Τα εν θέματι Έργα συμπεριλήφθηκαν στην κατηγορία των ειδικών έργων, βάση του ορισμού της παρ. 5 του άρθρου 10 του (β) σχετικού Νόμου, ως τμήμα ενός ενιαίου έργου Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΣΠΗΕ), αποτελούμενο από 9 ΑΣΠΗΕ (ΑΔ-02931, ΑΔ-02932, ΑΔ-02933, ΑΔ-02934, ΑΔ-02935, ΑΔ-02936, ΑΔ-02937, ΑΔ-02938 και ΑΔ-02356) συνολικής ισχύος 185.30 MW, οι οποίοι χωροθετούνται στη νήσο Εύβοια. Οι 7 ΑΣΠΗΕ οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο εξέτασης της παρούσας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αποτελούν τμήμα του ενιαίου ειδικού έργου το οποίο απαρτίζεται και από τους κάτωθι 2 ΑΣΠΗΕ:

□ *ΑΣΠΗΕ στη θέση «ΡΙΓΑΝΗ» ισχύος παραγωγής 36,8MW Δημοτικής Ενότητας Μαρμαρίου, του Δήμου Καρύστου, της Περιφερειακής Ενότητας Εύβοιας, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με Αριθ. Μητρώου Αδειών ΡΑΕ: ΑΔ-02937 και*

□ *ΑΣΠΗΕ στη θέση «ΑΓΚΑΘΙ» ισχύος παραγωγής 46,20MW Δημοτικών Ενοτήτων Μαρμαρίου και Στυρέων, του Δήμου Καρύστου, της Περιφερειακής Ενότητας ΕΥΒΟΙΑΣ, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με Αριθ. Μητρώου Αδειών ΡΑΕ: ΑΔ-02931.»*

τα ως άνω συγκροτήματα Α/Π αποτελούν ένα ενιαίο έργο αποτελούμενο από εννέα (9) Α/Π με συνολική ισχύ 185,30 MW, εξ ου και η διακριτή περιβαλλοντική τους αδειοδότηση συνιστά παράνομη και απαγορευμένη κατάτμηση.

Συγκεκριμένα:

(α) άπαντα τα εν λόγω συγκροτήματα υλοποιούνται από τον ίδιο επιχειρηματικό φορέα και δη τον Όμιλο της «*ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ.*».

(β) τα γήπεδα εγκατάστασής τους καταλαμβάνουν τεράστιες εκτάσεις της νήσου της Εύβοιας και εν πολλοίς είναι όμορα μεταξύ τους, εφόσον αντιμετωπισθούν ως ολότητα.

(γ) χρησιμοποιούν κοινές υποδομές και κοινή διασύνδεση, ήτοι:

- κοινή οδοποιία πρόσβασης,
- κοινούς υποσταθμούς ανύψωσης Τάσης,
- κοινό υπόγειο δίκτυο Υψηλής Τάσης,
- κοινό εναέριο δίκτυο Υψηλής Τάσης και

- το ίδιο Κέντρο Υπερυψηλής Τάσης (Κ.Υ.Τ.) 400KV στη θέση «Κάτω Γέροντας», το οποίο σχεδιάζεται να συνδεθεί με το ΕΣΜΗΕ στη Γραμμή Μεταφοράς 2Β'Β' 400KV «ΚΥΤ ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ – ΚΥΤ ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ» με την κατασκευή νέας εναέριας γραμμής μεταφοράς Υ.Υ.Τ. συνολικού μήκους 1,056km.

(δ) η αδειοδοτική τους διαδικασία έχει ευθυγραμμιστεί και ακολουθεί ταυτόχρονη πορεία.

Ως εκ τούτου και βάσει των ανωτέρω, τα ανωτέρω Α/Π μετά των συνοδών τους έργων (οδοποιίας και διασύνδεσης) θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν ως ενιαίο έργο, έτσι ώστε να αξιολογηθούν – εκτιμηθούν από την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή (και εν προκειμένω από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας) συνολικά οι σωρευτικές – συνεργιστικές τους επιπτώσεις στο περιβάλλον των περιοχών εγκατάστασης, το οποίο, εξάλλου, τυγχάνει εξαιρετικά ευαίσθητο και χρήζον προστασίας ως υπαγόμενο εν πολλοίς στο δίκτυο NATURA 2000.

Κατά συνέπεια, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΛΟΓΟΥΣ ΑΙΤΟΥΜΑΣΤΕ

1. Η Διεύθυνση **Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔΙ.Π.Α.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας** να υιοθετήσει τις παρούσες Απόψεις μας³³ και να τις διαβιβάσει στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

2. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας να αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. λόγω των προαναφερθεισών νομικών και ουσιαστικών πλημμελειών της.

Κάρυστος, 16.1.2023

Ο Πληρεξούσιος Δικηγόρος

ΤΡΥΦΩΝΑΣ Α. ΚΟΛΛΙΑΣ

ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ 23 – Τ.Κ. 11362 ΑΘΗΝΑ

Α.Μ./Δ.Σ.Α.: 31942 – ΤΗΛ.: 6972846529

ΑΦΜ: 138855883 – Δ.Ο.Υ.: ΙΓ' ΑΘΗΝΩΝ

EMAIL: info@kolliaslaw.gr

³³ Αφού εξετάσει τη βασιμότητά τους, η οποία εξάλλου αποδεικνύεται παραχρήμα, παρόλα αυτά είμαστε στη διάθεσή σας για όποια αναγκαία διευκρίνιση.